

Vegetasjon og skog på Vega

*Michael Angeloff, Per K. Bjørklund,
Anders Bryn og Johnny Hofsten*

VEGETASJON OG SKOG PÅ VEGA

**Michael Angeloff
Per K. Bjørklund
Anders Bryn
Johnny Hofsten
Yngve Rekdal**

Norsk institutt for jord- og skogkartlegging, Ås

NIJOS-rapport 21/04
ISBN 82-7464-340-2

Forsideutforming: Michael Angeloff, NIJOS.
Ortofoto drapert på terrengmodell, Vega, Nordland.

Tittel:	Vegetasjon og skog på Vega	NIJOS nummer: 21/04
Forfatter:	Michael Angeloff, Per Bjørklund, Anders Bryn, Johnny Hofsten og Yngve Rekdal	ISBN nummer: 82-7464-340-2
Oppdrags- giver:	Vega kommune og Fylkesmannen i Nordland, Seksjon skog	Dato: 15.12.2004.
Fagområde:	Vegetasjonskartlegging	Sidetall: 79.
Utdrag: På Vega er det vegetasjonskartlagt et areal på 141 km ² . Registrering av plantefelt og potensiell plantemark er utført for produktiv skogsmark. Vegetasjonskartlegginga er utført etter NIJOS sitt system for vegetasjonskartlegging i M 1:20 000 - 50 000. Det er framstilt vegetasjonskart og 4 avleda temakart om biologisk mangfold, kulturlandskap, husdyrbeite og skogressurser. Rapporten beskriver metoder for arbeidet og gir en nærmere omtale av registrerte vegetasjonstyper og hvordan disse fordeler seg i området. Viktige områder for biologisk mangfold og kulturlandskap samt beitevurderinger er beskrevet. Det blir og gitt en kort omtale av skogressursene i kommunen, i første rekke bonitet og aldersfordeling i plantefelt samt en oversikt over potensiell plantemark for gran.		
Abstract: The vegetation types over a total area of 141 km ² of Vega have been mapped according to the NIJOS methodology for vegetation mapping (M 1:20 000 - 50 000). Planted forest and potential areas for new forest planting have been registered. A vegetation map have been produced, from which 4 different thematic maps have been derived; biological diversity, cultural landscape, domestic grazing and forest resources. This report describes the methodology and gives a detailed description of the registered vegetation types and their distribution in the area. Important areas for biological diversity, cultural landscapes and domestic grazing have been mapped and further described. A short mention of the forest resources in the municipality is given, alongside data on forest growth and age in different forest plantations.		
Andre NIJOS publikasjoner fra prosjektet:		
<ul style="list-style-type: none"> • Vegetasjonskart Vega • Avleda temakart <ul style="list-style-type: none"> • Kulturlandskap • Biologisk mangfold • Beite for storfe • Skogressurser 		
Emneord: Vegetasjonskartlegging Arealforvaltning Arealressurser Utmarksbeite Biologisk mangfold	Keywords: Vegetation mapping Land use management Land resource Outfield grazing Bio diversity	Ansvarlig underskrift: Geir Harald Strand
Pris: Rapport: kr. 211,- Kart: 270,- pr. eks		
Utgiver: Norsk institutt for jord- og skogkartlegging Postboks 115, 1430 Ås Tlf.: 64949700 Faks: 64949786 e-mail: nijos@nijos.no		

FORORD

På oppdrag fra Vega kommune og Fylkesmannen i Nordland, Seksjon skog, har Norsk institutt for jord- og skogkartlegging utført ressursregistreringer i utmark i Vega kommune. Dette omfatter skoglige registreringer i plantefelt og areal som kan være produktive for skogbruk. På dette arealet er det også utført miljøregistreringer i skog (MIS). Som basisdata for utmarksforvaltning er det utført vegetasjonskartlegging for det meste av kommunen. Denne rapporten gir en beskrivelse av metode og resultat fra arbeidet på Vega, med vekt på dokumentasjon av vegetasjonskartlegginga.

I tillegg til arbeidsrapport er det utarbeidd følgende produkt fra prosjektet:

- Digitale kartdata for følgende tema:
  - Vegetasjon
  - Opplysninger om plantefelt og plantemark
  - MIS
  - Biologisk mangfold
- Avleda temakart
  - Beite for storfe
  - Kulturlandskapskart
  - Kart over biologisk mangfold
  - Kart over plantefelt, og potensiell plantemark

Feltarbeidet er utført sommeren 2000 og 2003 av Anders Bryn, Johnny Hofsten, John Håland, Per Bjørklund og Michael Angeloff. Kartkonstruksjon er utført av Hans Petter Kristoffersen og kartpresentasjon av Anne-Barbi Nilsen og Michael Angeloff. Sistnevnte har også vært prosjektleder, samt fotografert bildene brukt i denne rapporten med mindre anna er nevnt. Andre fotografer er nevnt ved initialer.

ANB – Anders Bryn

OSP – Oskar Puschmann

Ås, juni 2004

Yngve Rekdal

SAMMENDRAG

Norsk institutt for jord- og skogkartlegging har utført ressursregistreringer i utmark i Vega kommune. Dette omfatter skoglige registreringer i plantefelt og produktiv skog. På dette arealet er det også utført miljøregistreringer i skog (MIS). Som basisdata for utmarksforvaltning er det utført vegetasjonskartlegging for det meste av kommunen.

Vegetasjonskartlegging er utført etter NIJOS sitt system for oversiktskartlegging. Vegetasjonskartet er i dag den karttypen som gir mest allsidig informasjon om naturgrunnlaget. Kartet gir kunnskap og forståelse om hvilke naturressurser som finnes og gir grunnlag for hvordan de kan forvaltes. Vegetasjonskartet over Vega dekker 141 km² og omfatter øyene Vega, Ylvingen, Søla og de nærmeste øyene nord for hovedøya.

Fordelingen av vegetasjonen på Vega er påvirket av forskjeller i berggrunn, lokal-klimatiske forhold og kulturpåvirkning. Sterk kulturpåvirkning gjennom lang tid og et værhardt klima har skapt det skogløse heilandskapet som stedvis dominerer låglandet. Det meste av berggrunnen er næringsfattig, men den nordre delen av hovedøya består av kalkspatmarmor og kalkglimmerskifer som forvitrer lett og gir et svært næringsrikt jordsmonn. Vega har et kystprega klima.

Strandflata dekker et sammenhengende areal på rundt 70 km² på hovedøya. Her veksler skog og snaue heier med jordbruksareal og myr. Store kontraster opptrer etter veksling i berggrunn. På harde bergarter dominerer et lyng- og mosedominert heilandskap, mens det i kalkområdene opptrer frodige, grasdominerte naturenger. På grunne marmorrygger med bergblotninger finnes her en spesiell kalkkrevende flora. I fjellet finnes store areal med nakent berg, skredsoner og blokkmark. Fjellvegetasjonen er ellers dominert av fattig rabbe- og lesidevegetasjon.

Skogen på Vega dekker et areal på ca 21 km², eller om lag 15% av landarealet. Det aller meste av skogarealet finner vi på hovedøya. Bjørkeskogen utgjør 12,3 km² og strekker seg opp til 2-300 m.o.h.. Furuskog utgjør ca 4 km². Mesteparten er stedegen kystfurusog på lågproduktiv mark. Granskogen på Vega er plantet og dekker ca 4,5 km². Det aller meste er sitkagran i hogstklasse 2 og 3. De største og eldste plantingene er rundt Gladstad og på Igerøya. Hovedtyngden av granfeltene i hogstklasse 3 ligger på gode boniteter (G17-20). Areal av potensiell plantemark for gran på Vega er om lag 7 km². Dette utgjør en 1,5 ganger det arealet som er planta til i dag.

Viktige områder for biologisk mangfold og kulturlandskapskvaliteter er i første rekke knytta til fem typer miljø. Dette er kalkrike enger i låglandet, artsrike beitevoller, kalkrike myrer, kalkrike fjellområder og lokaliteter med innslag av edellauvskog. En del av de kalkrike engene og artsrike beitevollene er nå i ferd med å gro til med bjørk. For å holde de viktigste kulturlandskapsområdene i hevd trengs skjøtsel i form av beiting og rydding.

Store areal på Vega er lite eigna som husdyrbeite, men det nyttbare arealet er av så høg kvalitet og forekommer så konsentrert at beiteverdien kan settes til *svært god* – *god*. Ut fra nyttbart beiteareal og beitekvalitet er det anslagsvis tilrådd et dyretall på 2900 – 3600 sau eller 900 – 1100 storfe.

1. INNLEDNING

Det har blitt sterkt økende oppmerksomhet omkring bruk av norsk utmark de siste åra. Miljøforvaltninga er i ferd med å gjennomføre ei rekke tiltak med målsetting å sikre det biologiske mangfoldet i utmarka bl.a. gjennom flere typer av verneplaner. Landbruket har gjennom lang tid redusert sin utnytting slik at mye av det høstingsskapt landskapet groir igjen. Endringer i landbrukspolitikken ser nå ut til å føre til ei sterkere satsing på ny næringsmessig utnytting av utmarksressursene. Vi ser også ei økende interesse for og etterspørsel etter økonomiske goder basert på utmarka i form av jakt og friluftsliv.

De utviklings- og endringsprosessene som nå er i gang i utmarka skaper behov for kunnskap som grunnlag for riktige beslutninger når næringsvirksomhet skal etableres eller forvaltningstiltak skal settes ut i livet. Det vil bli viktig både for tradisjonelle og nye brukere å synliggjøre arealinteressene, og planlegge arealbruk. Flerbruk er et viktig stikkord for all arealplanlegging i utmark.

Områdevis skogtakster (skogregistreringer med etterfølgende utforming av eiendomsvis skogbruksplaner) har i Nordland pågått kontinuerlig siden 1976. Tradisjonelt har områdetakstene hatt som mål å framskaffe datagrunnlag for utforming av skogbruksplaner for den enkelte skogeier og å gi oversikt over skogressurser og skogtilstand for større områder til bruk i forvaltning og informasjonsvirksomhet. Økt oppmerksomhet omkring miljøspørsmål, flerbruksforvaltning og satsing på utvikling av alternativ næringsvirksomhet har medført endringer i forutsetningene for denne virksomheten.

I områdetaksten for Vega ønsket en derfor å legge til grunn et mer helhetlig syn på bruken av utmarksareala. Det ble valgt å videreføre en modell fra tidligere takst i Hadsel og Sortland kommuner med del justeringer. Arealene ble utvida til å omfatte både skogsmark og annet ikke skogsatt utmarksareal i fjell og lågland. Hovedtyngden av registreringsarbeidet er lagt i registrering av skoglige data. For barskogsbestand er det gjennomført et forenkla takstopplegg. I naturskogen (bjørk og noe furu) og på snaumarksareal er potensialet for planting av barskog kartlagt. Miljøregistrering i skog (MIS) er gjennomført for alt produktivt skogsareal. Alle registreringer er gjort uavhengig av eiendom.

Som basisregistrering for alt areal er det utført vegetasjonskartlegging etter NIJOS sitt system for oversiktskartlegging. Vegetasjonskartet er i dag den karttypen som gir mest allsidig informasjon om naturgrunnlaget. Kartet gir informasjon som generelt øker kunnskapen og forståelsen for hvilke naturressurser som finnes og hva som skal forvaltes. Vegetasjonskartet dekker mye av behovet for oversikt over naturtyper etter Direktoratet for Naturforvaltning sin naturtypekartlegging. Vegetasjonskartet er det eneste systematiske redskapet vi har for vurdering av ressursgrunnlaget for husdyrbeiting i utmark.

Målsettinga med denne rapporten er å gi en nærmere omtale av registreringene som er utført. Kapittel 2 gir en omtale av naturgrunnlaget på Vega og kapittel 3 beskriver metode for arbeidet som er utført. Vegetasjonstypene som er funnet i området er nærmere beskrevet i kapittel 4, sammen med en områdevis beskrivelse av vegetasjonsfordeling. Kapittel 5 gir en nærmere beskrivelse av biologisk mangfold og kulturlandskap, kapittel 6 oversikt over skogforhold og kapittel 7 beite for husdyr.

2. OMRÅDEBESKRIVELSE

2.1 Oversikt

Vega er en øykommune i Nordland fylke. Når alle øyer, holmer og skjær telles med utgjør de til sammen ca. 6000, og dekker et areal på 159 km². Vega, selve hovedøya, er blant de største øyene på Helgelandskysten og utgjør alene 139 km². Avstanden til fastlandet ved Brønnøysund er ca 27 km. Mot syd grenser Vega mot Brønnøy kommune, i øst mot Vevelstad og i nord mot Alstahaug og Herøy kommuner.

Fig. 1. Oversikt over Vega (Statens kartverk N-250, avt.nr 71003-R44426).

Atkomst til Vega kan skje med ferge fra Horn eller Tjøtta til Igerøy som har bruforbindelse til hovedøya. Det går passasjerbåter fra Brønnøysund til Rørøya, øst på Vega, og fra Kirkøy til Sandnessjøen. Vegnettet er godt utbygd. Hovedvegen, rv. 839, går fra fergeleiet på Igerøy i nordøst og til Gladstad. Fylkesvei 81 fortsetter over øya til Brandsvika på vestsida. Ut fra rv. 839 og fv.81 leder en rekke veger mot gårder, boliger, næringsvirksomheter og tettsteder.

Tettstedet Gladstad er kommunesenter. Det er også mindre tettsteder på Holand nord-vest på øya, og på Igerøya i nordøst. Samla folketall er ca. 1400 innbyggere. Jordbruk er en viktig næringsveg. Jordbruksarealet i drift utgjør ca. 17 000 dekar fordelt på vel 70 driftsenheter. Det meste av arealet blir brukt til grasproduksjon for slått eller beite.

Vega har et svært rikt fugleliv, spesielt sjøfugler. Her er bl.a. lange tradisjoner for egg- og dunsankning, som tidligere var ei viktig attåtnæring. Det finnes også gode elg- og rådyrstammer på øya, samt et levedyktig oterbestand. Floanvatnet og Markaelva har godt innlandsfiske.

2.2 Landskap

I NIJOS sitt nasjonale referansesystem for landskap ligger Vega i landskapsregion 29 *Kystbygdene i Helgeland og Salten* (Elgersma 1996, Puschmann 2004). Sammen med reg. 30 *Nordlandsverran*, utgjør deler av regionen et unikt stykke norsk skjærgård, med et overveldende antall småøyer og holmer. Bare rundt øya Vega finnes en sammenhengende øygruppe med vel 6000 øyer, holmer, skjær og båer (landets største øygruppe). Der strandflata dannes av den ytre skjærgård ses en særdeles taggete "kystlinje" med utallige odder, nes, bukter, vikar og langstrakte sund og kiler. Inn mot fastlandet er strandlinja gjerne mer rettlinjert, og følger her fjellfoten av store øyer og halvøyer.

For å være en kystregion er dyrka marka en svært viktig landskapskomponent. Med sine grønne jorder, avgrenset av oppstikkende knauser og bratt fjellfot, skaper jordene en frodig kontrast til både hav, fjell, skog og skrinne myr og åpne kystheier. Grasdyrking dominerer, mens storfehold er vanligste husdyrhold.

Når landskapet på selve Vega skal beskrives er det hensiktsmessig å dele øya i to: Et flatland (strandflate) i nord, og et fjellområde i sydvest. Det flatere området i nord er en lavt bølgende strandflate modellert av is og bølger. Strandkonturen er svært frynsete med mange småfjorder og vikar i nord, i motsetning til i vest og syd hvor den oftest er strakere. Utafor flatlandet ligger et mylder av øyer og holmer, mest på nordsida. Grovt sett strekker strandflata seg opp til 100 m o.h., men det meste ligger under 35 meter.

En viktig årsak til strandflatas dannelse er de lettere nedbrytbare bergartene, særlig marmor. Der hvor kalkglimmerskifer og glimmergneiser utgjør grunnen er det stedvis noe høyere (haug) terreng, uten at dette er spesielt markert. Mer markante høgder (småkoller) reiser seg derimot på gneiser og granitter, som for eksempel Vegsteinfjellet og Ørntuva på Igerøya. Fra dette finnes unntak, da et større granittområdet mellom Kjulsvika og Grimsøya har lågt lende. Lengst mot fjorden i sydøst hever en langstrakt

Vega er en øykommune med to markante, men svært ulike etasjer. Mest iøynefallende på avstand er de høyeste fjellene, mest variert og opplevelsesrik på nært hold er den lave strandflata.

granittrygg, Kjulsveten, seg opp mot 272 m o.h. Den er isolert fra fjella i vest av en smal, gjennomløpende strandflate. Sparsomt løsmassedekke, utallige fjellblotninger og mange småmyrer preger dette snaue og skogfattige høgdedraget som står i sterk kontrast til den øvrige strandflata.

Treløse heier preger mye av strandflata. Disse ses oftest på forhøyninger eller flattere grunnlendte parti, ofte med utallige større og mindre fjellblotninger. Slike lokaliteter preges av et gulgrått, lysende dekke av gråmose. Heiarealet splittes opp av mange større og mindre myrer, samt kruller av lauvskog, vesentlig bjørk. Noen større og mindre granplantninger skaper stedvis mørkere kontraster i landskapet, samt kunstige linjer med sine ofte lineære avgrensninger. Jordbruksmarka finnes grovt sett spredt over hele strandflata. Lengst nord er den mest oppstykket, og stedvis prega av gjengroing.

Større teiger og mer sammenhengende jordbruksmark finnes i sydøst, mellom Kjulsveten og de ragende fjella i vest, hvor inntrykket av åpent kulturlandskap er slående. Store myrarealer, delvis skogkledde, preger den sentrale delen av øya hvor det ligger et mektig løsmassedekke. Noen mindre sjøer liver opp i landskapet, og flere bekker drenerer ut fra det store myrområdet midt på øya. Et lauvskogdominert belte markerer overgangen mellom strandflata og fjella i den bratte lia sydvest på øya, hvor det stedvis også finnes naturlige furuskoger.

Det ragende fjellandskapet i sydvest stiger bratt mot alpine høgder med en moderat form for tindetopografi. Formene bærer tydelig preg av ismodellering. Breene har erodert ut en rekke større og mindre botner; som stedvis har et karakteristisk vann i en fordypning innerst. Gode eksempler på dette er den største botnen vest for Skjeggmoen hvor Okdalsvatnet ligger, og ved Trollvatnet vest for Trollvasstinden. Tilløp til skarpere egger kan ses lengst i syd. Mange fjellblotninger, blokker og urer splitter opp det alpine vegetasjonsdekket, som overveiende består av fattige heityper. Fjellsidene er ofte vanskelige eller umulige å ferdes i, grunnet bratte flog og store urer, som er svært karakteristisk lengst syd.

Fra fjelltoppene har man panoramautsikt over strandflata, hav og horisont. Her mot Eidem.

2.3 Klima

I følge "Vegetasjonsregioner i Norge" tilhører Vega "Kyst-seksjonen" og har et oseanisk klima (Dahl m.fl. 1986). I "Naturgeografisk regioninndeling av Norden" (Nordisk ministerråd, 1984) er Vega lagt til "Møre og Trøndelags kystregion". Karakteristisk for denne regionen er i følge beskrivelsen: "Et kjølig oseanisk klima med humide forhold. Vinteren er mild og sommeren sval. Nedbøren er høy. Vegetasjonstidens lengde er 160 dager".

Elven, R. et al, 1988, har delt kystområdene i Nordland inn i 5 seksjoner (fjordbotn-, fjord-, leia-, indre skjærgård- og ytre skjærgårdsseksjon). I denne inndeling er Vega ført til "leiasseksjonen" som har et atskillig mer oseanisk klima enn seksjonene innafor. Leiasseksjonen karakteriseres av milde vintre, og sommertemperaturer omtrent på linje med fjordene på innsida. Dette temperaturklimaet er gunstig for plantevekst, da det har relativt høy varmesum og lang vekstsesong.

Temperatur: På Vega har Det Norske Meteorologiske Institutt en målestasjon ved Vallsjø (2 m o.h.), nordvest på øya. Målingene der viser et kystpreget temperaturklima karakterisert med milde vintre, og forholdsvis høge sommertemperaturer når breddegraden tas i betraktning. I henhold til normalen i perioden 1961-1990 har januar lågest månedsmiddel med $-0,9^{\circ}\text{C}$. Høgste månedsmiddel er $12,5^{\circ}\text{C}$, som er målt for både juli og august. Årsmiddelet er $5,4^{\circ}\text{C}$.

Senere målinger, gjennom en 11-årsperiode fra 1992 til 2002, viser at temperaturen i gjennomsnitt har økt for alle måneder unntatt oktober i dette tidsrommet. Størst økning har januar og desember med henholdsvis $2,1^{\circ}\text{C}$ og $1,0^{\circ}\text{C}$. Også sommertemperaturene har økt, mest i august og september med henholdsvis $0,8^{\circ}\text{C}$ og $1,1^{\circ}\text{C}$. Årsmidlet for denne 11-årsperioden er $5,9^{\circ}\text{C}$. Temperaturekstremere målt på Vallsjø i perioden 1992-2002, viser kaldest i januar 1999 med $-18,4^{\circ}\text{C}$, og varmest i august 1994 med 29°C .

Reduseres måletallene med $0,6^{\circ}\text{C}$ per 100 m stigning i henhold til resultatene fra en målestasjon, kan temperaturen i grove trekk bestemmes også i andre høgdelag. Ut fra dette vil julitemperaturen for de høgste areala på øya ligge rundt 9°C .

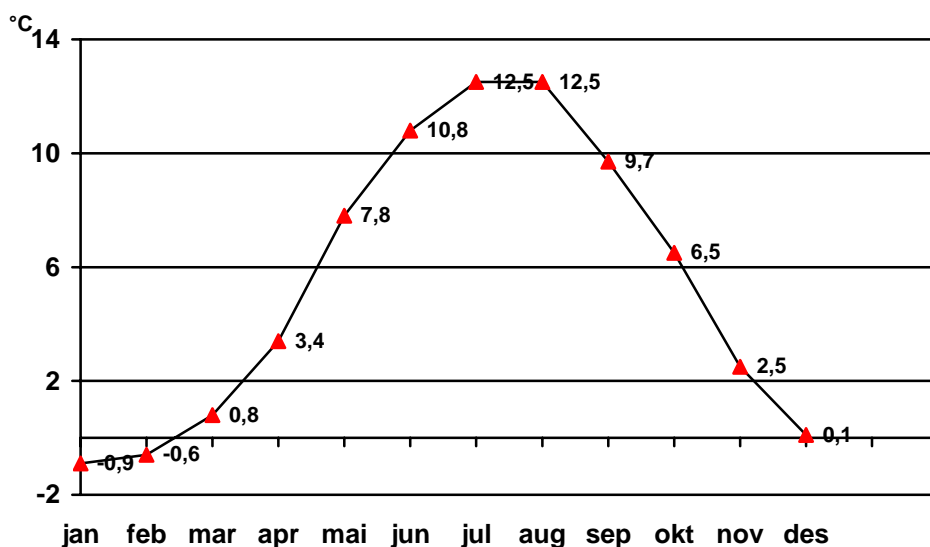

Fig. 2. Middeltemperaturer for månedene fra målestasjonen på Vega – Vallsjø (2 moh).

Nedbør: Målingene på Vallsjø viser at våren og forsommeren har minst nedbør. I mai og juni måned er månedsnormalene for perioden 1961-1990 henholdsvis 52 og 62 mm. Fra mai og utover øker nedbøren jamt mot oktober, som har den høyeste månedsnormalen med 147 mm. Etter oktober minker i grove trekk nedbøren mot våren. Årsnormalen er 1120 mm. Senere målinger, i perioden 1992-2002, viser merkbart mer nedbør enn normalen i vintermånedene. Årssnittet i perioden var 1190 mm. Kurvene under viser at Vega har mindre nedbør i alle måneder enn Brønnøysund som ligger nær fastlandet, ca. 27 km unna.

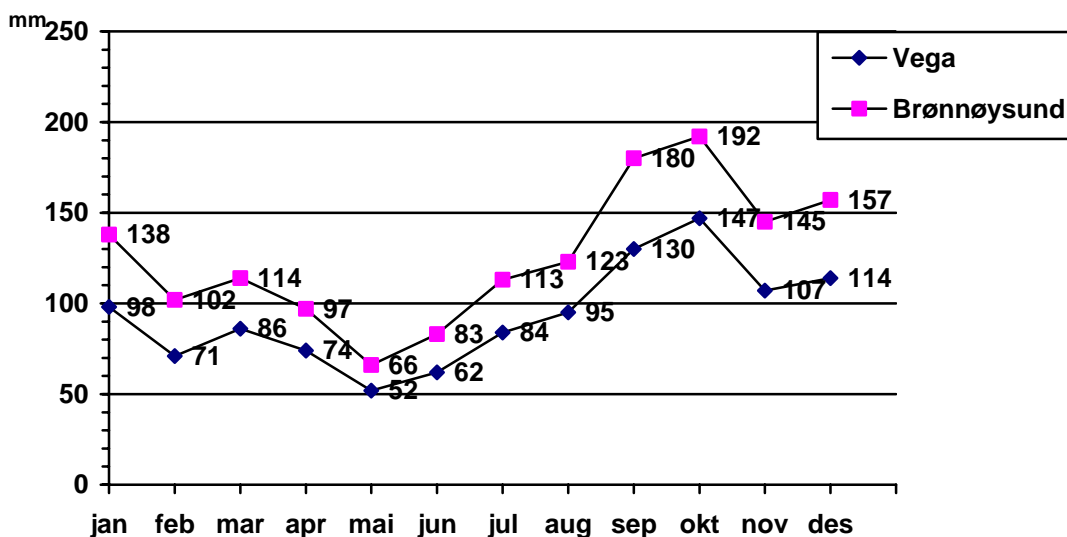

Fig. 3. Midlere månedsnedbør på Vallsjø og ved Brønnøysund i perioden 1961-90.

Et oseanisk klima kjennetegnes bl.a. av mange nedbørsdager gjennom året. På Vega har det årlig vært mellom 223 og 281 dager i året med nedbør i perioden 1992 til 2002. Desember og januar har i snitt hatt flest, begge ca. 25 dager. Mai og juni hadde færrest, hver ca. 19,5 dager.

Under det høge fjellmassivet kan det trolig lokalt falle mindre nedbør som følge av en viss leeffekt. Mest aktuelt er dette på østsida og nordsida av fjellene, da disse skjermer for de rådende lavtrykksbaner fra vest og syd. Nedbørmengdene vil også trolig, som følge av en viss orografisk effekt, være større i fjellene på syd- og vestsida av øya.

2.4 Berggrunn

Berggrunnen på Vega er sterkt påvirket av den kaledonske fjellkjedefoldingen som fant sted i devon (395 –245 mil. år siden). I følge ”Berggrunnsgeologisk kart Flovær, M 1:100 000” (Gustavson 1977), finnes det på strandflata i nord et større område med metamorfe (omdanna) bergarter. Karakteristisk for disse er bl.a. foldingsstrukturer, overskyvninger og mineralske omdanninger. Disse bergartene har opphav i kambrosilur (570-395 mil. år siden), og finnes nå som omdannede sedimentbergarter og vulkanitter.

Den kalkrikeste og lettest forvitterlige av disse omdannede bergartene er marmor, som er av sedimentær opprinnelse. Marmoren dekker større arealer nordvest på øya, og på mange småøy i nord. Stedvis opptrer marmor i hyppige vekslinger med

kalkglimmerskifer, glimmergneiser og finkornig lys gneis, som er noe hardere og sterkere mot forvitring. I grove trekk ligger alle disse 4 bergartene nord for ei linje mellom Holmvatn og Kolstadsjøen, og omfatter i tillegg det meste av Grimsøya og Igerøya i nordøst, samt østsida av Ylvingen.

Eruptivbergarter, vesentlig granitt og granodioritter, dominerer totalt berggrunnsgeologien på øyas sydlige halvdel. Disse klart vulkanske bergartene, som antas å ha kaledonsk (devonsk) alder (410 - 360 millioner år), er sure, næringsfattige, harde og svært motstandsdyktige mot nedbrytning. Dette er den viktigste årsaken til at landskapet der hever seg, med topper på inntil 800 m o.h., som troner høgt over øyas flatere områder. Nord på øya derimot, hvor det finnes bergarter som lettere brytes ned, ligger et lågt lende med atskillig flatere profil.

Et større område sentralt på øya dekkes av mektig mineralske og organiske løsmasser. Som følge av dette er ikke berggrunnen kartlagt, men stedvis finnes blotninger som indikerer at området har mest granitt/granodioritt.

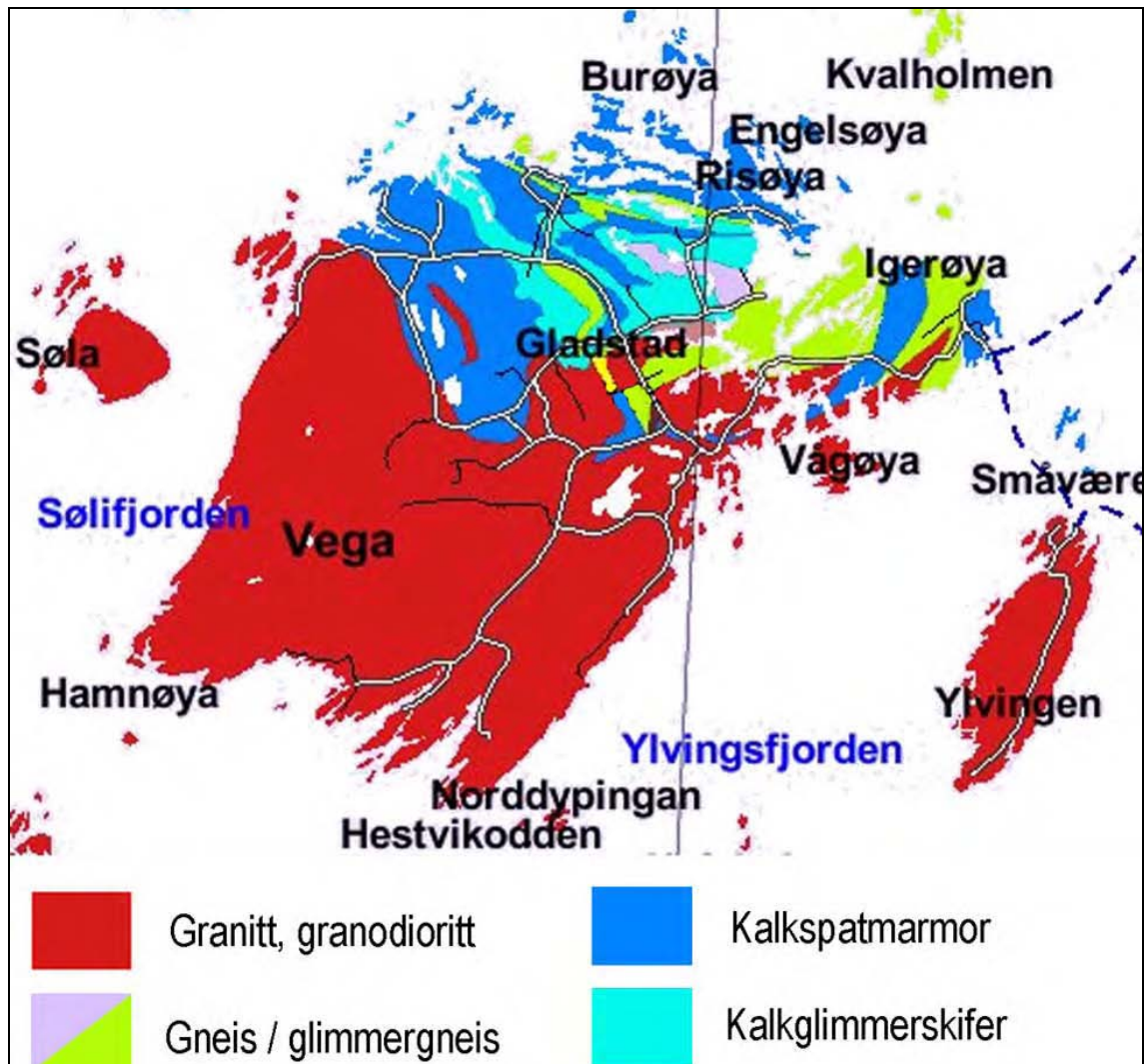

Fig. 4. Geologisk kart over Vega (NGU, berggrunnskart 1:250 000, <http://www.ngu.no>)

2.5 Løsmasser

Marin grense på Vega ligger rundt 100 moh. Det innebærer en betydelig landhevning, og hele fotlandet (strandflaten) har derfor hevet seg over havet etter siste istid. Tydelige spor etter strandvaskning i forbindelse med landhevningen finnes rundt hele Vega i en sone mellom 60 og 100 m o.h. Over denne sonen stiger terrenget bratt opp mot fjellet. Morene og grovt forvittringsmateriale finnes i forsenkninger og sprekker. Store urer finnes i lisdene, og der terrenget flater ut oppå fjellet er det store areal med stein og blokkmark. Morenedekket er tynt og har stort innhold av stein.

På strandflata under vaskingsona er det et jevnt dekke med løsmasser. De lave knausene som finnes på strandflata er helt reinvaska for morenemateriale. Løsmassene har blitt avsatt i forsenkingene slik at landskapet har fått et jevnt, flatt preg. Et oseanisk klima med mye nedbør fører til stor torvoppbygging, og myr dekker store areal sentralt på øya.

Fire ulike løsmassetyper på Vega; steinur, rullesteinstrand, sandavsetninger og torvjord/myr.

3. ARBEIDSMETODE

3.1 Feltregistreringer

Vegetasjonskartlegging: Vegetasjonskartlegginga er utført etter NIJOS-instruks for kartlegging i målestokk 1:50 000 (Larsson & Rekdal 1997). Feltarbeidet ble utført i 2 etapper. Det meste av fjellområdene (55 km²) ble kartlagt i 2000, resten som mest omfatter lågreliggende deler, i 2003. Under kartlegginga i 2000 ble det brukt flyfoto i målestokk 1:40 000 fra Fotonor fotografert i 1994, oppgave 94165. Under kartlegginga i 2003 ble det brukt flyfoto i målestokk 1:18 000 fra Fotonor fotografert i 2002, oppgave 02067.

Vegetasjonskartlegging: Voksemiljøet til plantene er sammensatt av ei rekke naturgitte og menneskeskapt forhold. Viktigst er vann og næring i jorda, klima, påverkning fra mennesker og dyr og konkurranse fra andre artar. Planter som har noenlunde samme krav til miljøet vil vokse på samme sted. De danner det vi kaller et plantesamfunn eller en vegetasjonstype. **En vegetasjonstype er altså ei karakteristisk samling av arter som vil finnes igjen på steder med like voksevilkår.**

Et vegetasjonskart er et bilde av den mosaikken av vegetasjonstyper som utgjør plantedekket i et område. Ved å utnytte den informasjonen som plantene gir oss om vokseforholda blir dette likevel langt mer enn en oversikt over plantedekket. Forskning og erfaring har gjort at vi kan trekke ut ei rekke opplysninger om **miljøforhold** innafør hver vegetasjonstype. På samme måte kan ulike egenskaper med hensyn til **ressursutnytting** som f.eks. beiteverdi for husdyr, knyttes til typene. Vegetasjonskartet er i dag den karttypen som gir mest allsidig informasjon om naturgrunlaget. Det er det nærmeste vi har kommet et økologisk kartverk (Rekdal 1998).

I tillegg til vegetasjonstypene blir det tatt med ei rekke tilleggssymbol som viser egenskaper ved marka som ikke typene avspeiler, som f.eks. høg dekning av blokk og bart fjell, lavdekning m.m.

Skoglige registreringer: I produktiv barskog er det utført forenkla skogtakst. Skogen er inndelt etter bestand uavhengig av eiendom, med minsteareal på 4 dekar. Plantinger under 4 dekar er merka av som punkt med opplysning om treslag. Følgende bestandsregistreringer er utført: Treslag (sitkagran, norsk gran, furu), alder, høgde, tetthet, bonitet, hogstklasse, behandlingsforslag og vegetasjonstype. Det er ikke utført volummålinger i bestandene.

Det er registrert potensiell plantemark i naturskog og snaumarksområder. Bonitet fra ØK er benytta der dette foreligger. Minsteareal for registrering av plantemark er 15 dekar. Aktuell bjørke- og furubonitet er ikke registrert. Bonitet fra ØK er omkoda til potensiell bonitet for norsk gran.

- Middels bonitet → G14
- Høy bonitet → G17

Det er registrert plantemark i en klasse

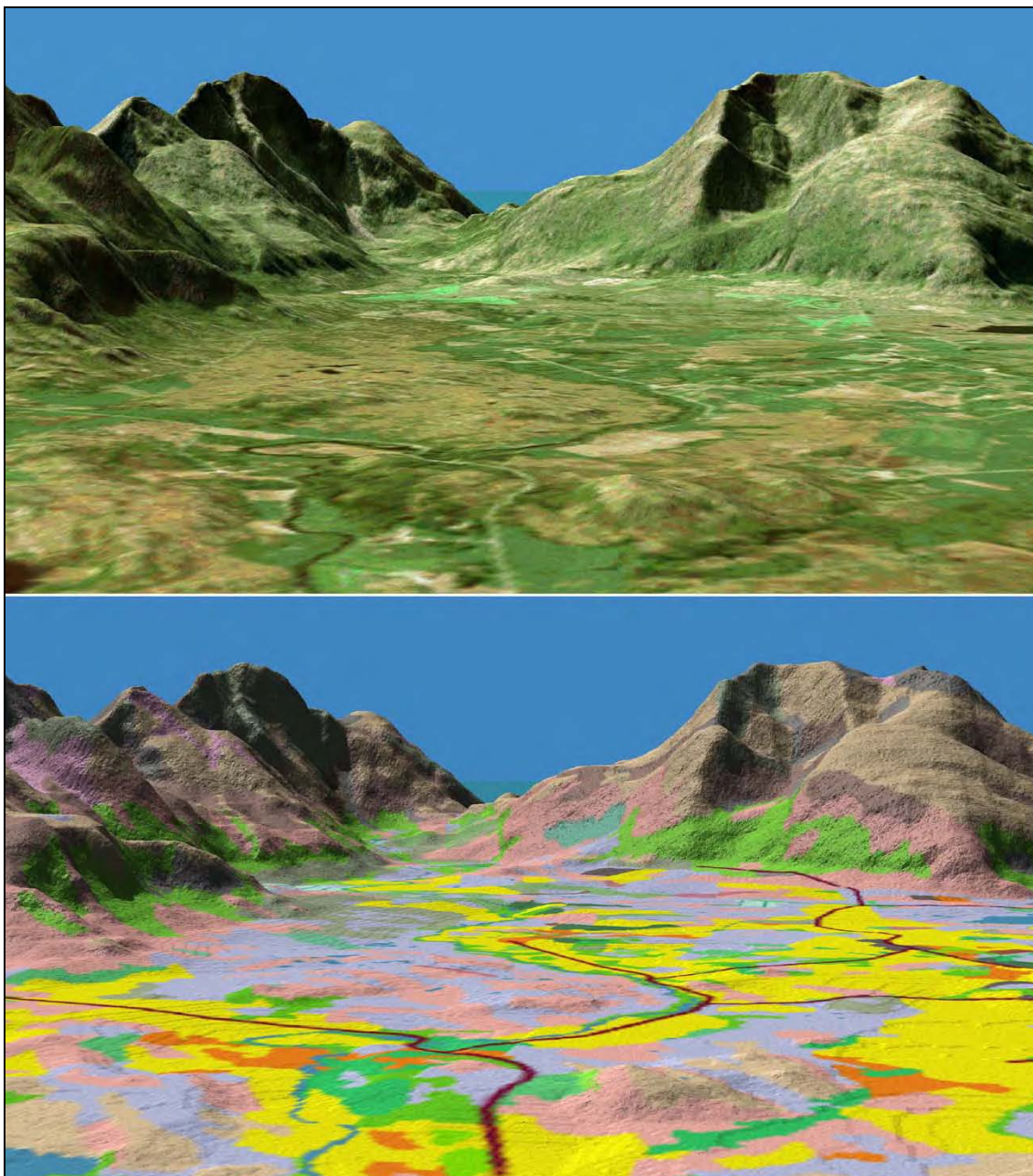
- Potensiell bonitet 14 og bedre for sitkagran → S14

Biologisk mangfold: MIS (Miljøregistrering i skog) er gjennomført i hogstklasse 4 og 5 for produktivt skogareal. Registreringa følger Skogforsks instruks for "Miljøregistrering i skog" (Baumann m.fl. 2001).

3.2 Kartframstilling

Feltregistreringene er digitalisert fra flyfoto ved hjelp av et analytisk stereoinstrument (AP 190). Dette instrumentet har program for transformasjon av data fra bildekoordinater til kartkoordinater. Den endelige vegetasjonsdatabasen er gjort ferdig i GIS-programmet ArcInfo. All analyse og presentasjon av kart, er også utført med denne programpakka. 3D-presentasjoner er utført med programmet Vistapro. Topografisk kartgrunnlag er fra Statens kartverk sin kartserie N50.

Ved siden av bruk av flybilder i felt, kan ortofoto og brukes til å visualisere landskapet på 3D-modeller. Bildet øverst viser et ortofoto drapert på en terrengmodell, bildet under viser tilsvarende med vegetasjonskartet. De to modellene utfyller hverandre, og bidrar til å gjøre vegetasjonskartet mer lettfattelig for folk flest.

Vegetasjonskartlegginga er utført etter NIJOS-instruks for kartlegging i målestokk 1: 20 000 - 50 000.

3.3 Feilkilder

Kartleggingssystemene for vegetasjon og skogregistreringer som er brukt er et kompromiss mellom hvilken informasjon vi ønsker at kartet skal vise, hvor mye kartlegginga skal koste og hva som er kartografisk mulig å framstille. Kartet skal best mulig avspeile den faktiske tilstand, men samtidig må kartlegginga foregå i et tempo som gjør dette økonomisk forsvarlig.

Ved vegetasjonskartlegging er det begrensa hvor mye av kartleggingsarealet som kan oppsøkes i felt. Vegetasjonstypene blir derfor i stor grad identifisert ut fra kriterier rundt utseende som er lett gjenkjennelige på flyfoto eller ved avstandsbetraktning med eller uten kikkert. Vegetasjonsgrenser er som regel gradvise overganger, og vegetasjonen kan danne innfløkte mosaikkmønster som er umulig å kartfeste. Alle de problema kartleggeren støter på kan det ikke lages regler for, og må derfor løses ved subjektivt skjønn. Noen vegetasjonstyper kan by på problemer ved klassifisering. Dette er kommentert under omtalen av typene.

Hogstklasse, treslag og bonitet er bestemmende for hva som skal danne en bestandsfigur. Alle plantefelt er oppsøkt i felt og det er som regel foretatt flere målinger av høyde, alder og tetthet i hvert felt. Planting langs eiendomsgrenser og på mark med vekslende vokseforhold gjør at variasjonen innafor et bestand kan være stor. Dette er kommentert i opplysningene som er samlet inn for hvert bestand.

Kartleggeren sin oppgave blir av dette å dra ut hovedtrekka i fordelingen av vegetasjonstyper og skogbestand og tegne dette ned som fornuftige figurer som det kan lages kart av. En detaljert kontroll av figurgrenser uten tanke på hovedtrekk og minsteareal, vil kunne vise forhold som lett oppfattes som "feil" i kartlegginga.

Kartframstillingsmetoden er i seg selv komplisert og innebærer overføring av linjer og figursignaturer flere ganger. For en så innholdsrik kartbase vil dette gi risiko for feil, og setter store krav til rutiner for lesing av korrektur.

Det er brukt to ulike flybildeoppgaver i vegetasjonskartlegginga. Fjellområdene er kartlagt på 1:40 000 flybilder fra 1994 mens resten er kartlagt på 1:18 000 flybilder fra 2002. For skogregistreringene er det kun brukt 1:18 000 bilder fra 2002.

4. VEGETASJONEN PÅ VEGA

4.1 Oversikt over vegetasjonstyper og andre arealtyper

Nedenfor følger en oversikt over kartleggingsenheter og tilleggssymbol i NIJOS sitt system for vegetasjonskartlegging i M 1:20 000 - 50 000 (Larsson og Rekdal 1997). Typer eller tilleggssymbol merka med stjerne er ikke registrert i kartleggingsområdet.

<p>SNØLEIE</p> <ul style="list-style-type: none"> * 1a Mosesnøleie 1b Grassnøleie * 1c Frostmark, letype <p>HEISAMFUNN I FJELLET</p> <ul style="list-style-type: none"> 2a Frostmark, rabbetype * 2b Tørrgrashei 2c Lavhei 2d Reinrosehei 2e Rishei * 2f Alpin røsslynghei 2g Alpin fukthei <p>ENGSA MFUNN I FJELLET</p> <ul style="list-style-type: none"> 3a Lågurteng 3b Høgstaudeeng <p>LAUVSKOG</p> <ul style="list-style-type: none"> 4a Lav- og lyngrik bjørkeskog 4b Blåbærbjørkeskog 4c Engbjørkeskog 4d Kalkbjørkeskog 4e Oreskog *4f Flommarkkratt 4g Hagemarkskog <p>VARMEKJÆR LAUVSKOG</p> <ul style="list-style-type: none"> *5a Eikeskog *5b Bøkeskog *5c Edellauvskog <p>FURUSKOG</p> <ul style="list-style-type: none"> 6a Lav- og Lyngrik furuskog 6b Blåbærfuruskog 6c Engfuruskog *6d Kalkfuruskog	<p>GRANSKOG</p> <ul style="list-style-type: none"> 7a Lav- og lyngrik granskog 7b Blåbærgranskog 7c Enggranskog <p>FUKT- OG SUMPSKOG</p> <ul style="list-style-type: none"> 8a Fuktskog 8b Myrskog 8c Fattig sumpskog 8d Rik sumpskog <p>MYR</p> <ul style="list-style-type: none"> 9a Rismyr 9b Bjønnskjøggmyr 9c Grasmyr 9d Blautmyr 9e Storr- og takrørsump <p>ÅPEN MARK I LÅGLANDET</p> <ul style="list-style-type: none"> 10a Kystlynghei 10b Røsslynghei 10c Fukthei *10d Knauser og kratt 10e Fukt- og strandenger *10f Sanddyner og grusstrender *10g Elveører og grusvifter <p>JORDBRUKSAREAL</p> <ul style="list-style-type: none"> 11a Dyrka mark 11b Beitevoll <p>UPRODUKTIVE AREAL</p> <ul style="list-style-type: none"> 12a Jord og grus 12b Ur og blokkmark 12c Bart fjell 12d Bebygd areal, tett 12e Bebygd areal, åpent 12f Anna nytta impediment *12g Varig is og snø
--	--

* Typer som ikke er funnet i kartleggingsområdet

TILLEGGSPPLYSNINGER

Symbol	Tilleggsinformasjon	
◊	Stein og blokker Areal med 50-75% stein og blokker	
^ ⋈	Bart fjell Grunnlendt areal i skog Areal med 50-75% bart fjell	
v x	Lav Areal med 25-50% lavdekning Areal med mer enn 50% lavdekning	
o s	Vier Areal med 25-50 % dekning av vier Areal med mer enn 50 % dekning av vier	
j	Einer Areal med mer enn 50 % dekning av einer	
n	Finnskjegg Areal med mer enn 75% dekning av finnskjegg	
k	Kalkmyr Kalkkrevende myr-, eng- og fjellvegetasjon.	
g	Grasrik vegetasjon Beitepåvirka vegetasjon med mer enn 50% grasdekning	
o))	Busksjikt Åpen fastmark eller myr med over 50% dekning av busker	
⊥	Hevdtilstand på dyrka mark Dyrka mark og beitevoller i dårlig hevd eller under gjengroing	
A	Artsrik beitevoll Naturbeitemark med stort innhold av naturgrasarter og urter	
* + o) O \$ ⊖ ⊃ ↑	Treslag Gran Furu Lauv Gråor Vier Osp Selje Edellauvtre	Tilleggssymbol for treslag blir brukt i vegetasjonsfigurer der det i tillegg til hovedtreslaget finnes minst 25% kronedekning av annet treslag. For skogtyper der treslaget ikke ligger i typenavnet, viser første tilleggssymbol hovedtreslaget. Dette gjelder hagemarkskog og fukt- og sumpskog. Åpen mark får symbol for treslag når kronedekninga er mellom 5-25% av arealet.
]	Skogtetthet Skogareal med 25-50% kronedekning	
T	Grøfta mark Areal som er tett og godt synlig grøfta.	

Mosaikksignatur blir brukt der to vegetasjonstyper opptrer i mosaikk. Dominerende vegetasjonstype blir ført først og type nr. 2 blir ført på dersom denne utgjør mer enn 25% av arealet innafor figuren. Dersom hovedtype og type nr. 2 har samme tallkode, blir tallet sløyfa i signaturen bak skråstreken.

Eks.: $6a/9c$ = Lav- og lyngrik furuskog i mosaikk med grasmyr
 $9c/a$ = Grasmyr i mosaikk med rismyr

AREALFORDELING

Tabell 1. Arealfordeling av ulike vegetasjons- og areal typer i kartleggingsområdet.

Vegetasjonstype	Dekar	% av totalareal
1b Grassnøleie	520	0,4
2a Frostmark, rabbetype	69	0,05
2c Lavhei	7 894	5,6
2d Reinrosehei	103	0,1
2e Rishei	5 210	3,7
2g Alpin fukthei	145	0,1
3a Lågurteng	10 519	7,4
3b Høgstaudeeng	331	0,2
4a Lav- og lyngrik bjørkeskog	583	0,4
4b Blåbærbjørkeskog	3 938	2,8
4c Engbjørkeskog	7 088	5,0
4d Kalkbjørkeskog	11	0,01
4e Oreskog	7	0,005
4g Hagemarkskog	666	0,5
6a Lav- og lyngrik furuskog	1 951	1,4
6b Blåbærfuruskog	964	0,7
6c Engfuruskog	725	0,5
7a Lav- og lyngrik granskog	117	0,1
7b Blåbærgranskog	709	0,5
7c Enggranskog	3 766	2,7
8a Fuktskog	287	0,2
8b Myrskog	52	0,0
8c Fattig sumpskog	284	0,2
8d Rik sumpskog	242	0,2
9a Rismyr	7 529	5,3
9b Bjønnskjeggyr	75	0,1
9c Grasmyr	8 591	6,1
9d Blautmyr	108	0,1
9e Starr- og takrørsump	205	0,1
10a Kystlynghei	24 475	17,3
10b Røsslynghei	375	0,3
10c Fukthei	19 010	13,5
10e Fukt- og strandenger	1 201	0,8
11a Dyrka mark	13 968	9,9
11b Beitevoll	4 925	3,5
12a Grus, sand og jord	127	0,1
12b Ur og blokkmark	4 855	3,4
12c Bart fjell	5 553	3,9
12d Bebygd areal, tett	45	0,0
12e Bebygd areal, åpent	1 077	0,8
12f Anna nytta impediment	309	0,2
Sum landareal	138 612	98,1
Vann	2 704	1,9
SUM TOTALT AREAL	141 316	100

4.2 Omtale av kartlagte vegetasjonstyper

Nedafør følger en omtale av vegetasjonstyper registrert under vegetasjonsskartlegging av Vega kommune. Vegetasjonstypene er gitt beiteverdi etter en tredelt skala som er nærmere omtalt i kapittel 7.

SNØLEIE

1b Grassnøleie

Økologi: *Grassnøleier* opptrer over skoggrensa på steder med mindre ekstreme snøforhold enn i *mosesnøleier*, men med bedre snødekke enn *risheier*. Utsmelting skjer som regel i slutten av juni eller første del av juli. Næringstilstanden i jordsmonnet er fattig til moderat. Vasstilhøva i voksesesongen vil variere mye. Under utsmelting vil jorda ha høg vassmetting. Enkelte utforminger kan være permanent fuktige eller overrisla heile voksesesongen, mens andre kan tørke raskt opp når snøen er borte.

Arter: Karakteristisk for *grassnøleie* er dominans av gras- og halvgrasarter. I kartleggingsområdet finner vi mest *smyledominerte* utforminger. Disse opptrer i lisider og på andre steder med god vassforsyning. *Stivstarr* er ofte rikelig til stede, men ikke så dominerende slik den opptrer i indre strøk. Andre vanlige arter er *finnskjegg*, *seterstarr*, *fjelltimotei*, *engsyre*, *gullris* og *fjellmarikåpe*. *Musøre* kan ha stor dekning der snødekket er mer langvarig. Noen lokaliteter er svært beitepåvirka med stor forekomst av *engkvein* og *gulaks*.

Forekomst: *Grassnøleier* opptrer spredt i fjellområda, hovedsakelig i nord- og østhellinger. De fleste forekomstene finnes mellom Trollvasstinden og Vikatinden. På Vega utgjør typen 0,4 % av det kartlagte arealet.

Beiteverdi: *Grassnøleier* utgjør viktige beiteareal for sau utpå ettersommeren og høsten. Den sesongmessige betydninga er større enn beiteverdien skulle tilsi da dyra får tilgang på ferskt plantemateriale i en periode da vegetasjonen ellers faller fort i verdi. De fleste lokalitetene i området er *smyledominerte* og *grassnøleiene* på Vega blir derfor satt til **godt** beite. Noen av de mest høgtliggende areala kan være vanskelig tilgjengelige.

1b grassnøleie. Fra Kjerringdalen.

HEISAMFUNN I FJELLET

2a Frostmark, rabbetype

Økologi: Vegetasjonstype i mellomalpin sone. Den opptrer på rabber, utflata parti eller lett hellende mark, oftest på frostutsatt og ustabil jord. Snødekket er tynt eller periodevis manglende. Vegetasjonsdekket er tynt, og er sammensatt av hardføre arter som er typiske både i rabbe- og snøleiesamfunn.

Arter: Lokalitetene på Vega domineres av *musøre* og *rabbesiv*. *Smyle*, *kreklings* og *tyttebær* inngår sammen med spredte forekomster av urter som *fjellmarikåpe* og *kattefot*. Et tynt, usammenhengende botnsjikt av gråmoser, bjørnemoser og lavararter er også karakteristisk.

Forekomst: Det er kartlagt to lokaliteter, begge på toppen av Trollvasstinden, 700-800 m o.h.

Beiteverdi: På grunn av tynt plantedekke og lite innhold av beiteplanter, settes typen i *mindre godt* beite.

2c Lavhei

Økologi: *Lavheia* finner vi på rabber og andre opplendte steder der snødekket er tynt eller kan mangle. Jordsmonnet er tynt og næringsfattig. *Lavheia* hører først og fremst til i lågfjellet. I kyststrøk opptrer det ei *gråmosedominert* utforming i låglandet. Den forekommer vanlig på grunnlendte rygger og hauger, og er mest utbredt i områder med harde bergarter.

Arter: Planter som skal kunne leve på slike utsatte vokseplasser må kunne tåle vindslit, tørke og frost. Dette vil i hovedsak være krypende busker og lyngarter, samt lav og moser. Urter og gras er det lite av. Viktige arter er *fjellkreklings*, *greplyng*, *mjølbbær*, *blokkebær*, *tyttebær*, *rypebær*, *rabbesiv* og *geitsvingel*. Krypende *dverghjørk* vil også forekomme, men er mindre vanlig på Vega. Lavararter som *gulskinn*, *grå reinlav*, lyse reinlavararter og *islandslav* forekommer vanlig, men sjelden dominerende. I kystnære områder er det ofte større dekning av mose enn lav, og særlig *heigråmose* vil dominere botnsjiktet. Låglandsutforminga, *gråmosehei*, skiller seg fra alpin *lavhei*, først og fremst ved større innhold av *heigråmose*, som i regelen dominerer plantedekket. I tillegg opptrer *røsslings*, spredte urter og fuktindikatorer som *molte*, *bjønnskjegg* o.a.

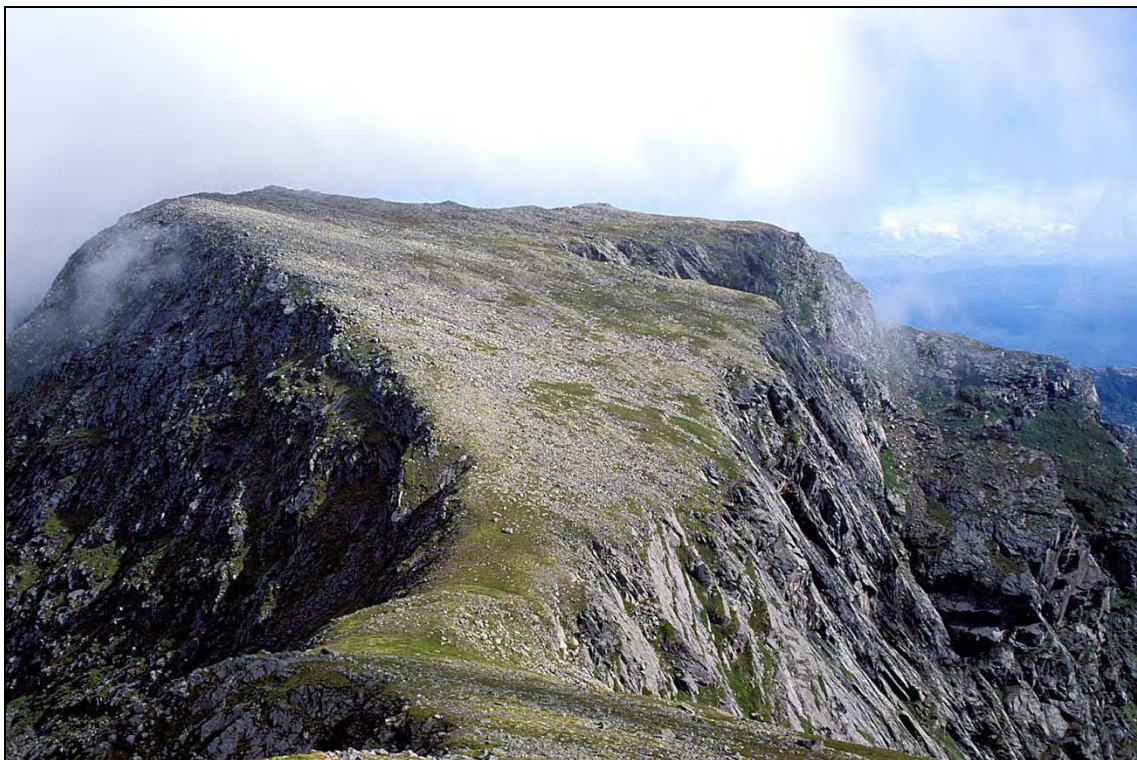
Forekomst: *Lavheia* dekker store områder av fjella på Vega, særlig i grunnlendte fjellsider omkring Gullsvågfjellet – Røsstindlian, der det er store, sammenhengende areal.

Utforminga *gråmosehei* forekommer som spredte lokaliteter i låglandet, og med størst forekomst nord for Ferset, samt i et område nord og sør for Vegsteinen. Mange av kartfigurene her består av mosaikker, og da mest der typen *kystlynghei* inngår. Typen utgjør 5,7 % av kartleggingsarealet.

Beiteverdi: I *lavheia* finner vi svært lite av beiteplanter, og typen utgjør **mindre godt** beite. I et beiteområde kan forekomst av rabber likevel ha betydning som “trivselsland”, da sauene liker å streife og gjerne bruker rabbene til kvileplass.

2a Frostmark, rabbetype. Fra Trollvasstinden.

2c Lavhei. Fra Vegtindan

2d Reinrosehei

Økologi: *Reinroseheia* danner rabbesamfunn på kalkrik grunn. Til felles med *lavheia* opptrer den på vindutsatte rabber med ustabil snødekke, men typen omfatter også tettere vegeterte utforminger som krever noe bedre snødekke og tilgang på jordvatn. Vegetasjonsdekket er ofte brutt opp av nakent kalkberg eller erosjonsflekker med grus. Som *lavheia* opptrer også *reinroseheia* i ei låglandsutforming. Denne forekommer i kystområder der den kan finnes på kalkrike berg med tynn forvittringsjord.

Arter: Typen er i regelen svært artsrik. De fleste av *lavheia* sine arter kan være tilstede, og i tillegg et større eller mindre innslag av kalkkrevende urter, starr og gras. Karakteristisk er *reinrose*, *fjellfrøstjerne*, *setermjelt*, *rødsildre*, *bergstarr*, *hårstarr*, *rynkevier* o.fl. Av de nøysomme artene er særlig *fjellkrekling*, *blokkebær* og *røsslyng* vanlig på Vega. Botnsjiktet, som ofte er tynt, er dominert av moser og kan ha innslag av vindherdige lav.

Forekomst: Foruten en liten lokalitet i fjellet ved Røsstindlian, er mindre areal av *reinrosehei* kartlagt på Viksåsen. Der finnes den på hauger og rygger av marmorberg som ligger opp mot overflata, ofte i mosaikk med *lågurteng*. Låglandsutforminga er nærstående *reinroseheiene* i fjellet, men mangler ofte typearter som *rynkevier*, *fjellkurle* og mjeltarter. I tillegg inngår arter som indikerer floristisk likhet med *kalkbjørkeskog*. Blant disse er *rødflangre*, *gullstjerne*, *hengeaks*, *stemorsblom*, *storblåffær* og *vill-lin*.

Beiteverdi: Innholdet av beiteplanter kan variere mellom ulike utforminger av *reinroseheia*. På Vega vil en finne et visst beitepreg med innslag av beiteplanter. Beiteverdien her er **god - mindre god**.

2e Rischei

Økologi: *Risheia* finner vi i lågfjellet eller på åpne areal i fjellskogen. Vokseplassen krever bedre snødekke enn *lavheia*, men heller ikke mer langvarig enn at snøen er smelta i juni. Næringstilgangen kan variere fra moderat til dårlig, mens vassstilgangen er moderat.

Arter: *Risheia* opptrer i flere utforminger der dominansforholdet mellom artene varierer. Dominerende arter er *blåbær*, *smyle*, *fjellkrekling* og *dvergbjørk*. Andre vanlige arter er *skogstjerne*, *gullris* og *skrubbær*. I botnsjiktet finner vi oftest et dekke av husmoser. En del beitepåvirka areal av *rishei* forekommer. Disse får større innhold av grasartene *smyle*, *engkvein* og *gulaks*. *Risheiene* på Vega danner utforminger som er prega av det nedbørrike kystklimaet. Bl.a. er *dvergbjørk* sjelden, mens *blokkebær*, *røsslyng* og *skrubbær* opptrer med større dekning på "bekostning" av *blåbær*. I tillegg finnes et betydelig innslag av de fuktkrevende artene *bjønnekam*, *bjønnskjegg* og *molte*.

Forekomst: *Rishei* utgjør sammen med *lavhei* den dominerende fjellvegetasjonen på Vega og Søla. Typen utgjør 3,8 % av kartleggingsarealet.

Beiteverdi: *Risheiene* vil vanligvis utgjøre **godt** beite for sau, men innholdet av beiteplanter kan variere noe. Innafor beiteområdet vil en som regel finne nok *smyle* og andre gras til å holde denne kvaliteten.

2d Reinrosehei.

2e Rishei. Fra Nepsunddalen.

2g Alpin fukthei

Økologi: *Alpin fukthei* er knytta til nedbørrike strøk, der den opptrer i lågfjellet og på skogløse parti øverst i skogregionen. Typen er utvikla på næringsfattig, grunt torvlag i opplendt eller lett hellende terreng. Sigevasspåvirka utforminger er vanlig i grunnlendte skråninger, og kan også opptre der det er sterk helling.

Arter: *Fuktheiene* kan betraktes som en overgangstype mellom fastmark og myr, og inneholder både myr- og fastmarksplanter. Gras og halvgras preger vegetasjonen, i tillegg vil lyngarter være mer eller mindre tilstede. *Bjønnskjegg*, *blåtopp* og *rome* dominerer i de lokale utformingene. I tillegg inngår *røsslyng*, *blokkebær*, *kreking*, *tepperot* og *flekkmarihånd*. Av andre vanlige arter i *alpin fukthei*, nevnes *kvitlyng*, *smyle*, *finnskjegg*, *torvull* og *skrubbær*.

Forekomst: *Alpin fukthei* utgjør lite areal, og bare fem små lokaliteter er kartlagt i fjella på Vega. Her opptrer typen i sigevasspåvirka hellinger.

Beiteverdi: Fuktheier med innhold av *blåtopp* kan utgjøre en viss beiteverdi for storfe. Denne grasarten blir bare i liten grad beita av sauene, men de ferdes jamt over disse areala og kan utnytte det som finnes av *smyle* og andre beiteplanter. Innholdet av beiteplanter er likevel sparsomt, og beiteverdien er vurdert til *mindre god* for sau.

2g Alpin fukthei.

ENGSAMFUNN I FJELLET

3a Lågurteng

Økologi: I fjellet opptrer *lågurteng* på liknende lokaliteter som *grassnøleia*, men på steder med bedre næringstilgang. Typen har oftest snøleiepreg med et stabilt, langvarig snødekke, men kan òg finnes på steder med mer moderat snødekke. *Lågurtenger* som kartlegges i låglandet er ei samlegruppe for rike plantesamfunn på tørr og moderat tørr mark, og som ikke har tresetting som fyller definisjonen for skog. De opptrer i kyststrøk, oftest på opplendte lokaliteter med tynt til midlere jorddekke over løse, næringsrike bergarter. Vegetasjonen viser en tilhørighet til lågurtutforminga av *engbjørkeskog*, delvis til *kalkbjørkeskog*. Fravær av tresjikt har i første rekke sammenheng med kulturpåvirkning, men andre faktorer som sterk vindvirkning og tørkesvak mark vil i tillegg virke inn. *Lågurtengene* utgjør svært verdifulle beitelokaliteter og bærer ofte preg av langvarig beiting.

Arter: Vegetasjonen er svært artsrik. Forskjeller i kulturpåvirkning og næringstilgang gjør at artssammensetning og dominansforhold varierer mye mellom lokalitetene. En vil også finne glidende overganger mot *beitevoll* og *reinrosehei*, samt rike utforminger av *fukthei*. Både lyngdominerte og gras-/starrdominerte utforminger forekommer.

Røsslyng, krekling, blåtopp, rødsvingel, engkvein, blåstarr, skogstorkenebb og *tågebær* er arter som opptrer med stor dekning. Andre karakteristiske arter er *einer, fjelltistel, svarttopp, kvitmaure, skogfiol, tiriltunge* og *blåknapp*. Av gras og starr er det registrert et stort antall arter. På forvittringsjord av kalkberg opptrer utforminger med mange kalkkrevende planter. Her inngår elementer fra fjellfloraen, som *rødsildre, reinrose, fjellbakkestjerne* o.fl., dessuten forekommer de kalkkrevende orkideene *vårmarihånd, brudespore, stortveblad* og *rødflangre*. Den rike lågurtenga er også det viktigste voksestedet for *vegamaure*. Kalkrike utforminger er markert på kartet med tilleggssymbolet **k** (3ak).

Forekomst: Forekomstene av *lågurteng* på Vega viser en stor sammenheng med utbredelsen av kalkspatmarmor. Denne typen dominerer vegetasjonen over et stort område mellom Brannsvika og Holmvatnet i vest, og mellom Holand og Tjuvrotmyra i øst. Det meste av arealet på øyene i nord omfattes også av *lågurteng*. Store areal finnes mellom Nes og Hongset, samt forekomster bl.a. på Igerøya, i Fersetområdet, ved Vikasjøen og øst på Ylvingen. Typen utgjør 7,6 % av kartleggingsarealet.

3a Lågurteng. Rik lågurteng med stort innslag av den sjeldne vegamauren. Fra Viksåsen.

Beiteverdi: Typen utgjør viktige og gode husdyrbeiter. Det gjelder særlig de gras- og starrdominerte utformingene, som trolig danner attgroingsfaser fra tidligere *beitevoller* eller slåttemarkar. I tørre, lyngdominerte utforminger er beiteverdien mer variabel. På Vega er *lågurteng* gitt verdien *god – svært god* for areal uten tilleggssymbol for grasdekning.

3a Lågurteng. Beita lågurteng på Sandøya.

3a Lågurteng. Kalkrik og beiteprega lågurteng med spredte busker av bjørk. Fra Viksåsen.

3b Høgstaudeeng

Økologi: *Høgstaudeeng* opptrer på steder der jorda har rikelig tilgang på oksygenrikt sivevatn, som i luser, fuktige forsenkninger eller langs elver og bekker. Næringstilgangen er moderat til svært god. Snødekket er stabilt, men kan smelte tidlig ut. Dette er den mest produktive av vegetasjonstypene i fjellet. *Høgstaudeeng* blir også kartlagt i låglandet, der en tilsvarende høgstaudedominert vegetasjon opptrer på djupe, næringsrike avsetninger. Dette er i regelen areal der tresjikt ikke er etablert etter tidligere beiting eller slått.

Arter: *Høgstaudeeng* i opphavelig form er dominert av høge urter, bregner og gras. *Skogstorkenebb*, *enghumleblom*, *kvitbladtistel*, *mjødurt* og *fjellburkne* er karakteristisk for typen. I områder der det går beitedyr vil det over tid oppstå ei kultivering ved at grasartene får større dekning samtidig som urter og bregner går tilbake. Særlig *sølvbunke* og *engkvein* kan bli dominerende. Også flere grasarter som *rødsvingel*, *seterrapp* og *gulaks* opptrer i slike beitepåvirka utforminger. På fuktige lokaliteter finner en ofte et busksjikt av vierarter, men dette kan være uttynna eller mangle på steder som er sterkt beita.

Forekomst: *Høgstaudeeng* opptrer på skredjord, lokalisert til bratte hellinger i fjellet på Vega og Sjøla. I låglandet er typen kartlagt på gamle strandavsetninger, bl.a. på Ylvingen. Dette synes være gamle slåttemarkar der skogen er i ferd med å etablere seg. Her domineres vegetasjonen av høgstauder og de høge grasartene *hestehavre* og *sølvbunke*. Bare små areal er registrert.

Beiteverdi: Høg planteproduksjon og stort artsmangfold gjør at *høgstaudeenga* er viktig for mye av det biologiske livet i fjellet. Som beite utgjør den viktige areal. Den potensielle beiteverdien kan settes til **svært god**, men aktuell beiteverdi vil være avhengig av kulturpåvirkning, ved at langvarig, jamn beiting gir et større innhold av beitegras. *Høgstaudeenga* på Sjøla er sterkt kultivert gjennom beiting. Mindre beitepåvirka areal har et større innhold av høge urter, bregner og vier. Dette reduserer beiteverdien. Grasrike utforminger har fått tilleggssymbolet **g** (3bg) og er gitt skravur på beitekartet for *særlig høg beiteverdi*.

3b Høgstaudeeng. Fra Nepsunddalen.

LAUVSKOG

4a Lav- og lyngrik bjørkeskog

Økologi: Dette er den karrigste av bjørkeskogtypene, og som opptrer på godt drenerte avsetninger eller grunnlendt mark. Snødjupna vil være liten til moderat.

Arter: Karakteristisk for typen er ei åpen tresetning med småvokst, ofte flerstamma og krokete *bjørk*. Innslag av *furu* vil forekomme der denne vokser. Undervegetasjonen er dominert av lyngarter, særlig *fjellkrekling*, men også *blokkebær*, *røsslyng* og *tyttebær*. Av grasarter vil en finne spredt forekomst av *smyle* og *finnskjegg*. Botnsjiktet er dominert av moser, gjerne med et innslag av lav.

Forekomst: På Vega utgjør typen relativt liten del av skogarealet. Det vesentligste av forekomstene finnes i lia øst for Vegtindan og Floaksla, samt omkring Kjulsveten.

Beiteverdi: Typen har lite av beiteplanter og utgjør *mindre godt* beite.

4b Blåbærbjørkeskog

Økologi: *Blåbærbjørkeskog* forekommer på steder der tilgangen på næring og vatn er bedre enn i forrige type, og der snødekket er mer stabilt. Dette er den vanligste skogtypen i området. Den dekker store areal, både på djupe løsavsetninger med moderat vassforsyning og i bratte lier med mindre jorddekke, men som har nok sigevatn i grunnen.

Arter: I høgtliggende områder er *bjørk* ofte enerådende i tresjiktet, ellers er det vanlig med innslag av *rogn*, *osp* eller *furu*. I busksjiktet kan det være *einer*. Undervegetasjonen som har mye til felles med *risheia*, er dominert av *blåbær*, *smyle*, *skrubbær* og *fjellkrekling*. *Fugletelg*, *stormarimjelle*, *gullris*, *hårfrytle* o.fl. hører til i typen. På noe rikere substrat opptrer ei småbregneutforming. Den vesle bregna *hengevang* samt en mer variert flora med urter og gras er karakteristisk for denne. Her inngår også grasarten *engkvein*, som kan dominere sterkt beita areal. Botnsjiktet har nesten alltid et sammenhengende dekke av husmoser.

Forekomst: *Blåbærbjørkeskog* opptrer spredt innafor skogområda i kommunen. Større sammenhengende lokaliteter ligger i liene ved Bjørnlia – Aksla, og i den nordvendte lia mellom Vegdalsskardet og Stordalen. Typen utgjør 2,8 % av kartleggingsarealet.

Beiteverdi: Det meste av *blåbærbjørkeskogen* i beiteområdet har et høgt innhold av *smyle* eller *engkvein*, og kan settes til *godt* beite. I noen tilfeller kan tett tresetting eller bratt terreng utgjøre ei begrensing for utnytting av areala.

4b Blåbærbjørkeskog med bregner.

4b Blåbærbjørkeskog. Fra Bjørnlia.

4c Engbjørkeskog

Økologi: Dette er en artsrik og frodig bjørkeskogtype som har mye til felles med *høgstaudeengene*. På Vega opptrer typen først og fremst nord på øya i områder med rike bergarter.

Arter: *Engbjørkeskogen* består av flere utforminger. Felles for disse er et tresjikt dominert av voksterlig *bjørk* og undervegetasjon av næringskrevende urter, gras og bregner. I beiteområdet kan vi dele *engbjørkeskogen* i to utforminger.

Høgstaudeutforminga er den dominerende i området og er knytta til lier og andre steder som har rikelig med vatn og næring i jorda. Tresjiktet er dominert av *bjørk*, ofte med innslag av *rogn* og *selje*. *Gråor* og *osp* vil også forekomme. Feltsjiktet er svært artsrikt og dominert av høgvekste urter, gras og bregner. De vanligste på Vega er *skogstorkenebb*, *vendelrot*, *mjødurt*, *kvitblattistel*, *skogrørkvein*, *sølvbunke* og *skogburkne*. Mer sjeldne og kravfulle arter som *skogsvinerot*, *trollbær* og *jordnøtt* vil forekomme på sørvendte og varme lokaliteter. I et lågere sjikt vokser småbregner, *engsoleie*, *kvitveis*, *skogstjerneblom*, *firblad* o.fl.

Lågurtutforminga krever også næringsrik grunn, men finnes på tørrere og mer opplendte lokaliteter, gjerne sørvendt. I områder med rike bergarter kan den opptre på toppen av koller. Innslag av *osp* og *selje* i tresjiktet er vanlig. Feltsjiktet er dominert av låge urter, gras og småbregner, mens høgstaude bare finnes spredt. Flere arter kan opptre dominante. Ofte er det *skogstorkenebb* sammen med *hengevang* og grasartene *engkvein*, *smyle* og *gulaks*. Karakteristiske arter i området er *tågebær*, *kranskonvall*, *skogfiol*, *markjordbær*, *legeveronika*, *hengeaks* og *svever*. Tørre utforminger kan ha busksjikt med *einer* og mye lyng i feltsjiktet, i første rekke *blåbær*. Den store bregna *ormetelg*, opptre i denne utforminga.

Engbjørkeskog er en høgproduktiv skogtype og har derfor vært en viktig ressurs som beitemark og utmarkslått. Deler av *engbjørkeskogen* i beiteområdet bærer preg av å ha vært jamt- og til dels sterkt beita gjennom mange år. Slik utnytting har favorisert grasartene, som stedvis dominerer vegetasjonen. Dette gjelder særlig *sølvbunke* og *engkvein*, men også *gulaks*, *rødsvingel* og andre arter. Grasdekning større enn 50 % blir registrert med tilleggssymbolet **g** (4cg). Deler av de mest grasdominerte *engbjørkeskogene* er trolig tidligere *hagemarkskoger* som nå er i en gjengroingsfase.

Forekomst: På Vega utgjør *engbjørkeskog* 5,1 % av arealet, og er den vanligste av vegetasjonstypene i skog. Typen har de største forekomstene knytta til marmorområda nord på Vega, samt på Grimsøya, Igerøya og Ylvingen. I tillegg er det betydelige forekomster i liene sør og øst for Trollvasstinden – Vegtindan. I deler av disse bratte, sørvendte liene inngår lokaliteter med spredte forekomster av *alm* og *hassel* i tresjiktet, samt andre varmekjære planter i feltsjiktet. Ved Holand, Kolstad, Gladstad og Igerøya er store areal av tidligere *engbjørkeskog* blitt tilplanta med *gran*. Av beitepåvirka, grasdominerte utforminger, finner vi de største areala vest på Igerøya, nord for Gladstad mot Hongset og ellers spredt rundt på Vega nær gårdsbruka.

Beiteverdi: Dette er den mest produktive av bjørkeskogtypene når det gjelder planteproduksjon. På beitekartet er typen satt som **svært godt** beite. Dette er vanligvis uttrykk for potensiell beiteverdi da lite beita utforminger vil være dominert av høge urter og bregner. Lang tids beiteutnytting har gitt ei kultivering av vegetasjonen, slik at grasartene utgjør større del eller kan dominere vegetasjonsdekket. Det meste av den kartlagte *engbjørkeskogen* bærer preg av langvarig beiting, slik at den aktuelle

4c Engbjørkeskog. Ved Okvatnet.

4c Engbjørkeskog. Når 3a Lågurteng gror igjen som følge av opphør av slått og beite vil de ofte utvikle seg mot 4c engbjørkeskog. De mange einerne vitner her om at arealet for noen år siden var atskillig mer lysåpent. Fra Bjørkåsen.

4d Kalkbjørkeskog

Økologi: *Kalkbjørkeskog* er en sjelden vegetasjonstype som er avhengig av nær kontakt med kalkbergarter. Den opptrer på grunnlendt mark eller på tørre, kalkrike avsetninger. Lokalitetene ligger ofte på vindutsatte steder.

Arter: Tresjiktet, som oftest er åpent og lågt, kan også inneholde *osp* og andre lauvtrær, samt *furu* der denne finnes. Busksjikt av *einer* er vanlig. Typen har et åpent, spredt vegetasjonsdekke der tørkesterke arter fra *lav-* og *lyngrik skog* opptrer sammen med kalkkrevende arter. Mange av disse er fjellplanter som er felles med *reinroseheia*. Typiske arter er *reinrose*, *bergveronika*, *gulsildre*, *fjellfrøstjerne* og *fjellbakkestjerne*. Orkideen *rødflangre* forekommer også vanlig.

Forekomst: Typen vil forekomme flere steder langs kantene av kalksteinsberg, men i areal som er for små til å bli kartlagt. Bare én lokalitet er kartlagt av typen, en ospedominert haug nær Olderåsen, nord på Vega.

Beiteverdi: Vegetasjonsdekket er oftest spredt og usammenhengende med lite innhold av beiteplanter. Typen vil utgjøre *mindre godt* beite.

4e Oreskog

Økologi: *Oreskogen* på Vega utgjøres er knytta til den mest næringsrike skogsmarka. Typen opptrer på morene og rasjord i liene, og på sediment langs elver og bekker.

Arter: *Oreskogen* er en frodig, høgproduktiv vegetasjonstype som først og fremst kjennetegnes ved at *gråor* dominerer tresjiktet. I tillegg opptrer *hegg* og høgvekste vierarter. Det er vanlig med *bringebær* og *villrips* i busksjiktet. Feltsjiktet domineres av høge urter, bregner og gras. I likhet med engskogene kan *oreskogen* være prega av beiting. Dette gir ei høg grasdekning der særlig *sølvbunke* vil dominere. På Vega ble det registrert følgende arter med stor dekning: *gråor*, *hegg*, *villrips*, *mjødurt*, *skogsvinerot*, *enghumleblom*, *skogstorkenebb*, *kvitveis* og *skogburkne*.

Forekomst: Bare én liten forekomst av *oreskog* er kartlagt som mosaikk med *engbjørkeskog* ved Gladstad.

Beiteverdi: Den kartlagte lokaliteten som er dominert av kratt og høge urter, vil i denne tilstanden utgjøre *godt beite*. Den potensielle beiteverdien vil likevel være *svært god*. Dette kan oppnås ved at beitedyr slippes til, slik at vegetasjonen kan utvikle seg mot større grasdekning.

4g Hagemarkskog

Økologi: Dette er en kulturbetinga skogtype, skapt som resultat av langvarig påvirkning etter beite, slått og tynning av skogen. Dersom slik påvirkning tar slutt, vil den opphavelige vegetasjonen med tida komme inn igjen. Opphavet kan være hvilken som helst av skogtypene, men i første rekke *engskog*, *oreskog* og de friskeste delene av *blåbærskog*. Skogen vil være prega av åpen tresetting med lite eller manglende tilvekst av ungskog.

Arter: Feltsjiktet har tett grasvekst med et innslag av beitetålende urter. *Sølvbunke*, *engkvein* og *gulaks* er gjerne dominerende. Andre viktige gras er *rødsvingel* og rapparter. Urter som forekommer vanlig er *ryllik*, *engsoleie*, *engsyre*, *marikåpe*-arter og *skogstorkenebb*. Et botnsjikt med *engkransmose* er vanlig.

Forekomst: *Hagemarkskog* finnes som spredte lokaliteter i gårdsnære lauvskoger i kommunen. Størst areal ligger på Igerøya.

Beiteverdi: Dominansen av beitegras gjør at beiteverdien er *svært god*.

4g Hagemarkskog, fra 110a.

4g Hagemarkskog med gamle ospetrær på over 60 cm i diameter langs Markaelva.

FURUSKOG

6a Lav- og lyngrik furuskog

Økologi: Dette er den karrigste av furuskogtypene, og finnes på godt drenerte avsetninger eller grunnlendt mark.

Arter: Karakteristisk for typen er småvokst *furu*. Et innslag av *bjørk* er vanlig, og *osp* kan også forekomme. Undervegetasjonen er dominert av lyngarter, mest *krekling*, *røsslyng* og *blokkebær*. *Skrubbær* er som regel tilstede. Av grasarter kan en finne spredt forekomst av *smyle* og *finnskjegg*. Botnsjiktet er dominert av moser. Fuktige utforminger som inneholder *rome*, *kvitlyng* og *bjønnskjegg*, er vanlig i området. Tørrere utforminger inneholder bl.a. *tyttebær*, og har et innslag av reinlavarter.

Forekomst: *Lav- og lyngrik furuskog* finnes i sin typiske form i furuskogområdene på Vega. Den har størst utbredelse i ei sone som strekker seg fra Vegdalsskardet, over Skjeggemoen til Marka. Skogtypen finnes også sør på Vega, mellom Ervikodden og Eidem, samt ved Husvatnet – Holmvatnet. Andre kartlagte lokaliteter er i regelen plantinger av innførte furuarter. Disse defineres som furuskog, men er dårlig tilpassa miljøet, og utvikles oftest til låge, flerstamma trær. Typen utgjør 1,4 % av kartleggingsarealet.

Beiteverdi: *Lav- og lyngrik furuskog* har få beiteplanter og beiteverdien er *mindre god*.

6b Blåbærfuruskog

Økologi: Furuskog på mark med bedre tilgang på næring enn i forrige type, oftest i hellende terreng med moderat til godt jorddekke. Tresjiktet er i regelen høyere og tettere enn i *lav- og lyngrik furuskog*.

Arter: Innslag av- eller blanda tresjikt med *bjørk* eller *osp* forekommer ofte. I tillegg til arter beskrevet under forrige typen, vil en finne noe mer næringskrevende arter av gras og låge urter. Småbregner forekommer i de friskeste utformingene.

Artssammensetninga er nærstående *blåbærbjørkeskog*, men er i regelen noe mer prega av lyngarter enn denne. *Smyle*, *skrubbar*, *gullris*, *hårfrytle* og *marimjelle*-arter er sammen med lyngarter karakteristiske arter i de lokale utformingene. *Fugletelg* finnes på de beste marktypene.

Et busksjikt av *einer* forekommer også vanlig.

Forekomst: *Blåbærfuruskogens* naturlige utbredelse på Vega er som beskrevet under forrige type. De største forekomstene finnes mellom Askolia og Hestmarka, i dalbotnen ved Okvatnet og på flatene langs indre del av Markaelva. I tillegg kommer areal av furuplantinger som oftest er innførte treslag som får en stagnerende vekstutvikling. Typen utgjør 0,7 % av kartleggingsarealet.

Beiteverdi: Av beiteplanter er *blåbær* og *smyle* de viktigste. Typen vil utgjøre *godt – mindre godt* beite.

6a Lav- og lyngrik furuskog. Lågproduktiv, naturlig furuskog.

6b Blåbærfuruskog ved Markaelva.

6c Engfuruskog

Økologi: Furuskog på næringsrik mark med tilsig av oksygenrikt vatn. Som oftest vil slike areal være tresatt av *bjørk* på Vega, men store areal er planta til med *furu*. Bare få, spredte, beitepåvirka lokaliteter har naturlig *engfuruskog*. Dette er den mest produktive av furuskogtypene med hensyn til planteproduksjon.

Arter: Feltsjiktet vil være det samme som i *engbjørkeskog*, dominert av høge urter som *skogstorkenebb* og gras som *sølvbunke*. Tette furuplantinger reduserer stedvis feltsjiktets produktivitet.

Forekomst: Spredte forekomster finnes innfor områda med næringsrike bergarter nord på Vega, samt noe ved Eidem og Skjeggemoen. Typen utgjør 0,5 % av arealet.

Beiteverdi: Mye planta *engfuruskog* ligger på tidligere beite- eller slåttemark og er derfor grasrik. På beitekartet er typen satt som **svært godt** beite.

GRANSKOG

Granskog kartlagt i Vega kommune dreier seg om plantefelt som har blitt etablert i lauvskog eller på snau mark. En del *norsk gran* finnes blant de eldste plantingene, men den overveiende delen av plantefeltene består av det vestamerikanske artskomplekset *sitkagran/lutzigran*. Med unntak av tresjiktet vil vegetasjonstypen samsvare med opphavstypen. Vegetasjonsdekket kan være inntakt i lang tid etter etablering, men etter hvert som grana vokser til blir lystilgangen mindre, og flere av de opphavelige artene blir skygga ut. I de tetteste plantefeltene blir det att bare et botnsjikt av skyggetålende moser eller et strølag av barnåler.

Forekomst: Granplantefelt utgjør 3,4 % av det kartlagte arealet. Det meste dreier seg om godt etablerte plantinger. Mest tilplanta areal ligger på den nordlige delen av Vega, og de største konsentrasjonene omkring Gladstad, i området øst for Kolstad – Grindbakken og på den vestlige delen av Igerøya. Små plantefelt ligger spredt over større deler av kommunen, også på Grimsøya og Ylvingen.

Beiteverdi: I naturlig granskog er forskjellene i beiteverdien mellom de tre typene om lag det samme som i tilsvarende bjørkeskogtyper, men i granskog er alder og tetthet på tresjiktet en minst like viktig faktor som vegetasjonstypen. Beiteverdien vil variere sterkt i nyetablerte plantefelt. Etablerte og tette felt er generelt vurdert til **mindre godt** beite.

7a Lav- og lyngrik granskog

Granplantefelt på mark som opphavelig har vært *lav- og lyngrik bjørkeskog* eller andre areal på nærings svak mark. Seintvoksende *gran*, ofte på vindeksponerte lokaliteter der trærne får ei låg og tett vokseform. Typen utgjør 0,1 % av kartleggingsarealet.

7b Blåbærgranskog

Granplantefelt på mark som opphavelig har vært *blåbærbjørkeskog* eller andre areal med moderat næringstilgang. I de tetteste feltene kan en finne spredt oppslag av *blåbærlyng* og småbregner. Ofte er det et tett teppe av *etasjehusmose* i botnen. Typen utgjør 0,5 % av kartleggingsarealet.

6c Engfuruskog vokser på næringsrik mark med tilsig av friskt vann. På Vega er slike areal helst tre-satt av bjørk, men fordi slike areal er tilplanta etableres engfuruskog. Her; ca. 70 år gml furuskog.

Granskogen på Vega er helst planta i tidligere lauvskog eller på snaumark, og de fleste trærne er vestamerikansk sitka- eller lutzigran. Bildet viser et vel 30 år gammelt sitkafelt på dyp, kalkrik grunn.

7c Enggranskog

Som foregående type, men den opphavelige vegetasjonen har vært *engbjørkeskog* eller andre areal med god næringstilgang. Skyggetilpassa vegetasjon vil være dominert av moser, i størst grad av *storkransemose* og *fagermoser*. Typen utgjør 2,7% av kartleggingsarealet.

FUKT- OG SUMPSKOG

8a Fuktskog

Økologi: Fuktskog finnes i nedbørrike strøk av landet og er en økologisk overgangstype mellom myr/sumpskoger og de tørrere fastmarksskogene. Næringstilstanden er låg til moderat, og jorda har høgt humusinnhold. Typen opptrer mest på sivevasspåvirka steder med noe tynt jorddekke, uten at det er direkte grunnlendt.

Arter: Fuktskog inneholder arter både frå myr og fastmarksvegetasjon. I kartleggingsområdet opptrer typen vanligst i furuskogområda, der tresjiktet også vil være dominert av *furu*. Forekomster innafor lauvskogområda har tresjikt dominert av *bjørk*. I feltsjiktet dominerer typiske fuktarter som *blåtopp*, *bjønnskjegg*, *torvull* og *rome*. I tillegg kan lyngartene ha stor dekning, særlig *røsslyng*.

Forekomst: *Fuktskog* er kartlagt på åtte små lokaliteter på Vega. De største ligger rundt de indre myrområda, øst og vest for Skjeggemoen.

Beiteverdi: Lokalitetene vil i regelen ha et innhold av *blåtopp*. Denne grasarten kan gi *godt beite* for storfe, men blir bare i mindre grad beita av sau. Beiteverdien vil ellers variere etter innholdet av *smyle* og andre gras. Gjennomgående er dette lite, og *fuktskog* blir da vurdert som *mindre godt - godt beite* for sau.

8b Myrskog

Økologi: Dette er *rismyrer* som har utvikla et glissent tresjikt. *Myrskog* opptrer også på liknende steder som *rismyr*, og ofte som ei kantsone mellom åpen myr og skog på fastmark. Overflata vil være fastere enn tilsvarende *rismyr*.

Arter: *Myrskog* har et spredt og kortvokst tresjikt. På Vega finner en både *furu* og *bjørk* i tresjiktet. Til denne typen klassifiseres også *rismyrer* som er tilplanta med bartrær, og der disse danner et tilfredsstillende tresjikt. Myrflata består ofte av tuver. *Røsslyng*, *krekling*, *blokkebær*, *torvull*, *bjønnskjegg* og *molte* er de vanligste dominerende artene i feltsjiktet, og som regel finnes et tett botnsjikt av torvmoser. Oppå tuvene finnes ofte *reinlav*, og mellom tuvene kan det vokse arter som er avhengige av jordvatn.

Forekomst: Denne vegetasjonstypen er lite representert i kommunen. Bare fem små lokaliteter er kartlagt, fire finnes i strøket mellom Floa og Trøvollen.

Beiteverdi: *Myrskog* har lite av beiteplanter og utgjør *mindre godt beite*.

8c Fattig sumpskog

Økologi: Forsumpa mark med permanent høyt grunnvann og lav næringsstatus. Dette kan være i senkinger eller i kanten av myrer og bekker. Typen omfatter også *grasmyrer* med tresjikt som har mer enn 25% kronedekning. Disse vil også omfatte bartreplantinger.

7c Enggranskog. Norsk gran, ca. 70 år i hogstklasse 4.

8b Myrskog. Granplanting på næringsfattig rismyr.

Arter: *Bjørk* og i mindre grad vierarter danner tresjiktet. På Vega inngår også *fur* og planta *gran*. Trærne er tydelig hemma i vekst. Dominerende arter i feltsjiktet kan være *flaskestarr*, *blåbær*, *molte*, *skogsnelle*, *skogrørrkvein* og myrull-arter.

Forekomst: Noen spredte lokaliteter er kartlagt på Vega og Igerøya.

Beiteverdi: Som for *fuktskog*, vil typen utgjøre **godt** storfebeite. For sau, som i liten grad beiter på forsumpa mark, utgjør den **mindre - godt** beite.

8d Rik sumpskog

Økologi: Dette er ei samling av alle skogtyper på forsumpa mark med god nærings-tilgang. Rikmyrer med tett nok tresetting blir også ført til denne typen. *Rik sumpskog* er vanlig på flomutsatte områder og på areal med høgt grunnvatn langs elver og bekker. Andre utforminger finner en i hellende terreng under kildehorisonter med jamn vassforsyning. Velutvikla skogsamfunn av *rik sumpskog* har et høgt biologisk mangfold. De utgjør viktige viltlokaliteter, og for elg danner de verdifulle beite- og oppholdsområder.

Arter: *Rik sumpskog* er artsrik. Tresjiktet er godt utvikla og vi finner *bjørk*, høgvokste vierarter og *gråor*. Busksjikt av vier kan forekomme. Feltsjiktet består av høge urter, bregner og gras, inklusive arter som er vanlige i *engbjørkeskog* og *gråorskog*. I tillegg vokser ulike starrarter og fuktkrevende planter som *myrsnelle*, *sløke*, *soleihov* og *stor myrfiol*. Botnsjiktet er artsrikt og består av kravfulle *fagermoser*, *torvmoser* og *levermoser*.

Forekomst: I kartleggingsområdet opptre *rik sumpskog* med små og spredte forekomster. De finnes på rike avsetninger med høgtstående grunnvatn, under kildeutløp og langs bekkeløp.

Beiteverdi: Innholdet av beiteplanter vil variere mellom lokalitetene. I området finnes det i regelen en del gras og starr som blir beita av sau. I *rik sumpskog* er beiteverdien rangert som **god** for sau, og **svært god - god** for storfe.

MYR

9a Rismyr

Økologi: Denne myrtypen har en artsfattig og nøysom vegetasjon som klarer seg med den næringa som blir tilført med nedbøren. De typiske *rismyrene* finnes i flatt eller svakt skrånende terreng og kan ha et mektig torvlag. I nedbørrike kystområder som Vega kan *rismyrer* utvikles også over låge koller og rygger i terrenget.

Arter: Vegetasjonen er artsfattig, ensarta og dominert av nøysomme arter. *Røsslyng*, *kreklings*, *blokkebær*, *molte*, *torvull*, *bjønnskjegg* og *rome* er arter som dominerer *rismyrene* i Vega kommune. Botnsjiktet består av ei tett matte av torvmoser eller *heigråmose*. Reinlavarter vokser ofte på toppen av tuvane.

Forekomst: *Rismyrene* utgjør en vesentlig del av myrarealet i Vega kommune, og finnes først og fremst innafor de vide myrområda sentralt på Vega. Typen opptre ellers med spredte forekomster, også på andre av de større øyene. Typen utgjør 5,4% av kartleggingsarealet.

Beiteverdi: *Rismyra* har lite av beiteplanter og utgjør **mindre godt** beite.

8d Rik sumpskog med tresjikt av vier og med dominans av mjødurt i feltsjiktet.

9a Rismyr. Granplanting på rismyr, og som ved skogetablering vil gradvis endres til 8b Myrskog.

9b Bjønnskjeggmyr

Økologi: Dette er en artsfattig myrtype med sterk dominans av den lille sivaks-arten *bjønnskjegg*. Typen forekommer oftest på flate areal med stagnerende eller svak vassgjennomstrømming.

Arter: *Bjønnskjegg* er alltid dominerende art. Andre arter som er vanlige både i *grasmyr* og *rismyr* forekommer spredt.

Forekomst: Bare fire lokaliteter er kartlagt, alle ligger øst på Vega.

Beiteverdi: *Bjønnskjeggmyr* har lite av beiteplanter. **Mindre godt** beite.

9c Grasmyr

Økologi: Dette er jordvassmyrer dominert av starr- og grasarter. Utforminga av vegetasjonsdekket vil være påverka av hvor høgt vatnet står, hvor fort det strømmer (virkning på oksygeninnhold) og mengda av næringssalt oppløst i vatnet.

Arter: *Grasmyrene* kan deles inn i utforminger bestemt etter næringstilstanden i jorda. I kartleggingsområdet finner en både fattige, intermediære og rike utforminger av *grasmyr*. I tillegg opptrer *kalkmyr*. Denne undertypen danner spesielt verdifulle plantesamfunn, der noen av våre mest sjeldne og sårbare planter kan forekomme. *Flaskestarr*, *trådstarr*, *slåttestarr*, *duskull*, *blåtopp*, *stjernestarr* og *bjønnskjegg* er de viktigste artene i *grasmyr*. En eller flere av disse vil dominere feltsjiktet. Botnsjiktet er godt utvikla og består mest av torvmoser. I **rikmyr** kommer det inn mer næringskrevende arter som *fjelltistel*, *svarttopp*, *jåblom*, *tågebær*, *gulstarr*, *blåstarr*, *breiull* og mange flere. Spredte høgstauder kan forekomme. **Kalkmyr** inneholder i tillegg flere kalkkrevende arter, typisk for Vega er *nebbstarr*, *engstarr*, *hårstarr*, *loppestarr*, *tvebustarr*, *brunskjene*, *taglstarr*, *gulsildre*, samt orkideene *engmarihånd*, *blodmarihånd*, *stortveblad* og *brudespore*. *Vårmarihånd* kan opptre tallrik på tørre og grunne parti. Botnsjiktet i kalkmyrer er dominert av kravfulle bladmoser. Registrerte *kalkmyrer* blir markert med tilleggssymbolet **k** (9ck).

Forekomst: *Grasmyr* er vanligste myrtype i Vega kommune og opptrer jamt innafør alle myrområder i låglandet på Vega, Igerøya og Ylvingen. Fjellet på Vega har bare ubetydelige forekomster av myr. Vega har stor frekvens av *rikmyr* og *kalkmyr*. Kalkmyrene forekommer som grunne sigevassmyrer i marmorområda eller flate myrer på kalkrike strandavsetninger. *Grasmyr* utgjør 6,2% av kartleggingsarealet.

Beiteverdi: *Grasmyrene* vil utgjøre **godt** beite for storfe. Sauen går mer sjelden ut på våtlendte areal, og beiter normalt bare i de tørreste delene av myra. Beiteverdien for sau er **mindre god - god**.

9d Blautmyr

Økologi: Dette er ei samlenevning for djup myr med dårlig bæreevne. Felles for alle utforminger er ei svært mjuk myrmatte eller naken, gjørmeaktig torv. De blauteste partia vil være vanskelig å ferdes på.

Arter: Artsutvalget er begrensa til noen få halvgras og urter, ofte med ei tett matte av *torvmoser* der det ikke er vassdammer og dy. Vanlige arter er *bukkeblad*, *myrhatt*, *dystarr*, *frynsestarr*, *flaskestarr* og *duskull*.

Forekomst: Bare et fåtall lokaliteter er kartlagt. De største *blautmyrene* finnes i området ved Varnosen og nær Fersetvatnet øst på Vega.

Beiteverdi: *Blautmyr* er dårlig egnet for ferdsel, og blir ikke regna som beite for husdyr.

9c Grasmyr. Fra Skjeggemoen.

9e Starr- og takrørsump

Økologi: Botnfast vegetasjon på grunt vatn langs bredden av innsjøer og elver, samt andre høgstarr-dominerte areal som er permanent eller sesongvis overflømt.

Arter: Feltsjiktet er dominert av store starrarter som *flaskestarr*, *trådstarr* og *nordlandsstarr*. Rein *elvesnelle*-sump tilhører også denne typen. Denne vil ofte finnes som ei sone på djupere vatn, og utvikles seint i voksesesongen. Av urter er *bukkeblad*, *myrhatt*, *nøkkerose* og tjønnaksarter vanlig. Vegetasjonen står i vatn gjennom hele eller store deler av sesongen, og det finnes normalt ikke botnsjikt. Typen er artsfattig, men likevel produktiv og med stor betydning for våtmarksfaunaen.

Forekomst: Arealmessig gjør denne vegetasjonstypen lite av seg. Størst areal finner en i Kjellarhaugvatna og i Svinvatnet.

Beiteverdi: *Starr- og takrørsump* har ingen beiteverdi for sau. Der botnen er fast kan beiteverdien være **god** for storfe. Som sommerbeite for elg har denne typen stor verdi.

ÅPEN MARK I LÅGLANDET

10a Kystlynghei

Økologi: Dette er ei samlegruppe av lyngdominerte heier i låglandet i kyst- og fjordstrøk, og som ikke faller inn under definisjonen til *røsslynghei*. Typen opptrer på opplendte og ofte vindutsatte lokaliteter der det er grunt eller tørt jordsmonn. *Kystlynghei* kan oppfattes som en skogløs parallell til *lav- og lyngrik skog*, der tresjikt ikke blir

utvikla på grunn av vindvirkning, tynt jordsmonn eller kulturpåvirkning. Typen hører til under den klimatiske skoggrensa. Forekomster ovafor skogbandet opptrer på steder der vindeksponering setter grense for skogens utstrekning.

Arter: Den vanligste utforminga av *kystlynghei* er *krekling*dominert med varierende innslag av andre lyngarter, der *røsslyng* og *blokkebær* er de vanligste. Med stigende fuktighet øker artsantallet, og det opptrer et utvalg av gras, halvgras og urter. Sigevass-influerte utforminger får et betydelig innhold av *molte*, *bjønnskjegg*, *torvull* o.fl. Krypene eller buskforma lauvtrær forekommer, særlig *bjørk*. *Ørevier* opptrer vanlig, og er karakteristisk for kystlyngheiene på Vega og Ylvingen. Som regel finnes et godt utvikla botnsjikt av moser. Reinlavarter er også ofte tilstede.

Forekomst: *Kystlynghei* dekker store, sammenhengende områder i det åpne heilandskapet i Vega kommune. De største areala finner en langs østsida og vestsida av Vega samt på Søla. Typen utgjør 17,7% av kartleggingsarealet.

Beiteverdi: Typen er dominert av lyngarter som *krekling* og *røsslyng*, og har lite av beiteplanter. Den utgjør *mindre godt* beite.

10b Røsslynghei

Økologi: Dette er ei samlenevning på *røsslyng*dominerte heier i vintermilde og nedbørrike strøk. Typen er kulturbetinga, men sterk vindvirkning vil i varierende grad være medvirkende årsak til utvikling av typen. Disse lyngheiene er artsfattige og utarma gjennom lang tids kultivering gjennom hogst, beiting og trolig brenning. Det meste vil gro til med skog eller kratt dersom kultivering opphører. *Røsslynghei* opptrer på lettdrenerte, ofte grunnlendte steder i terrenget.

Arter: Dette er en artsfattig type som oftest er totalt dominert av *røsslyng*. *Krekling* og bærlyngarter kan ha varierende innslag. Urter og gras forekommer sparsomt. Et busksjikt av *einer* forekommer. Botnsjiktet er som regel dårlig utvikla.

Forekomst: *Røsslynghei* dekker små areal spredt rundt på Vega, med unntak av en større lokalitet på Hestvikfjellet.

Beiteverdi: Typen er dominert av *røsslyng* og andre lyngarter, har lite av beiteplanter og settes til *mindre godt* beite.

10c Fukthei

Økologi: *Fukthei* opptrer på dårlig drenerte parti i terrenget og gjerne på grunnlendt mark med vassig over berget. Typen står på mange måter i ei mellomstilling mellom lynghei og myr, og hører til i kystklima. På same måte som *røsslynghei* kan dette være kulturbetinga vegetasjonssamfunn som vil forandres hvis kulturpåvirkninga avtar. Vegetasjonen har mye felles med både *alpin fukthei* og *fuktskog*. Fraværet av tresjikt i lokalitetene i Vega kommune synes å være betinga av samvirkning av beiting, sterk vindeksponering, samt næringsfattig og tynt jordsmonn.

10a Kystlynghei med stort innslag bart fjell. Fra Søla.

10c Fukthei med gråmose i forgrunnen. Fra Foråsskardet.

Arter: I feltsjiktet dominerer som regel gras og halvgras over lyngarter. *Torvull*, *bjønnskjegg*, *blåtopp*, *kreklingslyng*, *røsslyng*, *rome* og *molte* opptrer med stor dekning i de lokale utformingene. Botsjiktet er i regelen godt utvikla, og domineres av torvmoser eller *heigråmose*. Reinlavarter forekommer jamt.

Forekomst: *Fukthei* danner store, sammenhengende areal i Vega kommune, der den opptrer i hellinger og på koller og rygger i terrenget. Særlig på Ylvingen dominerer den heilandskapet. Vide *fukthei*-områder finner en bl.a. omkring Trøan-Sundsvoll, Kolstadsjøen-Varnosen, på Igerøya og flere av de mindre øyene. Typen utgjør 14% av kartleggingsarealet.

Beiteverdi: *Fukthei* med innhold av *blåtopp* kan utgjøre en viss beiteverdi for storfe. Denne grasarten blir bare i liten grad beita av sauene, men der de ferdes over slike areal, vil de utnytte det som finnes av beiteplanter. Innholdet av beiteplanter er likevel sparsomt, og beiteverdien er vurdert til *mindre god* for sau.

10e Fukt- og strandenger

Økologi: Dette er en vegetasjonstype sammensatt av flere til dels ulike undertyper. Både fuktige og vekselfuktige undertyper inngår. Typen omfatter først og fremst vegetasjons-samfunn knytta til havstrand og sjønære areal, der den er lokalisert til soner ovafor den ustabile vegetasjonen i fjæresona. I tillegg inngår lågtliggende, ofte forsumpa høgstaude-samfunn ved bredden av innsjøer eller i forsenkninger med høgtstående grunnvatn. I *strandenger* og *driftvoller* sikrer tilførsel av tang og anna organisk materiale en god næringstilgang. Dette skaper frodig vegetasjon av urter, gras og halvgras.

Arter: Karakteristiske arter for de sjønære *strandengene* er *rødsvingel*, *strandrug*, *sølvbunke*, *mjødurt*, *vendelrot*, *høymolearter*, *strandkvann* og *hundekjeks*. Mange låge urter, bl.a. soleiearter, *tangmelde* og *saftstjerneblom* er også karakteristisk for typen. I *fuktenger* uten tilknytning til sjøen opptrer en høgstaude-dominert vegetasjon som vil være påverka av tidlige slått og beiting. Typiske arter er *mjødurt*, *hundekjeks*, *sløke*, *vendelrot*, *flaskestarr*, *sølvbunke*, *enghumleblom*, *soleihov* og *myrmjølke*.

Forekomst: Typen forekommer med mange lokaliteter langs strandområda i kommunen og på øyene nord for Vega. På Sandøya ligger flere vide *strandenger*. Frodige *fuktenger* finnes spredt i låglandet på Vega. Ei stor og særlig velutvikla *fukteng* ligger på forsumpa mark inntil Sveavatnet. Typen utgjør 0,9% av kartleggingsarealet.

Beiteverdi: Strandenger er ettertrakta beiter for sau, og en finner dem ofte sterkt nedbeita der de er tilgjengelige for dyra. Høgstaude-dominerte driftvoller og fuktenger utgjør i likhet med *høgstaudeeng* og *engbjørkeskog* en potensiell beiteverdi som er **svært god - god**. Den aktuelle beiteverdien vil variere etter kulturpåvirkning og innhold av beitegras.

10e Fukteng med stort innslag av høgstauden vendelrot. Ved Viåstjønna.

10e Strandeng med hanekam i blomst. Fra Vikåssjøen.

JORDBRUKSAREAL

11a Dyrka mark

Dette er fulldyrka eller overflatedyrka jord med kulturbetinga vegetasjon. I denne klassifiseringa er kravet til dyrka mark at den kan høstes maskinelt. Tidligere slåttemarkar som er kuperte eller bratte, og ikke har blitt høstet i seinere tid, føres til neste type, *beitevoll*. Det meste dyrka areal i Vega kommune består av eng til slått og beite. Typen omfatter også mark som har ligget uhøsta i lengre tid og er ute av hevd, men kan føres tilbake i produksjon uten omfattende dyrkingstiltak. *Dyrka mark* i dårlig hevd blir markert med tilleggssymbolet $\perp$ (11a $\perp$). *Dyrka mark* utgjør 10% av det kartlagte arealet i Vega kommune. Den meste ligger på flate strandavsetninger, men betydelige areal er dyrka myr.

11b Beitevoll

Økologi: Kulturbetinga, grasdominert vegetasjon som har oppstått etter langvarig husdyrbeiting eller tidligere slått. Marka er ofte ujamn med oppstikkende stein og stubber. Klassifiseringa mellom denne og forrige type kan være vanskelig, men *beitevoller* skal i utgangspunktet gjelde areal som ikke har vært pløyd eller høsta maskinelt. Vegetasjonen på *beitevoller* står nær den en finner i *hagemarkskog*.

Arter: Forskjeller i nærings- og fuktforhold i jordsmonnet skaper ulike utforminger av *beitevoller*. Felles for alle er total dominans av grasarter og et større eller mindre innhold av beitetålende urter. *Sølvbunke*, *engkvein*, *gulaks*, *rødsvingel*, *ryllik* og *kvitkløver* er typiske arter i *beitevollene*. På Vega opptrer *dunhavre* og *marigras* vanlig. På tørre og kalkrike lokaliteter finner en særlig artsrike utforminger, der arter som *kvitmaure*, *tiriltunge*, *flekkmure*, *storblåfjør* og *vill-lin* er karakteristisk. Mange steder opptrer tallrike forekomster av orkideene *brudespore*, *vårmarihand* og *stortviblad*. Flere vokser i beiteprega vegetasjon uten å ha nevneverdig betydning som beiteplanter. Det gjelder *følblom*, *blåkoll*, *grasstjerneblom* o.a. På tørre utforminger danner *engkransmose* et tett botnsjikt. Særlig artsrike *beitevoller* er markert med tilleggssymbol **A** (11bA)

Forekomst: *Beitevoller* forekommer jamt i gårdsnære områder i kommunen. Store areal ligger i området Gullsvåg - Valla og omkring Holand og Rørøya, likeens på flere av øyene. Bl.a. består hele Engelsøya av *beitevoll*. Mange av disse lokalitetene er gamle slåttemarkar som siden er holdt i hevd ved husdyrbeiting. Ofte finner en *beitevollene* helt nedbeita, men beitepåvirkninga synes å være sterkt avtakende. Gjengroing med lauvtrekratt og tett oppslag av urter er flere steder godt synlig. I likhet med *dyrka mark* markeres dårlig hevdtilstand i *beitevoll* med tilleggssymbolet $\perp$ (11b $\perp$). Typen utgjør 3,6% av kartleggingsarealet.

Beiteverdi: Dette er særlig verdifull beitemark.

11a Dyrka mark. Under kartlegging kan det noen ganger være vanskelig å skille mellom hevdholdt dyrka mark og areal som nylig er tatt ut av drift og under gradvis gjengroing. Begge bilder er fra Holand, og viser nyslått eng (t.v.) og eng med dårlig hevd og dominans av ugraset hundekjeks.

11b Beitevoll. Bildet er fra Engeløya hvor det tidligere lå flere gårdsbruk. Hele øya er kartlagt som beitevoll.

UPRODUKTIVE OG BEBYGDE AREAL

12a Grus og sand

Areal som er dominert av grus, sand og jord. Vegetasjonsdekket er mindre enn 25%. Typen opptrer mest i strandsonen, men noen få innlandslokaliteter er registrert ved Skjeggemoen.

12b Ur og blokkmark

Areal som er dominert av grus, stein og blokker. Vegetasjonsdekket er mindre enn 25%. Typen omfatter både rasmark under bratte fjell, stabile blokkmarker i fjellet og rullesteinsstrender fra strandsonen og opp til 80 m o.h.. Typen utgjør 3,5% av kartleggingsarealet.

12c Bart fjell

Areal som er dominert av bart fjell. Typen utgjør 4% av kartleggingsområdet og opptrer først og fremst i fjellområda vest og sør på Vega. Smale soner finnes også spredt på Vega som svaberg knytta til strandsonen.

12d Bebygd areal, tett

Areal der over 50% er dekt med bygninger, veier og andre innretninger som hører bebyggelse til. Små areal finnes først og fremst rundt Gladstad og Nes.

12e Bebygd areal, åpent

Areal der 25-50% er dekt av veger, bygninger o.l. Typen utgjør 0,8% av kartleggingsarealet, og finnes spredt i de bebodde områda i Vega kommune.

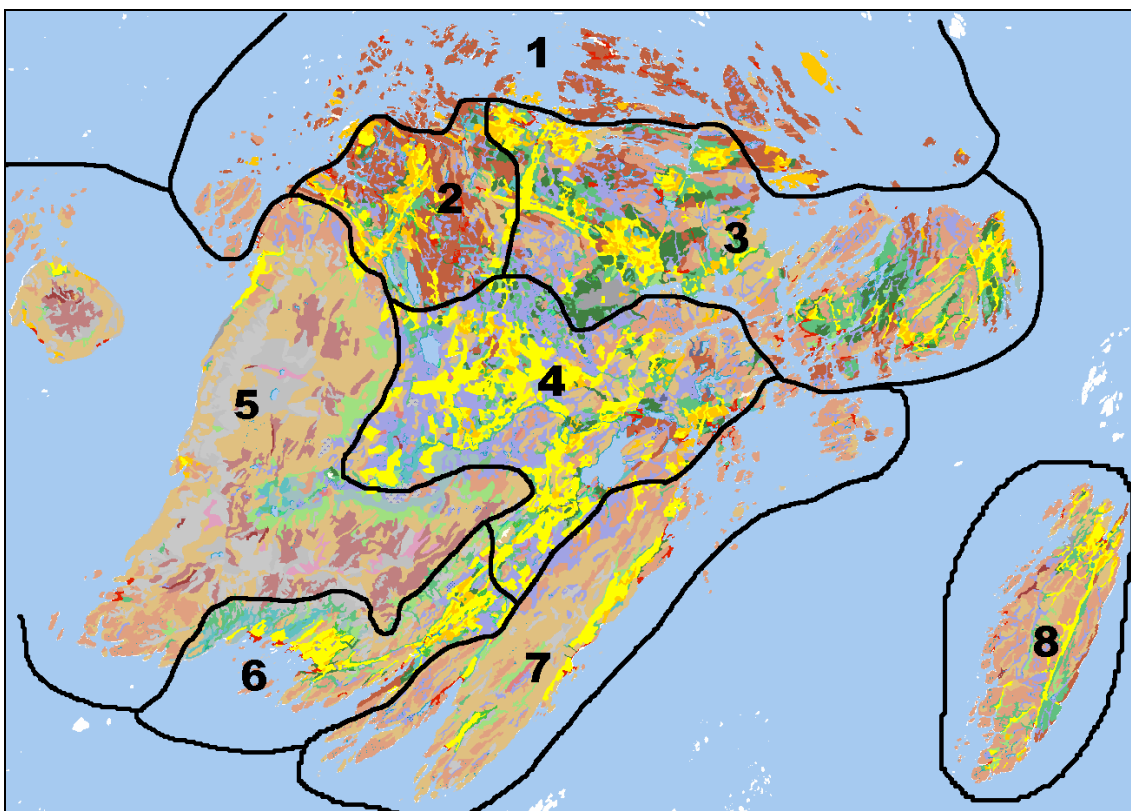
12f Anna nytta impediment

Grustak, fyllinger, anleggsområder o.l.

4.3 Vegetasjon og beite i ulike deler av Vega kommune

Her følger en omtale av vegetasjon og beite i ulike områder på Vega. Vegetasjonskartet under viser hovedtrekk i vegetasjonsfordelinga på Vega. Kartet viser jordbruksmark i gult og skog i grønt. Rike, snaue heiområder er vist i mørke brune farger, mens fattige heier har en lys brun farge. Myrområder er lilla og bart fjell er i grått.

Områdeinndelinga følger hovdemønsteret i vegetasjonsfordeling. Områdene er; 1 Øygarden nord for Vega, 2 Gullsjøvågen – Holand – Holmvatnet, 3 Holand – Gladstad – Igerøya, 4 Sentrale Vega, 5 Fjellområda og Søla, 6 Askolia – Eidem – Vika, 7 Kjulsveten og 8 Ylvingen.

Kartet viser hovedtrekk i vegetasjonen på Vega, samt inndeling i områder.

Område 1 Øygarden nord for Vega

Området omfatter øyer, holmer og skjær nord for Vega. Det strekker seg fra Kvalsholman - Slåttøya i vest til Hilholman i øst. Det kartlagte området går ikke lenger nord enn Sandøykråka - Nilsholmen. Dette er skogløse, låge øyer og holmer som ligger inne i et grunnhavområde. Léforholda varierer mellom de indre og ytre deler av området.

Berggrunnen i området er dominert av kalkspatmarmor og løse skifere, som danner et tynt til moderat dekke av forvittringsjord. I tillegg finnes arealer med strand- og havavsetninger, samt små myrlokaliteter. De rike bergartene skaper et næringsrikt jordsmonn med et godt utvikla vegetasjonsdekke. Fjellsøya og Elsøya i vest avviker fra resten av området. Disse øyene danner høge, bratte former, og har en næringsfattig berggrunn der vegetasjonen består av fattige heityper.

Grasholdig lågurtvegetasjon dominerer øyene i nord. Den kalkrike berggrunnen gir opphav til en interessant flora med opptreden av flere sjeldne arter. Disse finnes gjerne på lokaliteter med *kalkmyr* og randsoner av *reinrosehei* rundt bergblotninger. Øyværa har gjennom lang tid hatt en viktig funksjon i beitebruk og fôr høsting, og noen av øyene har vært bosatt. Kultursporene er tydelige. Her finnes gjenstående hus og løer, intakte slåtteeenger som nå holdes åpne av beitedyr, rydningsrøyser og andre kulturspor. Vegetasjonstypen *beitevoll* opptrer med store, sammenhengende areal bl.a. på Engelsøya, Vegsteinøya, Hilholmen og Purkøya.

Ellers er vegetasjonen over større deler prega av lang tids husdyrbeiting. Av verdifulle naturtyper finnes representert *slåtteeenger*, *naturbeitemark* og *kalkrike enger*. I tillegg finnes *kalkmyr*, *kalkrike strandberg* og *strandeng*. *Strandenger* med god beitekvalitet danner betydelige areal bl.a. på Sandøya og Vallkråka.

Beiteverdi: Gamle kulturmarker danner beite med stor kapasitet. *Lågurtengene* er variable når det gjelder plantedekke og innhold av beiteplanter, men danner gjennomgående beiter av god kvalitet. Bare noen få av øyene blir i dag nytta til sauebeite. En del av øyene blir sterkt beita av gås. Beitekvaliteten på øyer og holmer i dette delområdet er **svært god**.

Område 1 Øygarden nord for Vega. Her fra øyene nord for Viksåssjøen.

Område 2 Gullsvågsjøen – Holand – Holmvatnet

Dette er et låglandsområde nordvest på Vega som danner et særprega landskap. Låge landformer med snaue hauger og rygger som høgst når opp mot 30 m o.h. er karakteristisk for dette området. Om lag hele området har en berggrunn som består av lagdelt kalkspat med innslag av løse glimmerskifere. Den kalkholdige berggrunnen skaper grunnlag for en frodig vegetasjon og et rikt og variert planteliv. Vegetasjonstypen *lågurteng* dominerer hele dette området. Denne typen varierer mellom tørre, urtedominerte utforminger på grunne hauger og grasholdig, rik engvegetasjon på steder med bedre jorddekke. I områder der kalkberget ligger framme i dagen, opptrer typen *reinrosehei* på og omkring bergblotningene. Små lokaliteter inngår i den kartlagte *lågurtenga*, men ved Viksåsen er *reinrosehei* kartlagt som dominerende på større areal. Flere steder har beitepåvirkning og slått endret vegetasjonen ved at grasarter opptrer med større dekning. Sterkt grasdominerte lokaliteter med beitepreg blir klassifisert som *beitevoll*.

Det meste av gårdsbruk og oppdyrka mark ligger i strøket mellom Vikåsen og Gullsvåg, samt ved Vallasjøen og Brannsvika. Her finnes det også store, sammenhengende areal av *beitevoll*. I senkinger mellom hauger og bergrygger ligger det flere langsmale *grasmyrer*. En stor del av disse består av utformingene rikmyr og kalkmyr. *Fukteng* forekommer med flere lokaliteter langs bekkedrag og senkinger. Noen lokaliteter består av tidligere *dyrka mark* med lett forsumping. Skog har liten forekomst i dette området. Det meste av skogareal forekommer som *engbjørkeskog* mellom Gullsvåg og Valla. Det finnes flere plantefelt med arter av gran og furu spredt i området. Mange av disse feltene er etablert på snaumark, ofte på tørkesvake og vindutsatte plasser der tilveksten blir svak og virkeskvaliteten dårlig.

Beiteverdi: Området domineres av rike *lågurtenger* og har store areal av *beitevoll*, som representerer et betydelig beitepotensial. Beiteverdien totalt for området er **svært god**.

Område 2 Gullsvågsjøen – Holand – Holmvatnet. Bildet viser et utsnitt sørover fra Forråsøen.

Område 3 Holand - Gladstad - Igerøya

Dette er et vidt, uensarta område med et stort spenn i landskap, naturtyper og vegetasjon. Det rommer også de største bosettingsområdene i kommunen, med kommunesenteret Gladstad og grendene ved Holand - Nes, Hongset og Igerøy. Vide jordbruksområder følger låglendte strand- og havavsetninger fra Holand-Nes, gjennom Risbakken til Kolstad - Grindbakken. Omkring Gladstad, Kolstad, Hongset, samt på Grimsøya og Igerøya er det frodige åslandskap. Her finnes det velutvikla lauvskoger med en interessant flora, og store, produktive granplantefelt. Ved Gladstad finnes en liten lokalitet med *gråorskog*, den eneste kartlagte i kommunen.

Det er det åpne heilandskapet med låge hauger og rygger som dominerer dette området, og som blir særlig utprega på Igerøya, de mindre øyene omkring, samt området mellom Kolstadsjøen og Rørøya. Samme landskapstypen finner vi også omkring Vegsteinen og mellom Gråhøgda og Kjellarhaugen. I disse områdene med harde, næringsfattige bergarter består vegetasjonen mest av *fuktheier* og *kystlyngheier*. Den skrinneste heitypen, *lavhei*, opptre med betydelige areal i området Gjøriheia - Vegsteinfjellet og ved Purkheia. Der kalk- og skiferbergarter kommer inn, erstattes den fattige heivegetasjonen med gras- og urterike *lågurtenger*. Disse forekommer i breie soner på deler av Igerøya og Lamøya, og på strekninga mellom Nes og Vegsteinvika. I kalkområdene vil en finne interessante plantelokaliteter, blant anna rike orkidemarkar, knyttet til *lågurteng*, kalkmyr og kalkrike *beitevoller*. Myr forekommer spredt, men har ingen stor frekvens i dette området. De største myrforekomstene finnes i området mellom Åkerbakken - Kolskogen og Svea. Omkring Kjellarhaugvatnet, Skiftevatnet og Sveavatnet opptre det varierte og verdifulle våtmarksområder der grunne kalkmyrer (9ck) opptre i veksling med djupe høgstarmyrer (9c) og elvesnellesumper (9e). I tillegg finnes store areal av *fukteng* (10e).

Beiteverdi: Beiteverdien i dette delområdet varierer sterkt. De dominerende vegetasjonstypene *fukthei* og *kystlynghei* kan samen med *lavhei* og granplantefelt klassifiseres til **mindre godt beite**, selv om mindre grasholdige parti kan utgjøre **godt beite**. *Engbjørkeskog*, *lågurteng* og *beitevoll* utgjør **svært godt beite**. Store, sammenhengende areal med **svært godt beite** finnes langs øst- og vestsida av Igerøya, på Grimsøya, omkring Hongset, og mellom Svea og Grindbakken.

Område 3 Holand – Gladstad – Igerøya. Bildet t.v. viser artsrik kant langs et jorde, mens bilde t.h. viser et skarpt bergartsskille mellom kalkspatmarmor og finkorna gneis. Granplantefeltet står på kalkspatmarmoren. Vegsteinsfjellet i bakgrunnen.

Område 4 Sentrale Vega

Dette er et stort, utflata låglandsområde midt på Vega, der størstedelen består av myr og oppdyrka engareal. Det største vassdraget på Vega, Fersetelva - Markaelva, og de største vatna, Floavatnet og Karbuvatnet, ligger i dette området. Berggrunnen er dominert av harde, næringsfattige bergarter. De indre delene har et jevnt løsmassedekke, både av morene- og strandavsetninger, og elveavsetninger langs Fersetvassdraget. Fattige vegetasjonstyper dominerer, mest *rismyr* og *grasmyr*, over store, sammenhengende myrflater, avbrutt av låge hauger med *kystlynghei* og *fukthei*. I dette området finnes kommunens største forekomst av naturlig barskog. Furuskogen har ei betydelig utstrekning fra Marka og vest mot Vegdalsskardet, der barskoggrensa når opp til 200 m o.h. Furuskog finnes i tillegg på eidet mellom Husvatnet og Holmvatnet, og i spredte forekomster, bl. a. som *myrskog* vest for Asphaugen. Bjørkeskog forekommer mer spredt. Også i dette området inngår det strøk med rike bergarter, som ved Bjørkåsen-Bergåsen og omkring Fersetvatnet, ved Ferset og Lyngen. Her opptrer *engbjørkeskog* og *lågurteng* på koller og opplendte steder, men like ofte er slike lokaliteter tilplanta med *sitkagran* eller andre bartrearter.

Jordbruksareala er store. Et konsentrert område strekker seg omkring Steinåsen - Kalvåsen - Prestenget - Bjørkåsen - Marka. Et anna område har utstrekning fra Vika i sør til Ferset i nord. I tillegg finnes store dyrkamarker som på Skjeggemoen, sør for Husvatnet - Holmevatnet og ved Stortrøet. Dette er mest nyere dyrkingsfelt på myr.

Beiteverdi: Beiteverdien i dette området som helhet er låg. Som sauebeite er det arealer av *engbjørkeskog* og *lågurteng* innafor strøka med rike bergarter, samt *beitevoller* som er mest interessante. Faste *grasmyrer* samt myrkanter mot fastmark er også av betydning, og *grasmyrer* representerer et potensial som storfefeite. Beiteverdien for sau i området som helhet settes til **mindre god**.

Område 4 Sentrale Vega. Bildet viser dyrkingsfelt på strandflata ved Skjeggemoen.

Område 5 Fjellområda og Søla

Området skiller seg fra resten av kommunen som en markert fjellregion. Landskapet er prega av fjell med alpine former med markerte tindeprofiler og botner. Det aller meste ligger over skoggrensa og tilhører lågalpin sone. De lågtliggende områda langs vestsida av Vega, Søla og øyene nordafor tilhører kystseksjonen med åpne heisamfunn og storsteina strandvoller.

Berggrunnen består av harde, sure bergarter som ved forvitring gir lite løsmasser og skrint jordsmonn. I fjellet finnes store, sammenhengende areal med nakent berg samt skredsoner/blokkmark. Fjellvegetasjonen er ellers dominert av fattig rabbe- og lesidevegetasjon. *Grassnøleier* og *risheier* med noe mer innslag av beiteplanter finnes rundt Trollvasstinden, Vegtinden og nordre del av Gullsvågfjellet. *Høgstaudeeng* finnes spredt som smale soner langs vannsig og parti med opphopning av finkorna skredjord.

Søla ligger som ei "fjell-øy" med markert profil. Øya har en alpin del med skredsoner, blokkmark i veksling med *risheier* og *høgstaudeenger*. Ei brei sone dominert av *kystlynghei* og storsteina strandvoller omkranser fjellet. De grove skred- og blokkmarkene gjør det vanskelig å ta seg fram i sona mellom sjøen og fjellet. Bratte renner med frodige *høgstaudeenger* finnes på nordsida av øya. Her ligger den fraflytta garden Søla med intakt *dyrka mark* og med gjenstående gamle hus.

I liskogen langs fjellfoten dominerer *blåbærbjørkeskog*. Spredt forekomst av *engbjørkeskog* ses i lisona fra Kjerringdalen til Bjørnlia. Denne skogtypen er arealmessig ubetydelig, men utgjør svært godt beite der den opptrer. Smålokaliteter med *beitevoll* og *strand-eng* finnes langs stredene på Søla og langs vestkysten av Vega ved Mårneset, Vegdalen og Nepsundet. *Dyrka mark* finnes ved Sundsvollen, Trøan, Vegdalen og på Søla.

Beiteverdi: Fjellområdene er for det meste lågproduktive med gjennomgående skrin vegetasjon. Av tilgjengelig beiteareal vil *risheiene* ha størst betydning da de dekker store areal. *Grassnøleiene* utgjør lite areal, men er viktige som beite på ettersommeren. Innafor deler av området som har betydelige forekomster av vegetasjonstyper med beiteplanter (*engbjørkeskog*, *blåbærbjørkeskog*, *rishei*, *grassnøleie* og *høgstaudeeng*), kan beiteverdien settes til **god - mindre god**. Dette vil gjelde østre deler av området på Vega og fjelldelen av Søla. Resten av området har beiteverdi **mindre god**.

Område 5 Fjellområda og Søla. Fra Vegtindan mot Gullsvågfjellet.

Område 6 Askolia - Eidem - Vika

Denne delen av Vega er særegen der den ligger sørvendt og beskytta innunder steile fjell. Bergflåg og store urer går gradvis over i frodig bjørkeskog der lia flater ut. De lågtliggende områda er dominert av jordbruksmark og snaue hauger. Ved Eidem går jordbruksmarka helt ned mot sjøen i den langgrunne bukta mellom Juvika og Skjåneset.

Berggrunnen består stort sett av sure og harde bergarter. Ei sone med kalkspatmarmor skjærer inn langs Vikasjøen mot Vika. Liene er bratte med mye steiner og store blokker som har rast ned fra fjellssidene.

De bratte, sørvendte skogsliene skaper klimatisk gunstige lokaliteter der edellauvtre og en spesiell varmekrevende flora opptre på skredjord. *Alm* og *hassel* finnes spredt fra Askolia til Ørnheia og langs den sørøst vendte lia fra Vika til Floa. De viktigste og mest utprega varmekrevende lokalitetene er verna i naturreservatet Eidemsliene på snaue 3000 dekar. Eidemsliene ble verna 15. desember 2000 og formålet var å frede varmekjære og regionalt sjeldne arter i Nordland.

Der de bratte liene mellom Askolia og Eidem går over i kollete partier med furuskog. Furuskogene i de grunne og kollete områdene er lite produktive, med glissen tresetting og lave, krokete trær. På de lettrenerte avsetningene finnes mer produktiv og rettvekst furuskog. I overgangen mellom kollete og grunne åser, finnes også innslag av ospenholt, og stedvis selje i området. Dette er viktige lokaliteter for biologisk mangfold.

Sammenhengende områder med jordbruksmark finnes i på strandflata ved Eidem og Vika. Dette er trolig meget gamle jordbruksområder.

I forlengelsen av jordbruksmarka mot kysten, finnes viktige strandområder. Store, beskytta strender danner viktige biotoper for b.la. vadere. Strandenger, strandsumper, og sandstreder veksler med saltpåvirkede bergknauser.

Beiteverdi: Den overveiende delen av området har liten beiteverdi. Beiteverdien angis som **mindre god**, men det finnes spredte områder med god beiteverdi.

Område 6 Askolia – Eidem – Vika. Bildet viser et utsnitt fra Eidem.

Område 7 Kjulsveten

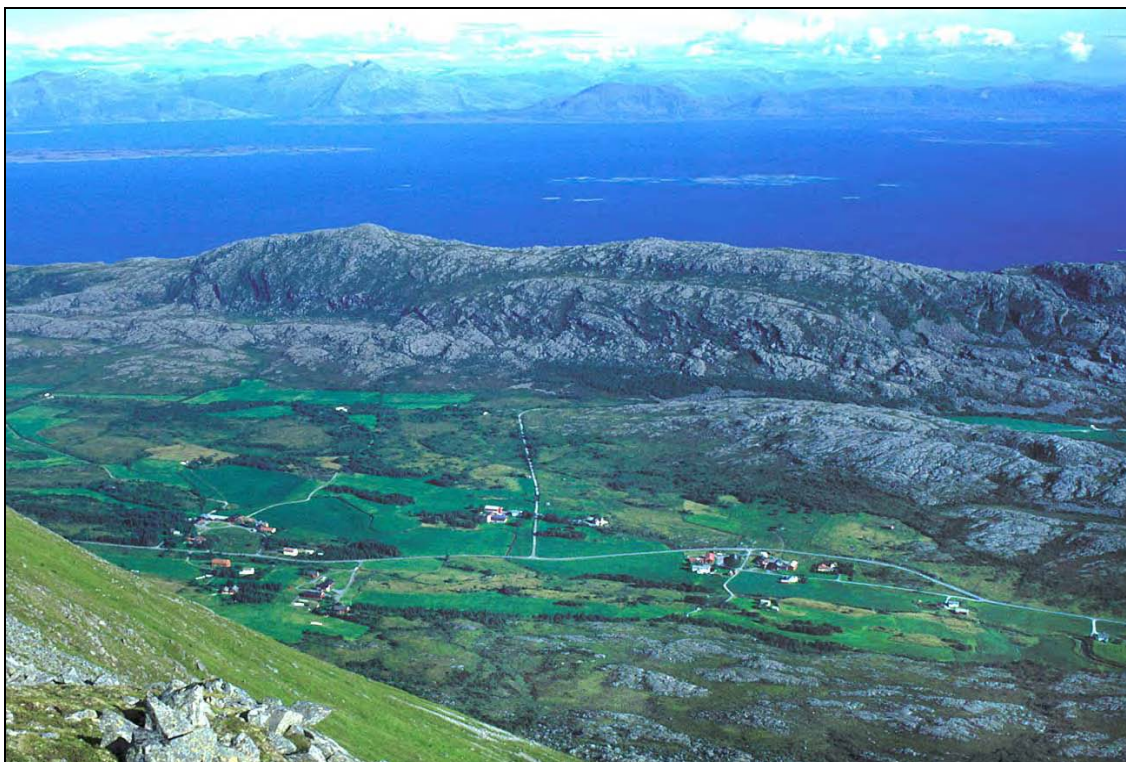
Området omfatter en del av det sørøstlige Vega, og utgjør i store trekk et kupert og snaut åsområde med Kjulsveten og Tårnet som de høyeste punktene.

I nord omfattes lågere og mindre kuperte områder mellom Floavatnet og Kjulsvika, samt øyer og låglendte nes nord mot Rørøya. På østsiden av Kjulsveten, ved Hammaren og Floaskardet finnes steinalderbosetninger fra fangst- og fiskekulturer.

Granitt og granodioritt danner en hard berggrunn med lite løsmasser, og heile området er sterkt dominert av den fattige vegetasjon i *kystlynghei* og *fukthei*. I tillegg finnes *røsslynghei* og gråmoseutforminga av *lavhei*. Låg, åpen skog av typene *lav-* og *lyngrik bjørkeskog* og *blåbærbjørkeskog* forekommer spredt mellom Hestvika og Kjul.

Noen større områder med *strandenger* finnes langs sjøen fra Kjulsvika til Bukkeholman. Gardsbruka Skjelvika, Kjul og Kringla danner et sammenhengende dyrkingsområde på nærmere tre kilometer. Andre store dyrka areal finner en i Åkvika, Hestvika, Kjulsvika, og ved Langhalsan og Storheia.

Beiteverdi: Den overveiende delen av området har liten- og til dels ingen beiteverdi. Beiteverdien angis som **mindre god**.

Område 7 *Kjulsveten*. Bildet viser *Kjulsveten* ved *Vika*, sett fra *Vikatinden*.

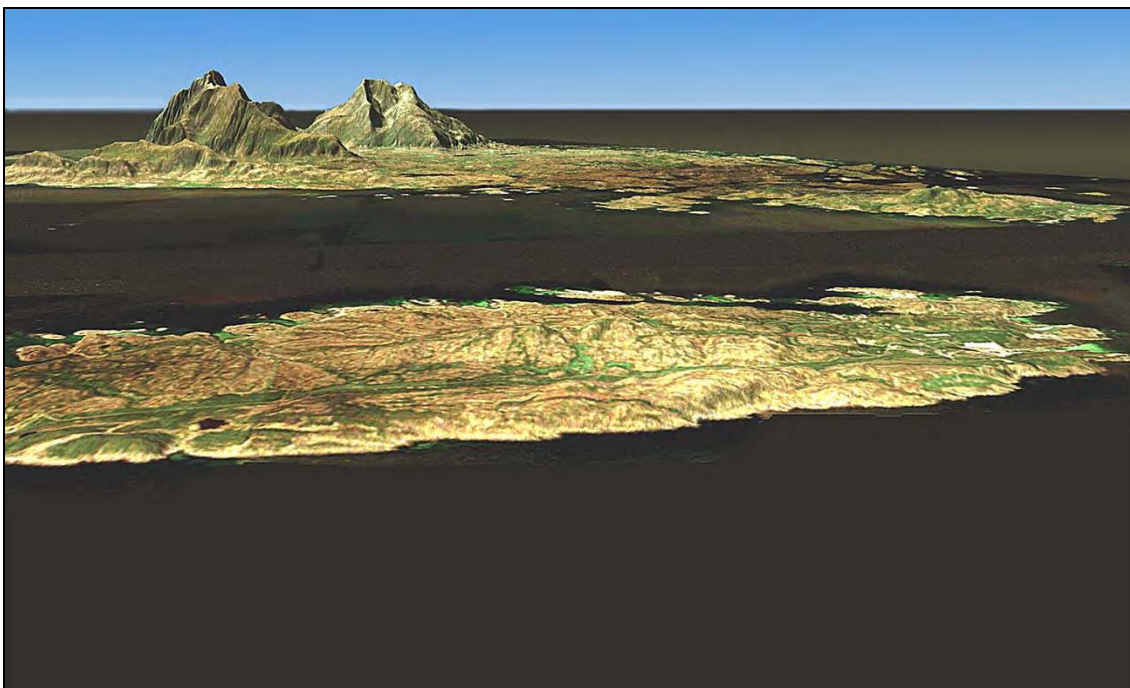
Område 8 Ylvingen

Ylvingen preges av et småkupert, åpent heilandskap, men uten de store høgdeforskjellene. Mellom grunnlendte koller og rygger går det lange, rettvinkla sprekkedaler der botnen er fylt av strandavsetninger og ofte dekket av myr. Karakteristisk er den lange, smale dalgangen som går i ei rett linje mellom Sandsvika i sør og gården Ylvingen i nord. Her er det meste av dalbotnen oppdyrka. Ellers finner en de største dyrka areala i nord. Gårdene omkring Bakken, Kleiva og Ylvingen utgjør sammen med det tettstedet Tofta det meste av bebyggelsen på øya.

Berggrunnen på det meste av Ylvingen består av harde djupbergarar som avgir lite plantenæring. Vegetasjonen er derfor sterkt prega av fattige heityper. *Fukthei* dominerer, og dekker store, sammenhengende areal på heier og i åssider. *Kystlyngheier*, ofte med kratt av *ørevier* og *bjørk*, utgjør også en betydelig del av arealet. I tillegg opptrer gråmoseutforminga av *lavhei*.

Langs østsida av øya går det breie soner med kalkspatmarmor. I disse områdene opptrer rike vegetasjonstyper, ofte kulturpåvirka med godt innhold av gras. Ytterst finner en åpne kalkheier, kartlagt som *lågurteng*. Vegetasjonen med stort innhold av kalkkrevende arter, kan være noe usammenhengende og avbrutt av åpne felter. Skogarealet på Ylvingen er beskjedent, men innafor kalkområda finnes betydelige areal av *engbjørkeskog*, der bjørka også oppnår ei bedre vekstform enn ellers på øya. Vest på øya opptrer noen lokaliteter med åpen høgstaudevegetasjon på flate strandavsetninger som følger dalgangene innover. Én av lokalitetene ligger i Strandvika. Trolig er dette gamle slåttevoller, der deler av areala allerede er kolonisert av krattskog. Disse er kartlagt som *høgstaudeeng*, og utgjør potensielt svært godt beite. *Grasmyrene* utgjør også et beitepotensiale, i første rekke for storfé. Innafor kalkområda i øst forekommer tørre utforminger av undertypene rikmyr og kalkmyr, og er tilgjengelig beitemark for sau.

Beiteverdi: Østre del av Ylvingen har et betydelig areal av *engbjørkeskog*, *lågurteng* og *beitevoll*. Verdien for sau innafor denne delen, om lag en tredjedel av øya, vurderes som **godt beite**. Den øvrige delen utgjør **mindre godt beite**.

Område 8 Ylvingen. Bildet viser ortofoto drapert på terrengmodell. Bak ses hovedøya Vega.

5. BIOLOGISK MANGFOLD OG KULTURLANDSKAP

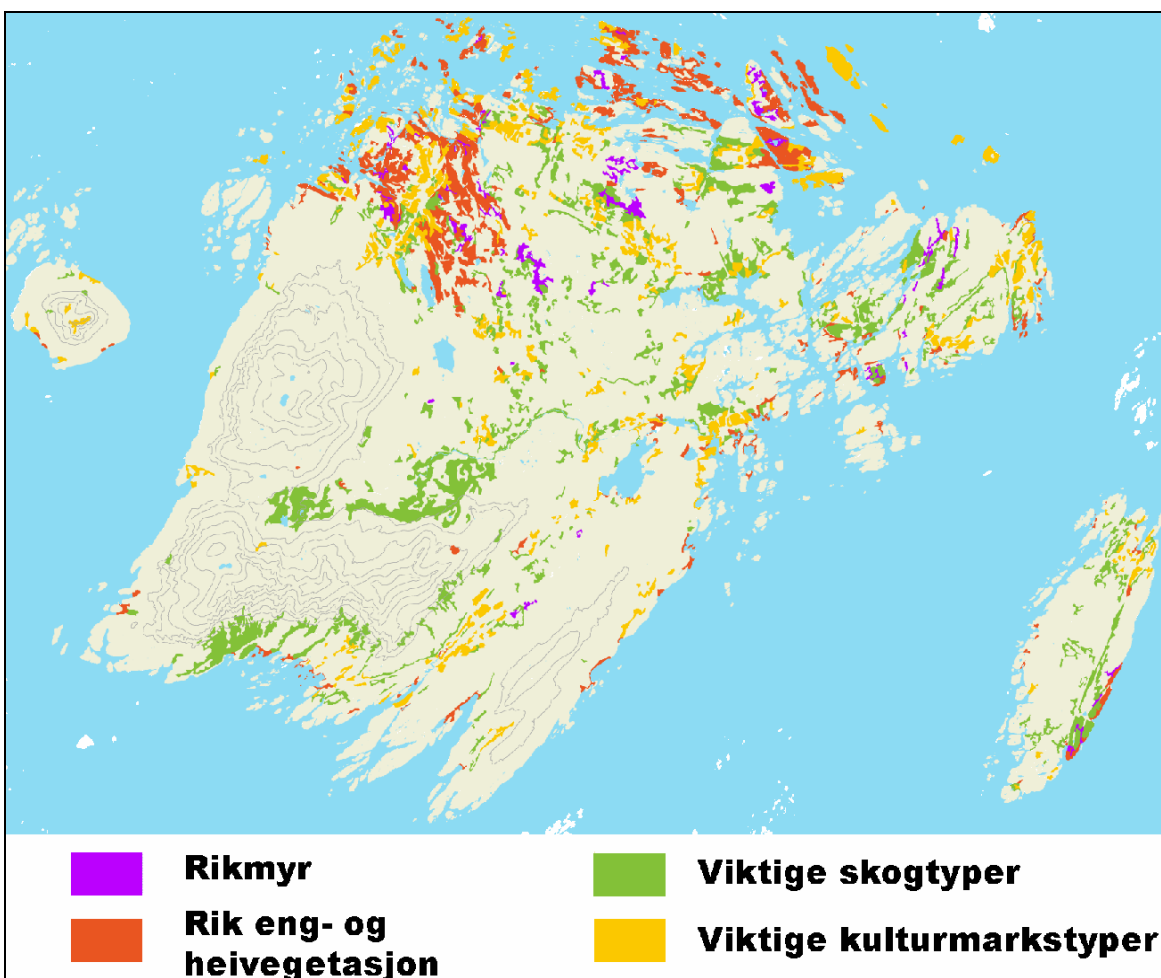
5.1 Biologisk mangfold

Biologisk mangfold eller biodiversitet er et begrep som beskriver mangfoldet av arter, samt variasjon innen artene og mellom miljøene de lever i. I praksis er det umulig å registrere alle sider ved det biologiske mangfoldet. Derfor må en lete etter indikatorarter, vegetasjonstyper eller miljøer som sier mest mulig om helheten og som kan relateres til trua arter. Plantene er primærprodusenter og legger grunnlaget for andre arter. Høyt plantemangfold gir ofte et høyt mangfold av andre artsgrupper, for eksempel insekter. Plantelivet utgjør i seg sjøl en viktig del av det biologiske mangfoldet. Registrering av plantelivet gir derfor nøkkelen til informasjon om biologisk mangfold.

Vegetasjonskartet over Vega gir en oversikt over hvor artsrike og spesielle vegetasjonstyper forekommer. Det viser også områder med stort mangfold av vegetasjonstyper. Kartet er et godt grunnlag for å avgrense viktige naturtyper og peke ut områder for nærmere inventering. Ut fra vegetasjonskartet og utførte MIS-registreringer er det produsert et avleda kart over biologisk mangfold på Vega.

Kartet viser:

1. Naturtyper etter Direktoratet for naturforvaltning sitt system for registrering av biologisk mangfold, som kan avledes fra vegetasjonskartet over Vega.
2. Livsmiljø i skog registrert etter instruks for "Miljøregistreringer i skog" (MIS).

Kart over de viktigste områdene for biologisk mangfold på Vega.

Direktoratet for Naturforvaltning (DN) har gitt ut en instruks for kartlegging av naturtyper (DN 1999). Mange av naturtypene kan avledes direkte fra vegetasjonstypene eller fra tilleggssymbol som er brukt for å beskrive egenskaper som ikke direkte kommer fram av typedefinisjonen. Tabell 3 gir en oversikt over hvilke avledninger som er utført. I avsnitt 5.2 er forekomsten av naturtypene på Vega nærmere beskrevet. I avsnitt 5.3 beskrives MIS-forekomstene på samme vis.

Tabell 2. Utvalgte naturtyper som skal kartlegges i følge DN-handboka for kartlegging av biologisk mangfold i kommunene. Enheter som kan avledes direkte fra vegetasjonskart er merka med gult, fra MIS-registreringer i grønt.

Myr	Rasmark, berg og kantkratt (under skoggrensa)	Fjell	Kulturlandskap	Ferskvann / våtmark	Skog	Kyst og havstrand
Intakt lavlandsmyr	Sørvendte berg og rasmarker	Kalkrike områder i fjellet	Slåtteenger	Deltaområder	Rik edellauvskog	Grunne strømmer
Intakt høgmyr	Kantkratt		Slåttemyr	Mudderbanker	Gammel edellauvskog	Undervannseng
Terrengdekkende myr			Artsrike veikanter	Kroksjøer, flomdammer og meandrerende elveparti	Kalkskog	Sanddyner
Palsmyr			Naturbeitemark		Bjørkeskog med høgstauder	Sandstrender
Rikmyr			Hagemark	Større elveører	Gråor-heggeskog	Strandeng og strandsump
Kilde og kildebekk			Skogsbeiter	Fossesprøyt-soner	Rikere sumpskog	Tangvoller
			Kystlynghei	Viktige bekkedrag	Gammel lauvskog	Brakkvannsdeltaer
			Kalkrike enger	Kalksjøer	Urskog / gammelskog	Brakkvannspoller
			Fuktenger	Rike kulturlandskapssjøer	Bekkekløfter	Kalkrike strandberg
			Småbiotoper	Dammer	Brannfelt	
			Store gamle trær	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	Kystgranskog	
			Parklandskap	Ikke forsurede restområder	Kystfuruskog	
			Erstatningsbiotoper			
			Skrotemark			
			Grotter/gruver			

5.2 Naturtyper

Under følger en nærmere beskrivelse av naturtypene som kan avledes fra vegetasjonskartet over Vega. For de enkelte naturtyper er det ikke skilt mellom viktige og svært viktige lokaliteter.

Rikmyr: Sigevannspåvirka myr med høyt innslag av krevende arter. Dominerende vegetasjon er gras- og halvgrasarter med kravfulle bladmoser i botnen. Fra vegetasjonskartet hentes typen fra kalkutforminger av *grasmyr* (9ck), og er mer krevende enn definisjonen fra DN. Rikmyr er derfor noe underrepresentert i kartet. Kalkmyrene forekommer som grunne sigevassmyrer i marmorområda i nord eller som flate myrer på kalkrike strandavsetninger.

Kalkrike områder i fjellet: Artsrike vegetasjonstyper med godt innslag av kalkkrevende arter som *reinrose*, *rødsildre*, *mjeltarter*, *hårstarr*, *rynkevier* og *brudespore*. Dominerende arter kan derfor variere. Fra vegetasjonskartet hentes typen fra *reinrosehei* (2d). Typen opptrer sparsomt i fjellet på Vega, men ei låglandsutforming finnes vanlig i de kalkrike områdene rundt Viksåsen, gjerne i mosaikk med kalkrik *lågurteng* (3ak). Der er den lokalisert til hauger og rygger av marmorberg som ligger opp mot overflata. Typen opptrer gjerne som små forekomster som ikke figureres ut, og vil derfor være underrepresentert i kartet.

Tabell 3. Avledning av DN's naturtyper fra vegetasjonskart.

DN's naturtype	Vegetasjonstyper
Rikmyr	9ck grasmyr av kalkutfoming
Kalkrike områder i fjellet	2d reinrosehei, forekomster i låglandet er også med
Naturbeitemark	11b beitevoll og alle figurer med g som tilleggssymbol. 11bA Artsrike utforminger av beitevoll og 3ag grasrike lågurtenger er markert med mørkere farge
Hagemark	4g hagemarkskog
Skogsbeiter	Alle skogtyper med g som tilleggssymbol
Kystlynghei	10b Røsslynghei
Kalkrike enger	3ak lågurteng av kalkutfoming
Fuktenger	10e fukt- og strandenger, beliggenhet vil vise om dette er fukt- eller strandeng
Rik edellauvskog	4c Engbjørkeskog med tilleggssymbol for alm og hassel
Kalkskog	4d Kalkbjørkeskog
Bjørkeskog med høgstauder	4c Engbjørkeskog
Gråor-heggeskog	4e Oreskog
Rikere sumpskog	8d Rik sumpskog
Kystfurskog	6a-c, dvs. alle furuskogtyper, og 8a fuktskog med furu
Gammel lauvskog	Eldre lauvsuksesjon. Se MIS-registreringer
Urskog / gammelskog	Stående død ved, liggende død ved og gamle trær (se MIS)
Bekkekløfter	Bekkekløft (se MIS)
Sandstrender	12a grus, sand og jord
Strandeng og strandsump	10e Fukt- og strandenger, beliggenhet vil vise om dette er fukt- eller strandeng

Naturbeitemark: Kulturbetinga og artsrik vegetasjon skapt gjennom beiting, slått og rydding. Gras og beitetålende urter dominerer. Dette kan omfatte svært ulike utforminger etter nærings- og vanninnhold i jorda. Fra vegetasjonskartet hentes typen fra *beitevoll* (11b) og alle figurer med **g** som tilleggssymbol. Artsrike utforminger av *beitevoll* (11bA) og grasrike *lågurtenger* (3ag) er markert med mørkere farge da disse er svært artsrike og lite eller ikke påvirkta av kunstgjødsel.

Typen utgjør et svært viktig element for biologisk mangfold på Vega og har mange forholdsvis sjeldne arter. Store deler er utsatt for gjengroing og en del er også plantet til med barskog. Typen opptrer særlig på øyene nord for Vega, mellom Fjellsøya og Igerøya. På Vega finnes mest av typen mellom Kjelkdalen og Nes. De viktigste utformingene opptrer på kalkrik berggrunn.

Hagemark: Tresatt eng med høgt kulturpreg. Naturtypen er oftest lysåpen, kultivert gjennom hogst, beiting, tråkk eller slått. Undervegetasjonen får gjerne et parkliknende preg der gras og beitetålende urter dominerer. Busksjiktet mangler eller er sterkt beita. Tresjiktet består hovedsakelig av *bjørk*, men stedvis også *selje*. Fra vegetasjonskartet hentes typen fra *hagemarkskog* (4g). Typen er svært lite eller ikke påvirkta av kunstgjødsel. Store deler er utsatt for gjengroing. Typen finnes spredt i tilknytning til jordbruksområdene.

Skogsbeiter: Skog som har sterkt beitepreg, dominert av beitetålende gras og urter. Fra vegetasjonskartet hentes typen fra beitepåvirka, grasrike skogsutforminger, først og fremst *engbjørkeskog (4cg)*. Typen finnes spredt på Vega, men særlig rundt Hongset, på Grimsøya og Igerøya. Skogsbeitene synes å ha lang kontinuitet, men er stedvis under gjengroing.

Grasrik engbjørkeskog (4cg). Foto: ANB.

Kystlynghei: Treløse heisamfunn langs kysten med *røsslyng* som dominerende planteart. Typen er kulturbetinga, men sterk vindvirkning vil i varierende grad være medvirkende årsak til utvikling av typen. Fra vegetasjonskartet hentes typen fra *røsslynghei (10b)*. *Røsslynghei* dekker små areal spredt rundt på Vega, med unntak av en større lokalitet på Hestvikfjellet. Typen er utsatt for gjengroing.

Røsslynghei øst for Kjulsveten. Foto: ANB.

Kalkrike enger: Samlebetegnelse for artsrike kalk enger med kulturpreg. Naturtypen er utvikla gjennom langvarig slått eller beite, og har derfor tydelig innslag av kulturbetinga arter. Fra vegetasjonskartet hentes typen fra kalkrik *lågurteng (3ak)*. Typen er artsrik og har mange sjeldne arter. Dette utgjør svært viktige lokaliteter for biologisk mangfold på Vega. Store deler er utsatt for gjengroing. Typen opptrer særlig på øyene i i nord, mellom Fjellsøya og Igerøya.

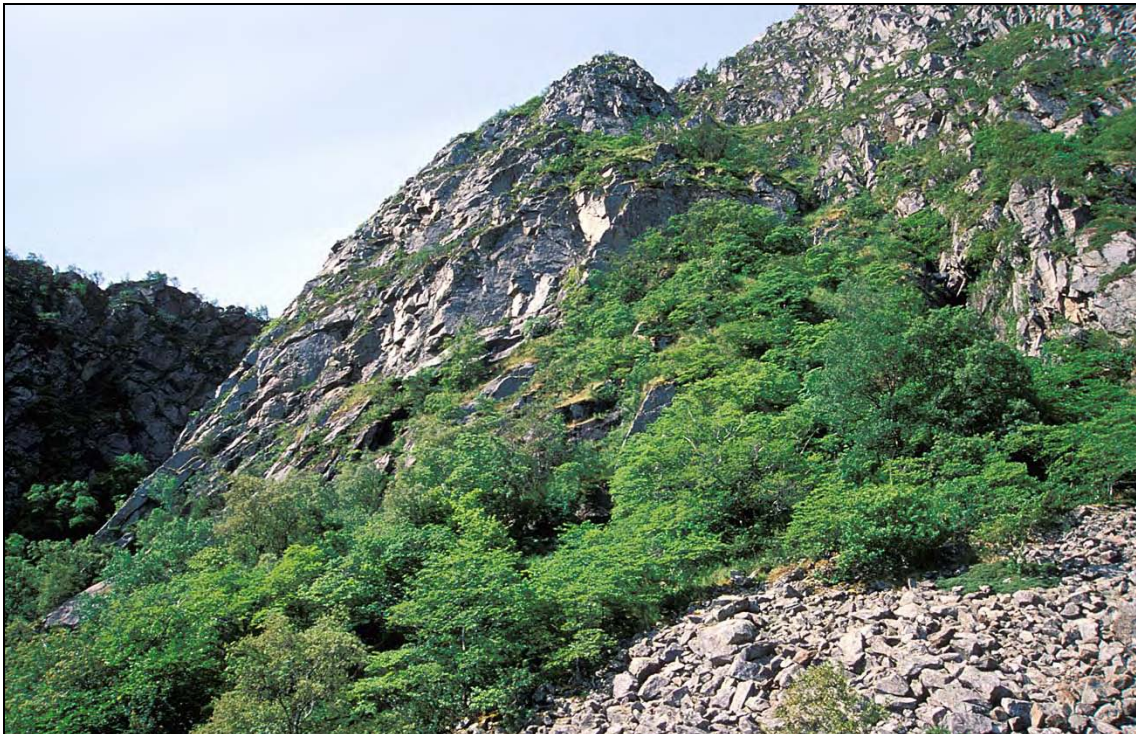
Grasrik kalklågurteng ved Viksåsen.

På hovedøya opptrer typen særlig mellom Kjeldalen og Forøya.

Fuktenger: Vegetasjonstype sammensatt av flere til dels ulike undertyper, både fuktige og vekselfuktige. *Fuktenga* er lokalisert til dårlig drenerte forsenkninger, ofte knyttet til eldre kulturmark. Karakteristiske arter i fuktenga er *enghumleblom*, *hundekjeks*, *marikåpe*, *mjødurt* og *sølvbunke*. Fra vegetasjonskartet er typen henta fra *fukt- og strandenger (10e)*. Det framgår av kartet hvilke lokaliteter som ikke er havpåvirket og som derfor er *fuktenger*. Typen opptrer spredt på Vega, men først og fremst i nord og øst.

Rik edellauvskog: Innslag av varmekjære lauvtrær på veldrenert og næringsrik jord forekommer sør på Vega. I bjørkeskogen i den sørvendte, bratte lia mellom Askolia og Ørnheia finnes spredte forekomster av *alm* og *hassel*. Skredjord med næringsrikt sigevann, god drenering og solinnstråling gir edellauvskogslignende samfunn. Fra vegetasjonskartet hentes typen fra *engbjørkeskog (4c)* med tilleggssymbol for edellauvtre ↑ (4c↑).

Rik edellauvskog. Bildet viser en almeforekomst i Eidemslia.

Foto: ANB.

Kalkskog: Opptrer på forvittringsjord over kalkbergarter eller på tørre, kalkrike skredavsetninger. Vegetasjonsdekket er åpent og spredt, der tørkesterke arter fra lav- og lyngrik skog opptrer sammen med kalkkrevende arter som *rødflangre* og *reinrose*. En lokalitet er registrert ved Olderåsen, men typen er nærstående *kalkrike enger* og vil trolig øke i omfang med tiltagende gjengroing. En del smålokaliteter som ikke er mulig å avgrense på kart finnes spredt rundt i kalkområdene og gjør typen underrepresentert i kartet. Naturtypen hentes fra vegetasjonstypen *kalkbjørkeskog (4d)*.

Bjørkeskog med høgstauder: Artsrik og høgproduktiv bjørkeskogtype som forekommer i ller og forsenkninger med tilførsel av friskt sigevann. Høge urter, bregner og gras dominerer feltsjiktet. På næringsrik mark med begrensa vanntilgang opptrer ei lågurtutforming. Feltsjiktet her er dominert av mer småvokste urter og gras. Fra vegetasjonskartet hentes typen fra *engbjørkeskog (4c)*. Typen er vanlig på Vega og Ylvingen, med unntak for Kjulsveten og fjellområdene i vest.

Gråor-heggeskog: Forekommer langs elver og bekker med ustabil vannføring, i liser med god næringstilgang, og som suksesjonsskog på gammel slåtte- og beitemark. *Gråor* er dominerende treslag. Høge urter, bregner og gras dominerer undervegetasjonen. Naturtypen hentes fra vegetasjonstypen *oreskog (4e)*. En lokalitet er registrert ved Gladstad.

Rikere sumpskog: Samling av alle rike sumpskogtyper. Godt utvikla tresjikt først og fremst av *bjørk*. Busksjikt av vier og tresjikt av *gråor* kan forekomme. Feltsjiktet er velutvikla med starr, gras og innslag av høge urter og bregner. Typen er artsrik og utgjør viktige biotop for fugl og vilt. Naturtypen hentes fra vegetasjonstypen *rik sumpskog (8d)*. Små, spredte lokaliteter finnes i låglandet på Vega, samt en lokalitet på Ylvingen.

Gammel lauvskog: Eldre lauvsuksesjoner dominert av *osp*. Ofte artsrike lokaliteter viktige for vedboende sopp og insekter, rikbarksarter, samt hakkespetter og hullrugende fugl. Naturtypen hentes fra MIS-registreringene sin type *eldre lauvsuksesjon (5)* og finnes spredt på Vega bl.a. ved Skjeggemoen og Olderåsen.

Urskog/gammelskog: Gammel barskog lite påvirket av menneskelig aktivitet. Naturtypen har høgt mangfold av sjeldne og kontinuitetskrevede arter. Naturlig forekomst av gammel barskog (furu) er sjelden i området, og derfor er kontinuitetsprega lauvskog tatt inn i denne naturtypen. Skogen domineres av eldre *bjørk* med høgt innslag av liggende og stående død ved i ulike nedbrytningsfaser. Naturtypen hentes fra MIS-registreringens typer *stående død ved (1)*, *liggende død ved (2)* og *gamle trær(6)*. Typen finnes bl.a. på Grimsøya, ved Ørntuva, i Askolia og i Kjerringdalen.

Bekkekløfter: Forekommer der bekker eller mindre elver skjærer seg ned og danner bratte kløfter. Miljøet preges av høg luftfuktighet, lite menneskelig påvirkning, lokalt lav sommertemperatur, ofte rasmark eller bart fjell, mye død ved og generelt mye vekslinger i miljøforholdene. En rekke spesialiserte moser, lav og karplanter finnes i bekkekløftene. Typen finnes bl.a. i Askolia på Vega, men ingen lokaliteter er innenfor kartleggingsområdet for MIS.

Kystfuruskog: Furuskog med innslag av kystarter. Miljøet preges av hyppig nedbør, men produktiviteten og rikheten kan variere. Naturtypen hentes fra vegetasjonstypene *lav- og lyngrik furuskog (6a)*, *blåbærfuruskog (6b)* og *engfuruskog (6c)*. Typen har liten utbredelse på Vega, først og fremst pga langvarig hogst. Noen sammenhengende områder finnes mellom Floa og Skjeggemoen, samt i sør og sørøst på Vega.

Glissen furuskog.

Foto: ANB.

Sandstrender: Naturtypen er dominert av plantesamfunn på ustabile sandstrender i strandsonen. Fra vegetasjonskartet hentes typen fra *grus, sand og jord (12a)* i strandsonen. I kartleggingsområdet domineres typen av stein- og grusstrender. Feltsjiktet varierer mye, men *strandrug*, *strandstjerne*, *østersurt*, *skjørbuksurt*, *kveke*, *strandbalderbrå* og andre nitrofile arter er vanlige. Typen opptrer ofte som smale bånd i mosaikk med rullestein eller utvaska grus, og er underrepresentert i kartet. *Sandstrender* finnes spredt på Vega, oftest som beskytta strand.

Strandeng og strandsump: Naturtypen er sammensatt av både fuktige og vekselfuktige utforminger. Strandenga er lokalisert til soner over den ustabile saltbetinga vegetasjonen i fjæresona. God næringstilgang skaper frodig vegetasjon av urter, gras og halvgras. Fra vegetasjonskartet hentes typen fra *fukt- og strandeng (10e)*. Det framgår av kartet hvilke av disse som er havpåvirket (se naturtypen *fukteng*). Strandsump er ikke systematisk kartlagt, men inngår i de fleste tilfeller i strandenga. Typen finnes spredt langs kysten på hele Vega, men med få forekomster der fjellet møter havet direkte (vest på Vega).

5.4 Livsmiljø i skog

Under følger en nærmere beskrivelse av registreringene av livsmiljø i skog (MIS) som er utført på Vega. MIS er gjennomført i hogstklasse 4 og 5 for alt produktivt skogareal. Skogen på Vega er ung. Det er derfor registrert få MIS-figurer og de registrerte areala vil være verdifulle for biologisk mangfold. MIS-typer som ikke er registrert på Vega, er ikke beskrevet i teksten under.

1 Stående død ved: Inngangsverdi for registrering er 4 trær/daa > 10cm, eller 2 trær/daa > 30 cm i brysthøydiameter. Mange skogsarter er knytta til stående død ved, særlig insekter. *Bjørk* utgjør hovedtyngden av stående død ved, men gråor kan dominere på lågtliggende og fuktige lokaliteter. Snøbrekk, vindfall og insektangrep kan lokalt gi store mengder stående død ved i regionen. Ofte sammenfaller figurering med *liggende død ved* (2). Typen finnes i Svartfloglia og Kjerringdalen.

2 Liggende død ved: Inngangsverdi for registrering er som for *stående død ved* (1). Mange skogsarter er knytta til liggende død ved, særlig sopp, insekter, mose og lav. *Bjørk* utgjør hovedtyngden av liggende død ved, men selje, osp og gråor kan dominere på lågtliggende lokaliteter. Snøbrekk, vindfall og insektangrep kan lokalt gi store mengder liggende død ved i regionen. Ofte sammenfaller figurering med *stående død ved* (1). Typen finnes sentralt på Vega i Bjørnlia og Kjerringdalen, og i Svartfloglia.

Liggende død ved, Kjerringdalen.

3 Rikbarkstrær: Lokaliteter med lunge-neversamfunn. Inngangsverdi for registrering er 2 rikbarkstrær/daa. Livsmiljøet defineres av arter som *lungenever*, *skrubbenever* eller *sølvnever*, og de opptrer i hovedsak på eldre trær. *Selje* utgjør hovedtreslag, men rikbark kan også opptre på *osp*, *rogn* og *bjørk*. Skogtypen er oftest skygge-full og frisk.

Rikbarkstrærne er viktige leveområder for kryptogamer og insekter. Typen finnes i Svartfloglia sør på Vega, på Igerøya og ved Olderåsen.

Lungenever på selje, Svartfloglia. F: ANB.

5 Eldre lauvsuksesjon: Forekomst av bestander med *eldre lauvsuksesjon* finnes spredt i låglandet over hele kartleggingsområdet. Treslaget som inngår i *eldre lauvsuksesjon* er *osp*, som er viktig for vedboende sopp og insekter, rikbarksarter, samt hakkespetter og hullrugende fugl. Typen finnes ved Skjeggemoen, Olderåsen og spredt langs Markaelva og i området Valla – Gullsvåg.

Ospholt ved Valla.

6 Gamle trær: Lokalteter med forekomster av gamle trær med oppsprukket og porøs barkstruktur. Det er kun registrert lokaliteter med gamle lauvtrær innen kartleggingsområdet for MIS. Inngangsverdien for registrering er 2trær/daa med brysthøydiameter > 30 cm for *rogn* og *gråor*, og > 40 cm for *bjørk*, *selje* og *osp*. Der *osp* er treslaget vil figurer overlappet med *eldre lauvsuksesjon* (5). Typen finnes på Igerøya, Grimsøya og ved Olderåsen.

9 Rik bakkevegetasjon: Lokalteter med artsrike og næringskrevende vegetasjonstyper. Forekomster med rik bakkevegetasjon i skog er i hovedsak avledet fra engtypene i vegetasjonskartet. Det fleste lokalitetene utgjøres av *engbjørkeskog* (4c) og *lågurtenger* (3a) i ulike utforminger. Vegetasjonstypen *rik sumpskog* (8d) inngår i rik bakkevegetasjon hvor treslaget for det meste er *bjørk*, sekundært *osp*. Det finnes også mindre lokaliteter med *kalkbjørkeskog* (4d), *engfuruskog* (6c) og *enggranskog* (7c). *Engranskog* (7c) er plantefelt med sitkagran. Store områder med rik bakkevegetasjon finnes i kalkområdene nord på hovedøya, men også på sørøstre del av Ylvingen.

11 Raviner: Kun en lokalitet er registrert ved Skjeggemoen, der typen overlapper med *eldre lauvsuksesjon*.

5.5 Spesielle lokaliteter

Høgt biologisk mangfold eller regionalt sjeldne høgerestående planter i kartleggingsområdet er i første rekke knyttet til fem typer miljøer. Dette er kalrike enger i låglandet, artsrike beitevoller, kalkrike myrer, kalkrike fjellområder og lokaliteter med innslag av edellauvskog. I tabell 4 er det listet opp noen karakterarter funnet på Vega i de fem miljøene.

Orkideene blodmarihånd (t.v.) og rødflangre er knyttet til kalkrik grunn på Vega.

Foto: ANB.

Orkideene Stortveblad (t.v.) og vårmarihånd vokser bl.a. på kalkrike lågurtenger på Vega. F: ANB.

1. *Kalkrike eng i låglandet*

De kalkrike engene på Vega er svært artsrike. Engene er levested for mange forholdsvis sjeldne eller krevende arter. Engene er delvis kulturskapt, men også et resultat av lite jorddekke. Mange av engene står i fare for å gro igjen. Engene kan skjottes med husdyrbeite.

2. *Artsrike beitevoller*

De artsrike beitevollene er skilt ut fra de vanlige beitevollene med tilleggssymbol A (11bA). De artsrike beitevollene er ikke eller bare minimalt gjødslet. Artsinventaret gjenspeiler langvarig hevd enten ved slått eller beite. Lokalitetene bør ikke gjødsles eller lignende, men skjottes med husdyrbeite. Noen av lokalitetene med *ormetunge* m.m. skjottes best gjennom slått.

Marinøkkel (t.v.) og ormetunge. Foto: ANB.

3. *Kalkrike myrer*

De kalkrike myrene på Vega er virkelig artsrike, med flere svært gode kalkindikatorarter. Mange av artene er sjeldne. På kartet over biologisk mangfold er det bare ekstremrike myrer som er tatt ut, dvs kalkmyrene. Noen av kalkmyrene ligger innafor naturreservatene mellom Viksåsen – Holand og rundt Einåsvatnet, men mange ligger

utafor. Dette er svært viktige områder for biologisk mangfold og påvirkes sterkt ved drenering eller tilplanting.

4. Kalkrike fjellområder

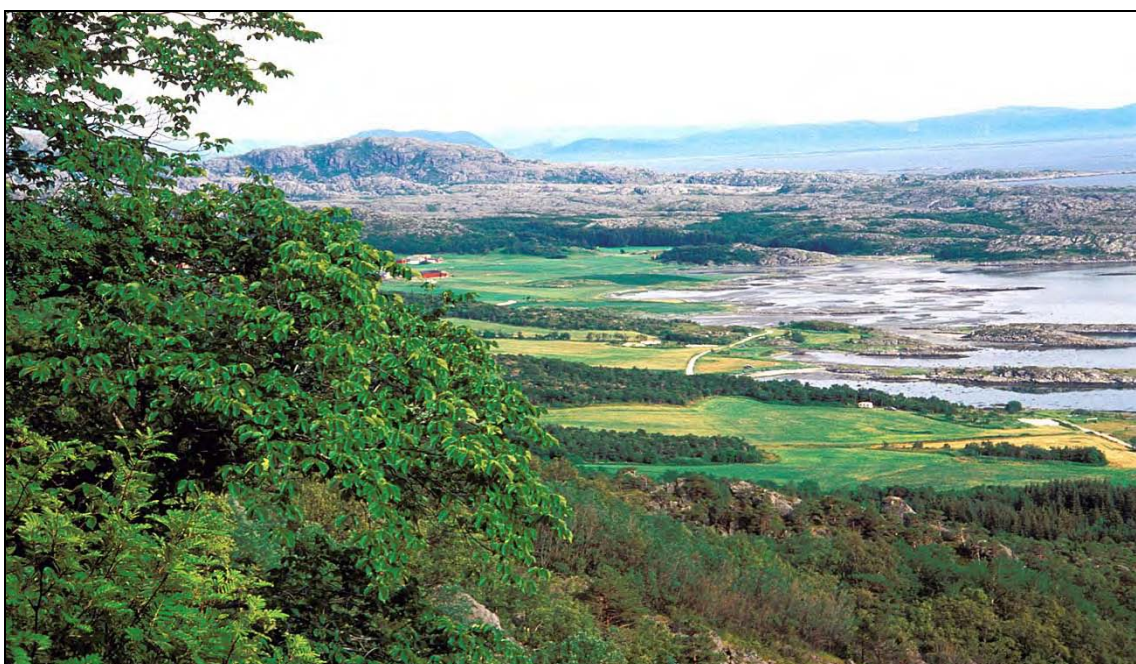
Det er få lokaliteter i fjellområdene som er kalkrike. Små areal med *Reinrosehei* er registrert ved Floaksla og Røsslitindan.

5. Lokaliteter med innslag av edellauvskog

Noen områder sør på Vega har innslag av varmekjære planter. Best kommer dette fram gjennom treslagene *alm* og *hassel*, som i dette området ligger noe sør for sine nordgrenser. Lokalitetene ligger innafor Eidemslia naturreservatet.

Tabell 4. Eksempel på arter i vegetasjonstyper med høyt biologisk mangfold eller med sjeldne høyerestående arter.

Kalkrike enger	Artsrike beitevoller	Kalkrike myrer	Kalkrike fjellområder	Edellauvskog
Bleiksøte	Blåstarr	Blodmarihånd	Dvergjamne	Alm
Blåstarr	Dunhavre	Blåstarr	Hårstarr	Hassel
Dvergjamne	Engkall	Breiull	Reinrose	Hengeaks
Jåblom	Hestehavre	Brudespore	Rynkevier	Kjøtttype
Loppestarr	Loppestarr	Brunskjene	Rødsildre	Markjordbær
Marinøkkel	Marigras	Dvergjamne		Rogn
Rødflangre	Marinøkkel	Engmarihånd		Smalkjempe
Rødsildre	Nattfiol	Engstarr		Stankstorkenebb
Storblåfjær	Ormetunge	Gulsildre		
Stortveblad	Storblåfjær	Hårstarr		
Vegamaure	Stortveblad	Loppestarr		
Vill-lin	Vårmarihånd	Nebbstarr		
Vårmarihånd		Taglstarr		

I solvendte, næringsrike lier finnes stedvis lokaliteter med varmekjær almeskog. Fra Eidem. Foto: ANB.

I tillegg til de fem nevnte miljøene har Vega kommune flere andre viktige biologiske miljøer:

- **kalkrike strandberg** som finnes spredt nord på Vega innafor området med kalkrik berggrunn.
- **beskytta sandstrender** som finnes spredt på hele Vega, men er utprega på en del av øyene i nord og sør på Vega mellom Skjåneset og Juvika.
- **brakkvannsområder** og **delvis avsnørte sjøarmer** som finnes spredt nord og øst på Vega, samt mellom Igerøya og Grimsøya.
- **kalkrike innsjøer** og **rike innsjøer** i låglandet nord, vest og sentralt på Vega.
- **rasmark i sørveggen** på Vega mellom Vegtindan og Svartfloglia.
- **skjellsandstrender**
- **lokaliteter med eldre skog**, bla lauvskogen rett sør for Skjeggemoen og furuskogen rett øst for Skjeggemoen.
- **beskytta og lite brukte områder** der det er registrert ørnereir.

5.6 Kulturlandskap

Bosettinga på Vega går langt tilbake i tid, de eldste fornminner er rundt 10 000 år gamle (Bjerck 1999). Steinalderboplassene som nå ligger 75 m.o.h., lå den gang ved havnivå. Havet utgjorde viktigste ressurs for befolkninga, men etter innføringa av husdyr i yngre steinalder var kombinasjonsbruket vanlig. Etter istida har Vega hevet seg, og dagens produksjonslandskap ligger for en stor del på marine avsetninger. Kombinasjonsbruket til fiskebonden var tilpassa de lokale ressursene, men landressursene var begrenset og hele landskapet måtte utnyttes bl.a. til slått, anna førsanking og beite. Fram til siste halvdel av forrige århundre var nær sagt hele Vega i bruk. Landskapet på Vega er derfor sterkt påvirket av forskjellig menneskelig aktivitet, og kulturlandskapet har stor utbredelse og mange utforminger i kommunen. Det er kulturlandskapet som gjør Vega kommune unik. Kulturlandskapet ligger til grunn for statusen som UNESCO verdensarvområde og til områdene på Vega som er med i kystverneplanen for Nordland.

Det viktigste økonomiske areala i kulturlandskapet per i dag er *dyrka mark (11a)*. Ved gårder som er i drift skjottes denne godt. Mye tidligere dyrka mark er imidlertid i ferd med å gro igjen. Dette er gjerne noe mer tungdrevet eller grunnere mark, fuktige areal, småkuperte områder og lignende. På produktive areal går gjengroinga raskt. Etter få år kan enga domineres fullstendig av *hundekjeks*, på fuktigere mark av *mjødurt*, *marikåpe* eller *enghumleblom*. På noe grunnere og tørrere areal kan det ta lenger tid. For *beitevollene (11b)* stiller det seg noe annerledes. Her bestemmes utviklinga om beitedyr er til stede eller ikke, og dette er ofte ulikt fra eiendom til eiendom. Mange beitevoller og slåtteenger på øyene i kommunen er i ferd med å gro igjen, men noen skjottes av sau eller blir beitet av gås.

Det meste av beitet i utmarka er gått ut av bruk. Gjengroinga her vil ha litt forskjellig forløp avhengig av vegetasjonstype. *Lågurtenga (3a)* er skapt gjennom hogst, slått og beiting. Skogen er fjerna og gras- og urtedekninga økt. Store deler av disse areala er i ferd med å gro igjen, først med dominerende og høge urter eller lyng, deretter med trær.

Nyslått eng med hesje, solitære bjørketrær og rydningsrøys i et ellers beitepreget og småskala kulturlandskap. Bildet er fra Gullsvåg.

Dette vil på sikt endre landskapets karakter og sterkt redusere plantemangfoldet knytta til kulturlandskapet på Vega.

Kystlyngheiene (10a) på Vega er kulturskapt, men også sterkt påvirket av klima og jordbunnsforholdene. Mye av *kystlyngheia* vil gro igjen, men for store arealer kan det ta lang tid. Grunt jorddekke, fattig berggrunn, samt vind- og saltpåvirkning sinker gjenveksten. På lune lokaliteter er imidlertid bjørkekrattet på full fart opp.

Hagemarkskogen (4g) er det arealmessig lite av på Vega. Derfor er de gjenværende lokalitetene viktige. Glissen tresetting og høy grasdekning karakteriserer dette miljøet. På temakartet over kulturlandskap er de spesielt grasrike areala i utmarka tatt ut som egen enhet. Disse er skapt gjennom langvarig beite, og er fortsatt svært gode beiter. *Hagemarksskogen* og andre grasrike skogareal vil gro raskt igjen dersom ikke utmarksbeitinga fortsetter. Dette vil redusere beiteverdien og framkommeligheten. Disse områdene representerer også lysåpne og ofte artsrike miljøer som vil ha stor betydning for natur- og friluftsliv.

Kulturlandskapet i Vega kommune bærer preg av gjengroing. Beitetrykket er i dag så lågt at dette vil forsette og trolig akselerere ytterligere dersom tiltak ikke settes inn. Beitedyr er det beste og kanskje eneste redskapet vi har for å ta vare på større areal av kulturlandskap. Skal kulturlandskapet tas vare på i Vega kommune må beitetrykket økes, eller en må prioritere strengt hvilke areal som skal tas vare på og konsentrere beitedyra her. Beitedyr vil ikke greie å hindre tilgroing alene, men må suppleres med manuell rydding av skog og kratt. Frøspredning fra plantefelt med *sitka/lutzigran* vil også føre til etablering av mer granskog på sikt.

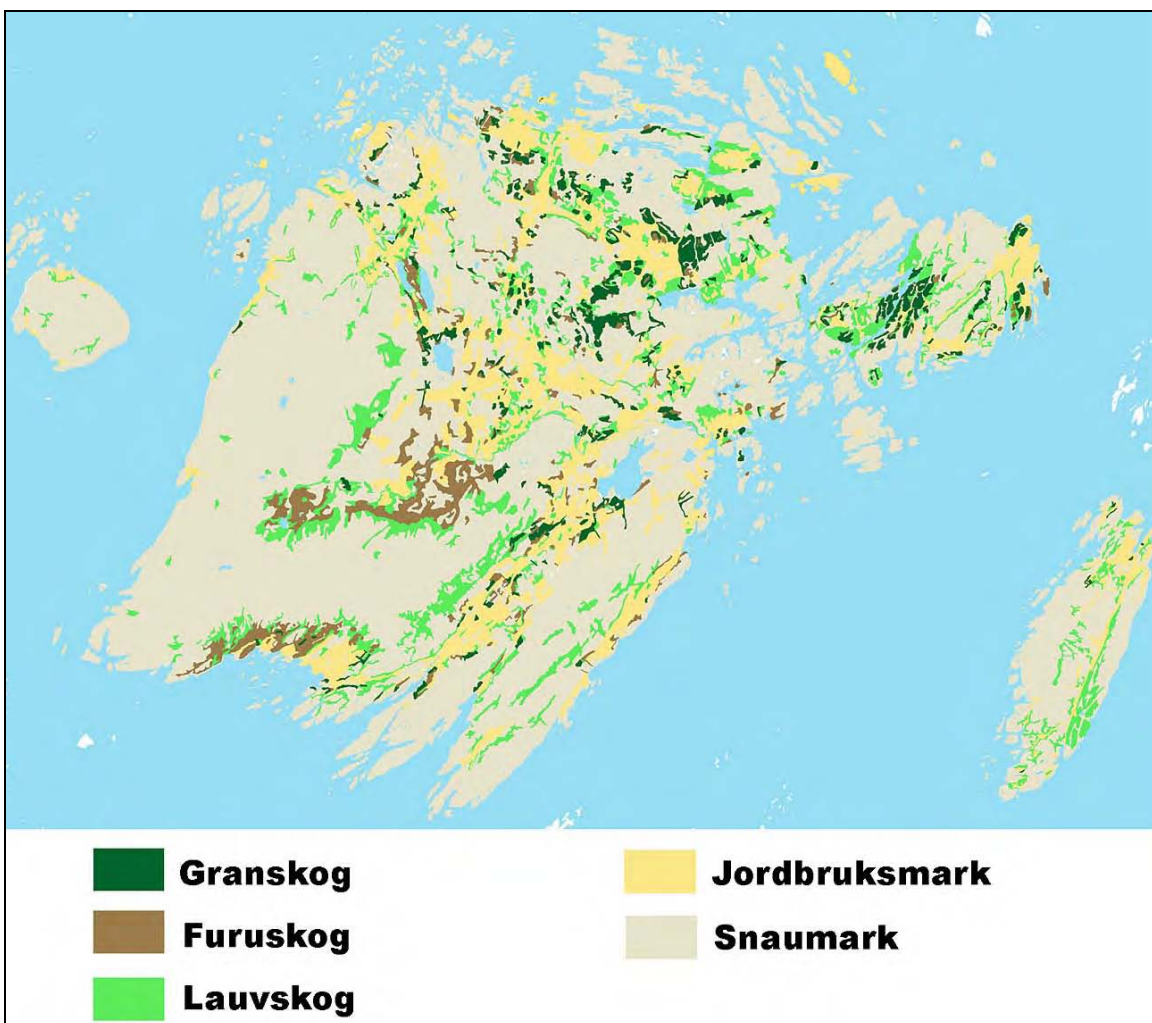
6. SKOGEN PÅ VEGA

6.1 Utbredelse

Skogen på Vega dekker et areal på ca 21 000 dekar, eller om lag 15% av landarealet. Det aller meste av skogarealet finner vi på hovedøya. På Ylvingen er omlag 1 000 dekar skogkledd, og på Søla ca 100 dekar.

Bjørkeskogen utgjør 12 300 dekar og strekker seg opp til om lag 200 m o.h.. I Bjørnlia under Gullvågfjellet, i liene over Eidem og Vika går bjørkeskogen opp til 300 m.o.h.. Den klimatiske skoggrensa er i første rekke bestemt av sommertemperaturen. I tillegg setter vindeksponering, skredvirkning og manglende jordsmonn grense for hvor høyt skogen kan etablere seg. Furuskog utgjør ca 3 900 dekar. Mesteparten er stedege kystfuruskog på lågproduktiv mark. De største furuskogene finnes i områdene ved Skjeggemoen og Eidem. Plantefelt med *bergfuru* og *norsk furu* utgjør ca 1000 dekar og finnes spredt rundt på øya.

Granskogen på Vega er planta og dekker ca 4 500 dekar. Det aller meste er *sitkagran* i hogstklasse 2 og 3. De største plantingene er rundt Gladstad og på Igerøya. Noen få felt med norsk gran finnes rundt Gladstad. Plantefelt med *lerk* er registrert nord for Karbuvatnet og vest for Nes.

Kartet viser treslagsfordeling på Vega.

6.2 Oversikt over plantefelt

Det er registrert 500 plantefelt på Vega. 400 av disse er granfelt. I tillegg er det registrert rundt 370 små plantinger, inklusive leplantinger. I plantefeltene er det registrert bonitet, alder, høyde og tetthet. Tabellen under gir en arealoversikt over bonitet (H40) og hogstklasse for plantefelt.

Tabell 5. Bonitet og hogstklasse for plantefelt med barskog i Vega kommune. Plantefelt med ikke tilfredstillende tetthet har hogstklassekode 22, 32 og 42.

Bonitet	Hogstklasse						Dekar Totalt
	21	22	31	32	41	42	
G6-8	111	33					144
G11	348	77	24	11	14		474
G14	561	180	165	44	30		981
G17	289	52	1084	52			1476
G20	50	8	977	3	4		1045
G23			109				109
F6-8	540	204		31	3	14	792
F11	99	43	47	3	9		200
F14	3	25	18				47
Totalt	2001	621	2426	146	60	14	5267

Den største delen av granplantingene er ungskog i hogstklasse 2 og 3. Hovedtyngden av granfeltene i hogstklasse 3 ligger på gode boniteter (G17-20). Det meste av granskogen er planta innenfor en relativt kort tidsperiode. Dette innebærer at skogen blir hogstmoden omtrent samtidig. Avvirkningsbehovet vil derfor bli stort når dette inntreffer.

36 år gammelt plantefelt med sitkagran på god bonitet (G20).

Gjennomsnittlig tretall per dekar er rundt 165 både for hogstklasse 2 og 3. I hogstklasse 2 er det mange plantefelt med utilfredstillende tetthet. I hogstklasse 3 og 4 har mange felt høy plantetetthet. Tynningsbehovet for sitkafeltene er ikke stort i 2004, men vil øke betraktelig over en 10-20 årsperiode.

Bilde: Sitkafelt, 25 år, bonitet G17 og 190 tre/da. →

Furuplantingene på Vega er lite vellykket med tanke på virkesproduksjon. Tilveksten er liten og feltene er ujamne, ofte med flerstammet, buskforma trær. Feltene har verdi som ved og som leskog og leveområde for vilt.

Bilde: Fransk bergfuru er planta mange steder på Vega. Den blir ofte flerstamma og buskaktig. →

Bonitering i et ungt bestand med sitkagran.

6.3 Oversikt over produktiv skogsmark

Bonitetsopplysningene fra markslaget i ØK er brukt som utgangspunkt for å klassifisere produktiv skogsmark. Det er gjort en enkel omkodning av ØK-bonitet til forventa bonitet for norsk gran i H40:

M er omkodet til G14

H er omkodet til G17

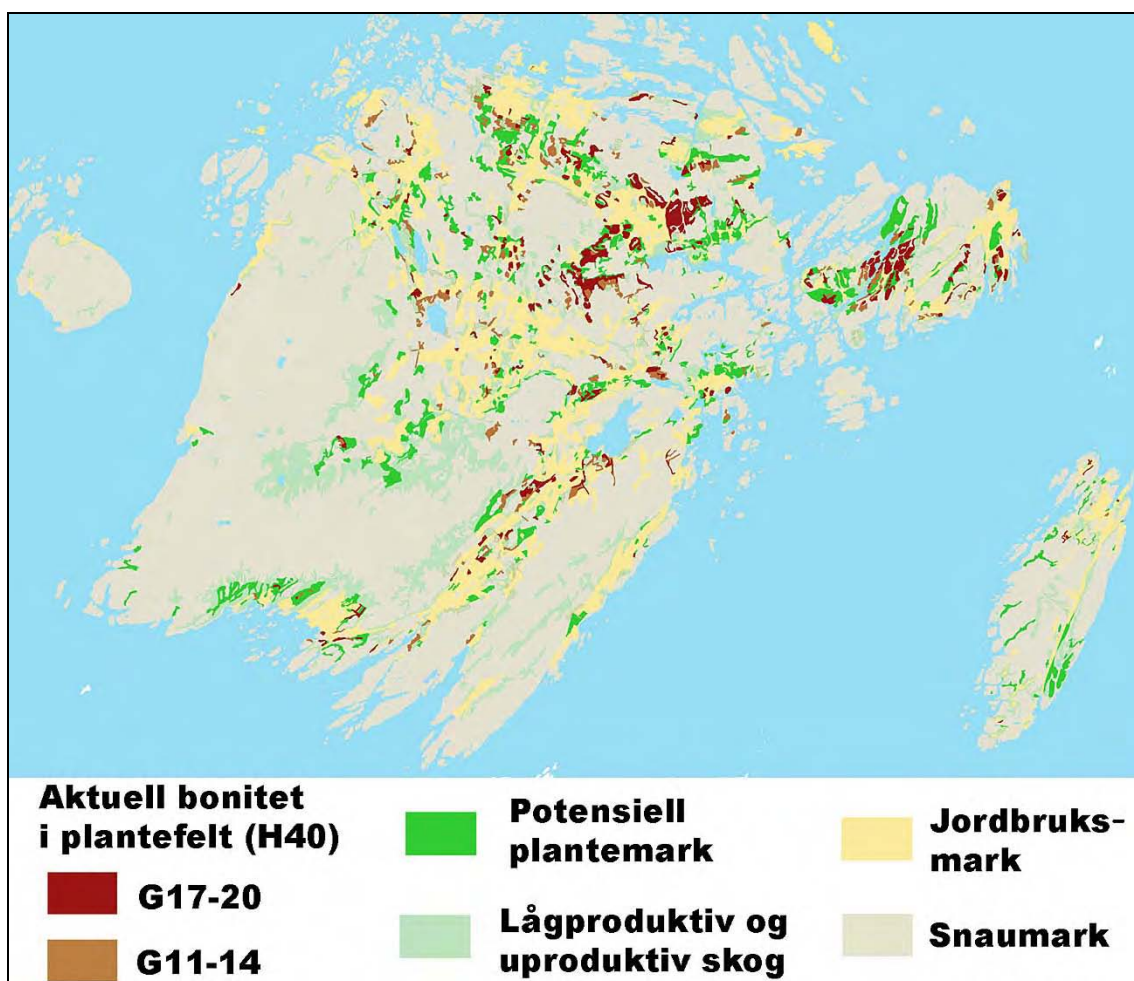
S er omkodet til G20

Med utgangspunkt i vegetasjonstype, jorddybde og leforhold er det kartlagt areal med forventa bonitet 14 eller høyere for sitka (S14 i tabell 6). Disse registreringene er i stor grad basert på skjønn. Utvikling og tilvekst i nærliggende plantefelt på tilsvarende mark er også brukt som støtte for skjønnen. Minsteareal for bonitetsfigurene er 15 dekar.

Forventa bonitet	Dekar
G14	867
G17	3109
G20	29
S14	2079
Sum	6951

Tabell 6 viser arealtall for forventa bonitet for norsk gran og sitka. Areal med potensiell plantemark for gran på Vega er altså om lag 7 000 dekar. Dette utgjør omlag 1,5 ganger det arealet som er planta til i dag.

← Tabell 6. Arealfordeling av de ulike klassene for forventa bonitet i lauvskog og på snaumark.

Kartet viser bonitetsfordeling i plantefelt og areal med potensiell plantemark.

7. HUSDYRBEITE

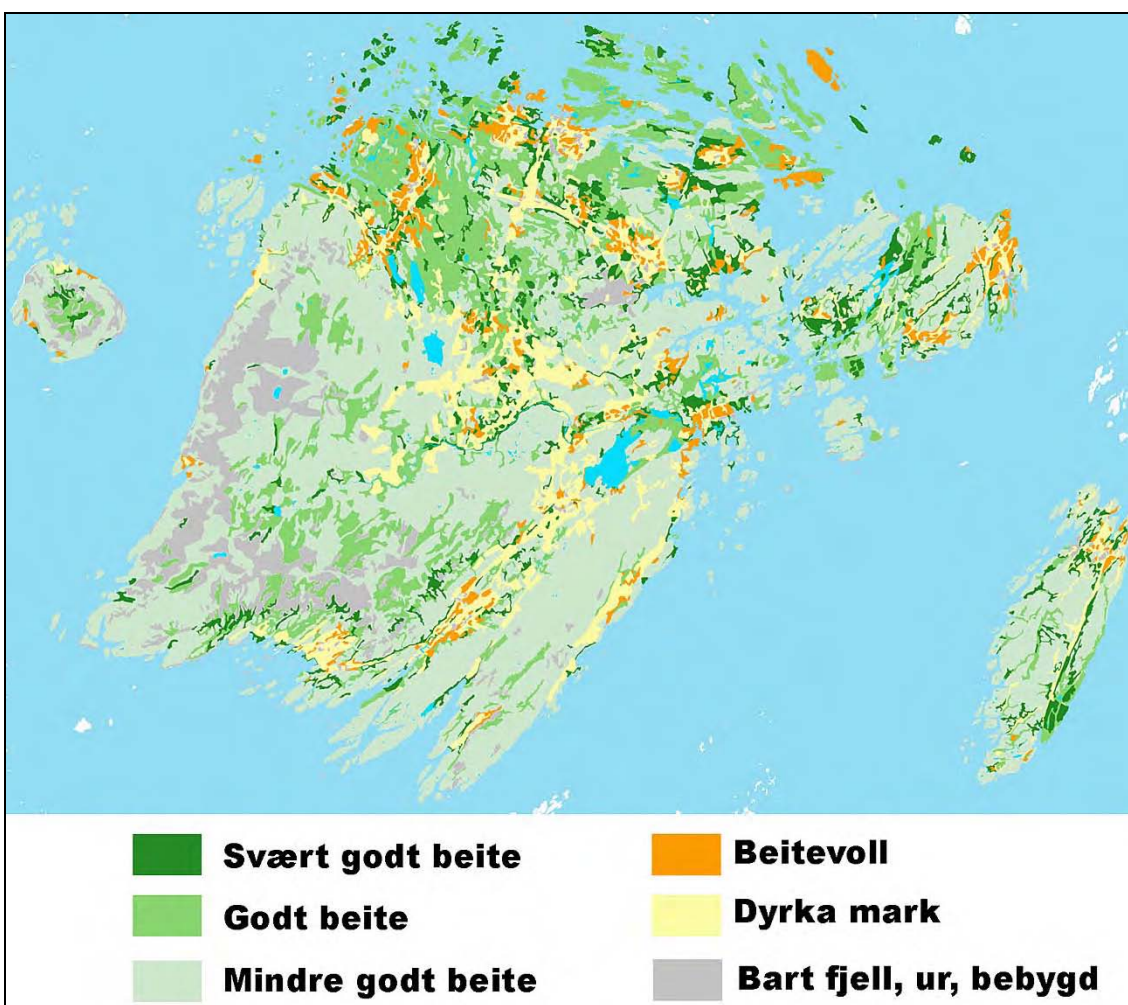
7.1 Beiteverdi

Det eneste systematiske redskapet vi har for å vurdere kvalitet av utmarksbeite, er ei inndeling av vegetasjonsdekket i vegetasjonstyper. Utgangspunktet for dette er at arts-sammensetting, planteproduksjon og næringsinnhold i plantene for hver vegetasjonstype, varierer lite fra lokalitet til lokalitet innafor et geografisk avgrensa område.

Beiteverdien for den enkelte vegetasjonstype vil i første rekke være avhengig av tre faktorer (Rekdal 2001):

- Produksjon av beiteplanter (kg tørrstoff pr. dekar).
- Næringsverdi (fôrenheter pr. kg tørrstoff).
- Utnyttingsgraden (hvor stor del av plantemassen som blir tatt opp av dyra).

Produksjonen av beiteplanter vil variere mye med vokseforholda. Næringsverdien vil variere etter hvilke planter som finnes, voksested, høstetidspunkt m.m. Både produksjon og næringsverdi er i stor grad målbare faktorer. Utnyttingsgraden er mer usikker da denne er knytta til beitevanene til den enkelte dyreart. Dyra sitt valg av beiteplanter og område vil også være påverka av faktorer som tilgjengelighet, fordeling av vegetasjonen i høgdesoner, mangfold i vegetasjonen, beitepress, årstid, værforhold, muligheter til ly, plassering av saltsteiner m.m.

Beitekart for storfe, avledet fra vegetasjonskart.

Beitevaner:

Sau som går fritt har som regel bestemte beiteplasser på et forholdsvis begrensa område der den holder seg om sommeren. Sauen går helst i opplendt terreng, av myr blir bare faste grasmyrer beita. Ut over sommeren trekker den gjerne opp i høgda etter som vegetasjonen utvikler seg. Været har innvirkning på beitinga. I sterkt solskinn beiter sauene helst i skyggen eller i nordhellinger. I regnvær går den nødvendig ut på beite dersom den har en tørr liggeplass. God tilgang på salt i beiteområdet begrenser aksjonsradiusen. Ellers er det observert store individuelle forskjeller mellom enkelt dyr.

Sauen beiter helst småvokste grasarter og urter. Den viktigste beiteplanta på skogsbeite er trolig smyle. Av andre grasarter er *engkvein* og *gulaks* viktig. Sau eter mer urter enn geit, storfe og hest. Med god tilgang på lauv kan dette utgjøre mye av føret. Pelssau og til dels andre kortrumpa saueslag, eter mer lauv enn andre saueraser (Nedkvitne m.fl. 1995). *Rogn* og *bjørk* er kanskje viktigst, men ellers blir de fleste lauvtreslag beita så nær som or. *Blåbær*- og *blokkebærlyng* blir beita, helst tidlig på året.

Storfe beiter mindre selektivt og snaubeiter ikke så sterkt som sauene. Beitinga foregår både på tørr og forsumpa mark. I sterk varme og kraftig regn trekker storfeet gjerne bort fra åpne felt og inn i tett skog, og beitinga blir mindre intens. Varmt vær øker insektsplagen og gir dyra mindre ro til både beite og hvile. Gras- og urterike vegetasjonstyper er viktige, men storfe går også gjerne ut på myrer og sumpsamfunn med fast botn og beiter starr og andre halvgras.

Storfe beiter først og fremst gras og urter, men de tar også gjerne halvgras (starr, siv og frytler) og lauv. Viktige grasarter er *smyle*, *engkvein* og *gulaks*, men også mer grovvokste arter som *sølvbunke*, *skogrørkvein* og *blåtopp*. I forhold til opptak av lauv vil det kunne finnes raseforskjeller.

Sambeiting. Beiting med to eller flere dyreslag gir bedre utnyttning av et beiteområde. Dette skyldes at de fleste dyreslaga vil ha mer eller mindre ulikt valg av beiteplanter og beitesteder. Denne fordelene øker ettersom mangfoldet i vegetasjon og terreng innen et beiteområde øker. Dess flere dyreslag som beiter sammen, dess større sjanse er det for at flere plantearter vil bli utnyttet og en større del av beitet brukt (Garmo 1994).

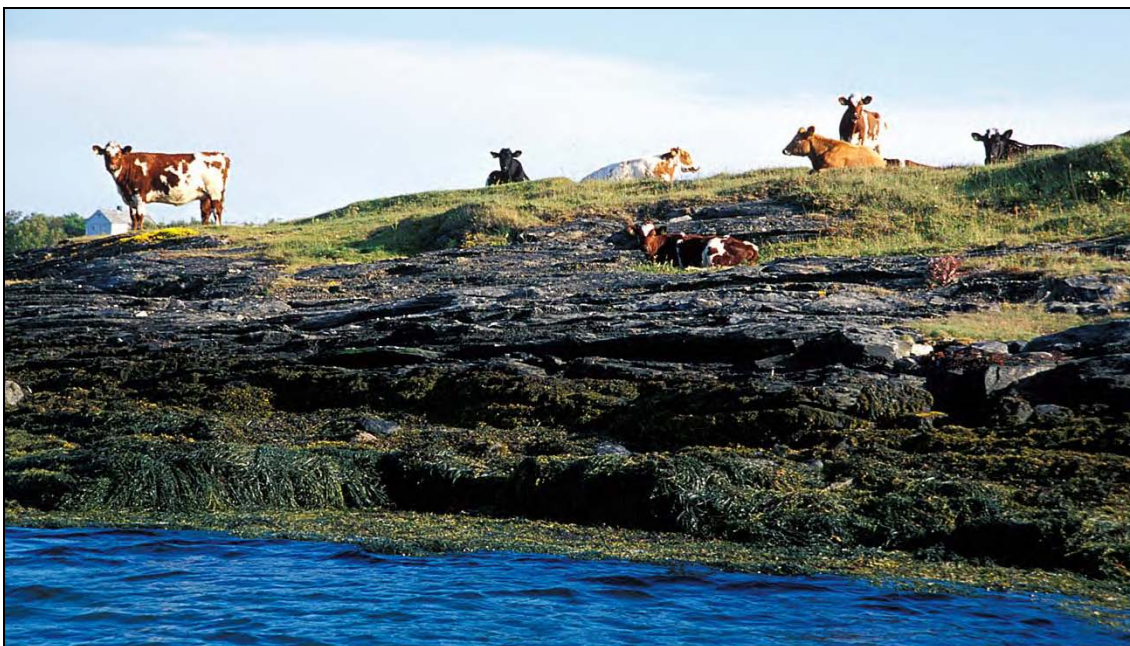
Storfe på beitevoll. Fra Grindhaugen, Nes.

Verdsetting av beite blir uansett svært komplekse vurderinger som mye må bygges på skjønnt ut fra god kunnskap om plantedekket, beitevaner og andre faktorer som er nevnt. Vegetasjonskartet er et viktig redskap da en her har kartfesta det botaniske grunnlaget sammen med topografien. Vegetasjonskartet for Vega vil i første rekke kunne dokumentere områder av ulik beitekvalitet. Vurdering av dyretall vil bare kunne gjøres grovt. I omtalen av beiteverdien for vegetasjonstyper og beiteområder er det i kapittel 4, og på de avleda beitekartene, brukt en 3-delt skala; **mindre godt, godt** og **svært godt beite**. Beiteverdien er gitt ut fra artssammensettinga innen hver vegetasjonstype og hovedtrekk i beitevaner til den enkelte dyreart.

Beiteverdien er vurdert ut fra normal utforming av vegetasjonstypene i området. Det vil si den beiteverdien de ulike typene har slik de er utforma uten påvirkning fra beite eller slått. For de fleste typene vil ikke beitepåvirkning bli så stor at dette påvirker artsutvalget i stor grad. Unntak frå dette er rike vegetasjonstyper som *engskoger*, *lågurtenger*, *høgstaudeenger* og *strandenger*. Den oppgitte beiteverdien er her vanligvis å regne som potensiell verdi, det vil si den verdien areala kan få ved et visst beitetrykk som kan gi vegetasjonen et større grasinnhold. Dette fordi en i ubeita utforminger av disse typene oftest har dominans av høge urter og bregner som ikke er gode beiteplanter, eller busk- og tresjikt som hindrer tilgang. På grunn av beite eller slått gjennom lange tider, vil potensiell beiteverdi i kartleggingsområdet, være lik aktuell verdi for mye av de rike areala, men tilgroing som reduserer beiteverdien skjer nå raskt på mange lokaliteter.

Fra vegetasjonskartet er det laga avleda kart for beite for storfe. Kartet viser vegetasjonsdekket delt inn i 3 beiteklasser. Ved siden av dette er det tatt ut *dyrka mark*, *beitevoller*, *hagemarkskog* og uproduktive areal som egne klasser. Vegetasjonsdekt areal som på vegetasjonskartet har tilleggssymbol for mer enn 50% dekning av bart fjell eller blokkmark får redusert beiteverdi. Ellers er grasrike vegetasjonstyper gitt skravur for å vise at dette hever beiteverdien i forhold til normalutforminga. Skravur er også lagt på forsumpa mark. Tilgjengelighet på grunnlag av topografi er ikke vurdert.

Ungdyr på beitevoll. Fra Svea.

Foto: ANB.

Årsaken til høgt grasinnhold i beitepåvirka vegetasjon skyldes at beiting påvirker konkurranseforholdet mellom plantene. Arter som tåler å bli beita ned flere ganger i vekstsesongen kommer best ut. Dette gjelder i hovedsak gras og halvgras som har vekstpunktet så lågt at dette ikke blir skadd ved beiting. Planter som dyra ikke liker eller som er så små at de unngår å bli beita blir også favorisert. Lyng, lav og høge urter taper i konkurransen, først og fremst fordi de ikke tåler tråkk som følger med beitinga.

Områder som gjennom lengre tid har vært utsatt for beiting eller slått vil få grasrik, englignende vegetasjon. Ved sterk beiting kan det få preg av parklandskap. Artssammensettinga vil variere etter tilgang på næring og vann i jordsmonnet. Det er særlig vegetasjonstyper med god næringstilgang som kan utvikle seg i den retninga. Vegetasjon som har svært sterkt beitepreg blir kartlagt som *beitevoll* på åpen mark og *hagemarkskog* på tresatte areal. Ellers er tilleggssymbolet **g** brukt for å få fram lokaliteter som er mer grasrike enn normal utforming av den enkelte vegetasjonstype (Rekdal, 2001).

I tabell 7 er beiteverdien for vegetasjonstypene summert opp. Her er det også satt beiteverdi for storfe. Dette vil i store trekk være lik verdien for sau, men vil avvike litt på forsumpa mark.

Tabell 7. Vegetasjonstypenes beiteverdi vurdert etter en 3-delt skala; Mindre godt (Mg), godt (G) og svært godt (Sg).

Vegetasjonstype	Beiteverdi		Vegetasjonstype	Beiteverdi	
	Sau	Storfe		Sau	Storfe
1b Grassnøleie	G	G-Mg	7a Lav- og lyngrik granskog	Mg	Mg
2a Frostmark, rabbetype	Mg	Mg	7b Blåbærgranskog	Mg	Mg
2c Lavhei	Mg	Mg	7c Enggranskog	Mg	Mg
2d Reinrosehei	G-Mg	G-Mg	8a Fuktskog	Mg-G	Mg-G
2e Rishei	G	G	8b Myrskog	Mg	Mg
2g Alpin fukthei	Mg	Mg	8c Fattig sumpskog	Mg-G	G-Mg
3a Lågurteng	G-Sg	G-Sg	8d Rik sumpskog	G	Sg-G
3b Høgstaudeeng	Sg-G	Sg-G	9a Rismyr	Mg	Mg
4a Lav- og lyngrik bjørkesk.	Mg	Mg	9b Bjønnskjeeggmyr	Mg	Mg
4b Blåbærbjørkeskog	G	G	9c Grasmyr	Mg-G	G
4c Engbjørkeskog	Sg-G	Sg-G	9d Blautmyr	Mg	Mg
4d Kalkbjørkeskog	Mg	Mg	9e Storr- og takrørsump	Mg	G
4e Oreskog	Sg-G	Sg-G	10a Kystlynghei	Mg	Mg
4g Hagemarkskog	Sg	Sg	10b Røsslynghei	Mg	Mg
6a Lav- og lyngrik furuskog	Mg	Mg	10c Fukthei	Mg	Mg
6b Blåbærfuruskog	G-Mg	G-Mg	10e Fukt- og strandeng	Sg-G	Sg-G
6c Engfuruskog	G-Sg	G-Sg			

7.2 Beitekapasitet

Vurdering av beitekapasitet må ta utgangspunkt i **nyttbart beiteareal**. Dette er areal der en kan regne med beitedyr tar beitegrøde av betydning i fra. Areal som i tabell 7 er klassifisert som *ikke beite* eller *mindre godt beite* hører for eksempel ikke med til det vi regner som nyttbart. Med utgangspunkt i vegetasjonskartet kan vegetasjonstypene sorteres etter om de har beiteverdi eller ikke. På grunn av ulike beitevaner vil nyttbart beiteareal være litt forskjellig etter dyreslag. For sau og storfe vil det i første rekke være ulikheter ved bruk av forsumpa areal.

Nyttbart beiteareal kommer en da fram til ved først å trekke de klassene som ikke er vegetasjonsdekt eller kan utnyttes som utmarksbeite (dyrka mark) fra totalarealet. Dette utgjør areal av *ikke beite*. Videre må en trekke areal av vegetasjonstyper som har lite av beiteplanter, fra det vegetasjonsdekte arealet. Dette er areal som i tabell 7 er klassifisert som *mindre godt beite*. Areal av *godt beite* som har over 50% med *bart fjell* eller *blokkmark* blir også trekt i fra.

Tabell 8 viser at 30% av det kartlagte landarealet i Vega kommune er nyttbart beiteareal for storfe, og 26% for sau. Tallet viser det arealet som er nyttbart ut fra plantedekket. En del areal vil ha vanskelig tilgjengelighet eller ligger som "holmer" i større areal av *mindre godt beite* og vil således være vanskelig nyttbart. Det praktisk nyttbare arealet vil derfor være noe lågere. Mye av det nyttbare beitearealet i Vega kommune er av høy kvalitet. Om lag 60% er i klassen *svært godt beite* for storfe, nærmere 70% for sau. Disse areala ligger også svært konsentrert på den nordlige delen av Vega.

Beiteklasse	Storfe		Sau	
	Km ²	%	Km ²	%
Totalt landareal	139	100	139	100
÷Ikke beite	26	19	26	19
÷Mindre godt beite	71	51	77	55
=Nyttbart beiteareal	42	30	36	26
Godt beite	17	12	11	8
Svært godt beite	25	18	25	18

Tabell 8. Areal av ulike beiteklasser for sau og storfe på kartlagt areal i Vega kommune.

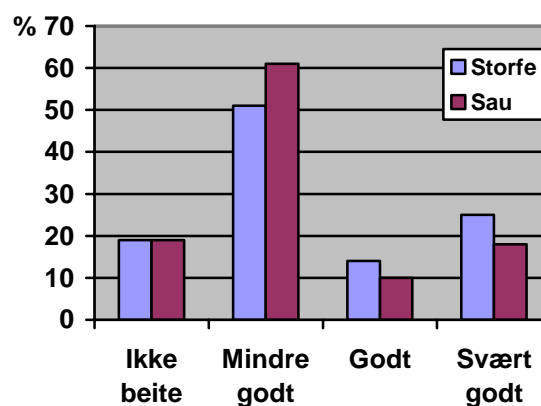

Fig. 11. Areal av ulike beiteklasser for sau og storfe i Vega kommune (prosent av totalt areal).

Dersom det kan settes en samleverdi for beite i et område, kan en ved å gå inn på tabell 9, finne et grovt uttrykk for beitekapasitet. Selv om store areal på Vega er lite egna som husdyrbeite, er det nyttbare arealet av så høy kvalitet og forekommer så konsentrert at beiteverdien kan settes til *svært god - god* totalt. Et dyretall på 90 sau (søyer og lam) per km² nyttbart beite skulle etter tabell 9 være mulig. Skal en finne tilsvarende tall for storfe må sauetallet regnes om til storfeenheter. En kan si at 4 saueenheter = 1 storfeenhet.

- Med sau er her ment et gjennomsnitt av fôrbehov per dyr for søye med normalt lammetall. Dette vil bli om lag 1 f.e. per dyr per dag (Nedkvitne 1978).
- Som 1 storfeenhet er her tenkt storfe med fôrkrav på 4 f.e. per dag i snitt gjennom beitesesongen. Dette høver for ungdyr i vekst ved 1-2 års alder, og som vedlikeholdsfor for melkekyr. For kyr i produksjon må en i tillegg regne 0,4 f.e. per kg melk.

Tabell 9. Beitekapasitet for sau på fjellbeite med ulik kvalitet. De to første kolonnene er be- arbeidd etter Tveitnes (1949). Kolonne 3 viser sauetalet regna om til dekar per sau. De tre siste kolonnene viser fôropptaket ved tre lengder for beitesesong. Opptak er regna etter et snitt på 1 f.e. per dag per sau (snitt for familiegruppe, søye med to lam) og tabellen forutsetter en lineær sammenheng i beiteopptak gjennom sesongen.

Kvalitet	Sau per km ²	Dekar per sau	Fôropptak i f.e. per dekar		
			80 dagar	100 dagar	120 dagar
Mindre godt beite	33 - 54	30 - 19	2,6 - 4,3	3,3 - 5,4	4 - 6,5
Godt beite	55 - 76	18 - 13	4,4 - 6,1	5,5 - 7,6	6,6 - 9,1
Svært godt beite	77 - 108	13 - 9	6,2 - 8,6	7,7 - 10,8	9,2 - 13

Tabell 10. Tiltrådd dyretall for kartlagt areal i Vega kommune. Kolonne 5 viser tall med 10% usikkerhet til hver side og avrunda til nærmeste 100-enhet.

Dyreslag	Nyttbart beiteareal	Dyretall per km ²	Dyretall Vega	
			Eksakt	Avrunda
Sau	36 km ²	90	3240	2900 - 3600
Storfe	42 km ²	90/4=23	966	900 -1100

Tabell 10 viser tilrådd dyretall for det kartlagte området i Vega kommune. Med tillagt usikkerhet blir dette **2900 – 3600 sau eller 900 – 1100 storfe**. Det fastsatte dyretallet forutsetter jevn utnytting av hele området. Tallet må uansett tas som et grovt anslag og er først og fremst ment som en illustrasjon av hvilke ressurser som finnes. Fasiten finner en ved å følge med i områdebruk, utvikling i vegetasjonen og vektene på dyr fra beitet.

Dersom et framtidig mål for landbruket også er a "produsere" kulturlandskap, vil en mer mairretta bruk av beitedyr være viktig. Alt av det beiteskapte landskapet kan ikke tas vare på. Den største utfordringen vil da være å prioritere hvilke areal som skal holdes åpne, og sette inn nødvendige tiltak for dette. Vegetasjonskartet er et redskap som viser hvor de verdifulle områdene er. Foto: OSP.

8. LITTERATUR OG REFERANSEKILDER

- Aune, B. 1993:** Temperturnormaler, normalperiode 1961-1990. Rapport nr. 02/93. Det norske meteorologiske institutt, Oslo. 63 s.
- Baumann, C., Gjerde, I., Blom, H.H., Sætersdal, M., Nilsen, J., Løken, B. & Ekanger, I. 2001:** Miljøregistrering i skog. Biologisk mangfold. Instruks for registrering 2001. Skogforsk og Landbruksdep..
- Bjerck, H. 1999:** Vega - opplev steialderøya. Vitenskapsmuseet, Trondheim. 28 s.
- Dahl, E., Elven, R., Moen, A. & Skogen, A. 1986.** Vegetasjonsregionkart over Norge. M 1 : 1 500 000. Nasjonalatlas for Norge. Statens Kartverk.
- DN 1999:** Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok nr. 13 - 1999. Direktoratet for naturforvaltning, Trondheim.
- Elgersma, A.1996:** Landskapsregionar i Norge, med underregioninndeling. Kart i målestokk 1: 2 000 000. Trykt. Norsk institutt for jord- og skogkartlegging, Ås.
- Elven, R. et al. 1988a:** Botaniske verdier på havstrender i Nordland. Økoforsk Rapp. 1988, 2A
- Fotonor 1994:** Flybildeoppgave 94165 over Vega, målestokk 1:40 000.
- Fotonor 2002:** Flybildeoppgave 02067 over Vega, målestokk 1:18 000.
- Førland, E. 1993:** Nedbørnormaler, normalperiode 1961-1990. Rapport nr. 39/93. Det norske meteorologiske institutt, Oslo. 63 s.
- Garmo T. 1983:** Avling og kvalitet av fjellbeite og anna utmarksfôr. Institutt for husdyrernæring, NLH. Stensiltrykk nr. 120, 1983. 48 s.
- Garmo, T. 1994:** Sambeiting. Positiv verknad av sambeiting med ulike husdyrslag. Husdyrforsøksmøtet 1994. FAGINFO nr. 6, 1994: 423-429.
- Gustavson, M. 1975:** Berggrunnsgeologisk kart Vega H.18, M 1:100 000. Norges geologiske undersøkelse.
- Gustavson, M. 1977:** Berggrunnsgeologisk kart Flovær H.17, M 1:100 000. Norges geologiske undersøkelse.
- Larsson, J.Y. & Rekdal, Y. 1997:** Veiledning i vegetasjonskartlegging M 1:20 000 - 50 000. Dokument 5-97. Norsk institutt for jord- og skogkartlegging, Ås.
- Nedkvitne, J.J. 1978:** Forelesingar ved undervisning i foring og stell av sau. Norges landbrukshøgskole. Ås.
- Nedkvitne, J.j., Garmo, T., & Staaland, H. 1995:** Beitedyr i kulturlandskapet. Landbruksforlaget, Oslo. 183 s.
- NGU;** Berggrunnsgeologidatabasen 1: 250 0000, utsnitt over Vega.
<http://www.ngu.no/kart/bg250/>
- Nordisk ministerråd 1984:** Naturgeografisk regioninndeling av Norden. 2. utgave. Nordiska ministerråd. Helsingfors. 289 s. + vedlegg.
- Puschmann, O. 2004:** Nasjonalt referansesystem for landskap. Beskrivelse av Norges 45 landskapsregioner. Norsk institutt for jord- og skogkartlegging, Ås.
- Rekdal, Y. 2001:** Husdyrbeite i fjellet. Vegetasjonstypar og beiteverdi. NIJOS rapport 7/01. Norsk institutt for jord- og skogkartlegging, Ås.

- Rekdal, Y., Garmo, T.H. og Steinheim, G. 2000:** Vurdering av beitekapasitet i utmark. I: Husdyrforsøksmøtet 2000. Norges landbrukshøgskole, Ås.
- Selsjord, I. 1966:** Vegetasjons- og beitegranskingar i fjellet. Forsk. Fors. Landbr. 11, s.326-381.
- Tveitnes, A. 1949:** Norske fjellbeite. Bind II. Det kgl.Selsk.for Norges vel, Oslo. 167 s.